

Foto: Zuzana Pokorná

Výroční zpráva 2004

Českého svazu ochránců přírody Vlašim

DĚKUJEME NAŠIM DÁRCŮM

Bohatá činnost podblanických ochránců přírody, stručně uvedená v této výroční zprávě, by v roce 2004 nebyla možná bez finanční podpory:

Krajského úřadu Středočeského kraje, Městského úřadu Vlašim, Benešov, Pelhřimov, Humpolec, Pacov a Čerčany, MŽP ČR, MŠMT ČR, SFŽP ČR, osvěcenyých měst a obcí Podblanicka, Úřadu práce Benešov, správy CHKO Blaník, AOPK ČR, Muzea Podblanicka, ÚVR ČSOP Praha, Sdružení MOP ČSOP, Sdružení dětí a mládeže Tilia, SSEV Pavučina.

Jedním z nejdůležitějších příjemců organizace jsou dary. Velmi poděkovat za projevenou přízeň chceme následujícím firmám a osobám (řazení dle abecedy):

MECENÁŠI
10 000 a více Kč

- AGF, s. r. o., Vlašim
- RNDr. Libor Ambrozek, Praha
- Bezpo, s. r. o., Benešov
- Česká spořitelna, a. s. ERIKA, a. s., Praha
- Ing. Jiří Jirásek, Neoluxor, s. r. o., Praha
- Pavel Koutský, Praha
- František Krunert, Krunert-Metal, Vlašim
- Kyselý a spol., s. r. o., Vlašim
- Lesy ČR, s. p., LS Kácov
- Lesy ČR, s. p., LZ Konopiště
- Proxima, s. r. o., Benešov
- Rabbít
- Trhový Štěpánov, a. s. SACH, s. r. o., Louňovice p. Blaníkem
- Sellier & Bellot, a. s., Vlašim
- Stavební firma Pazdera, Vlašim
- Ing. Josef Tulach, Vlašim
- VAMB, s. r. o., Štěchovice
- Pavlna a Vladislav Vlasáková, Mezihoří
- Alena Zelinková, Praha

PATRONI
5000 – 9999 Kč

- ABS import, s. r. o., Benešov
- Anonymní dárci, Praha
- MVDr. Jiří Hostek, veterinární ošetrovna, Vlašim
- MUDr. Ing. Kateřina Hynová, Praha
- Jatky Vlama, s. r. o., Vlašim
- František Kubín, Šebř
- Philips
- Česká republika, s. r. o., Praha
- Jana Potančková, Vlašim
- Josef Slunečko, Vlašim
- Ing. Josef Šařata, Louňovice p. Blaníkem
- Mgr. Daniel Talavera, Vlašim
- Technické služby, s. r. o., Vlašim
- Pavel Vitejček, autoopravna Benešov
- Ing. Eliška Vobrázková, Fremis a. s., Čechtice
- Antonín Volský, Křížov
- Jaroslav Zajíček, Vlašim

SPONZOŘI
2000 – 4999 Kč

- ABUS, s. r. o., Vlašim
- Antikvanova –KODL, s. r. o., Praha
- Cyklo Švec Sport, Vlašim
- Milan Červenka, dZion, Benešov
- Česká spořitelna, a. s., Vlašim
- Ing. Petr Datel, Benešov
- Radek Fialka, Mnichovice
- Habal, s. r. o., Trhový Štěpánov
- Petr Hedvík, Benešov
- PhDr. Eva Houdková, Vlašim
- Ing. Jaroslav Kolařík, Rosice
- Liga ochrany zvířat, Kutná Hora
- MUDr. Karel Pěkný, Vlašim
- Antonín Podzimek, Sedlec-Prčice
- Schiller, s. r. o., Vlašim
- Ing. Otto Šrň, Sedlec-Prčice
- TJ Sokol, Vlašim
- Ing. Ladislav Toula, Vlašim
- Mgr. Marie Viltová, Lékárna Na Tenise, Vlašim
- Ing. Petr Zajíček, Vlašim
- Josef Žirovnický, Lom Bilkovice
- manželé Vávroví, Senohraby

Podporovatelé 500 – 1999 Kč

- Agrodrůzstvo Načeradec • Autodo-Praha Houlík, Kondrac • Dr. Michal Čeža, Řičany • Compal, s. r. o., Vlašim • Eva Dočkalová, Český Krumlov • Foto-atelier Miniliab, Vlašim • Ing. Jana Hálová, Vlašim • Helena Hátleová, Praha • Veronika a Milán Havloví, Vlašim • Miroslav Horníček, Řičany • Josef Hrubý, Prákoviny, Vlašim • Luboš Chmelenský, Vlašim • JAF HOLZ, s. r. o., Domašín • Jarmila a Martin Klauďysovi, Vlašim • Knihkupectví Daniela, Benešov • Helena Kuželová, Sedmpány • Jiří Mančál, Vlašim • Jaromír Maršíček, Pneuservis, Vlašim • Pekárna Turek a spol., Vlašim • Podblanicko Louňovice, a. s. • Mgr. Stanislav Příhoda, Vlašim • Rehabilitační ústav Kladruby • Restaurace Sokolovna, Vlašim • Rohnické sportovní Pavlovice • Ing. Vladimír Širový, CSC, Praha • Ing. Miroslav Slabý, Vlašim • Bohumil Suk, Praha • Jaroslava Urbanová, Vlašim • Lin- dá Vrbková-Skoumalová, Mnichovice • Alena Cerná, Praha • Bc. Art. Dita Hálová, H. a L. desing, Vlašim • Lenka Hálová, Kondrac • Ema a Pavel Haráskovi, Vlašim • Věra Horáková, Hulice • Hana Pivoňková, Benešov • manželé Šimonicovi, Sulice

Přispěvatelé 50 – 499 Kč

- Bar U Páva, Vlašim • Benešovský deník • CE WOOD, a. s., Vlašim • Lenka a Martin Daňkovi, Vlašim • Lukáš Drlík, Louňovice • Ing. Jana Duřálová, Pavlovice • Ra- doš Fořt, Český Šternberk • Hasičská vzájemná pojiš- tovena, a. s., Vlašim • Mgr. Kateřina Hermanová, Vlašim • Jiřina Janatová, Zruč nad Sázavou • Václav Krejčí, Li- tichovce • Ing. Beata Krenlová, Vlašim • Ing. Jiří Kulha, Vlašim • Kuželna s občerstvením, Vlašim • Květinka • Matoušková, Vlašim • Milena a Jaroslav Laštovčikovi, Netvořice • MDElektronik, Divišov • Medina • čajovna, Vlašim • Motoron, s. r. o., Vlašim • Hana Pejšová, Dro- gerie, Vlašim • Pizeňská krčma, Vlašim • Podblanické infocentrum, Vlašim • Prodej služby David • Smetana, Vlašim • Radio Blaník • Snack bar DIXIE, Vlašim • Bar- bora a Pavel Škývarovi, Praha • Eva a Arnošt Štrom- bachovi, Vlašim • FAZ PUB BILLIARD, Vlašim • Anto- nin Toula, Krivisoudiv • Marie Tůmová, Vlašim • Týde- ník Jiskra, Benešov • Kristýna Urbanová, Vlašim • Ha- na Vránová, Papírnickví, Vlašim • Mgr. Alena Vrtiš- ková, Vlašim • Marie Žizalová, Knihkupectví, Vlašim • Jana Žurková, Keramika, Vlašim • Martina Bubenko- vá, Ovoce • zelenina, Vlašim • manželé Čtvrtlíkovi, Stran- ny • manželé Doležalovi, Netvořice • manželé Dostálovi, Praha • Jaroslav Havel, Vlašim • Jana Hornová, Nespeky • Petra Hrušková, Kadeřnickví, Vlašim • Anna a Jan Lose- ničtí, Maře • Luboš Neuman, Hračky, Vlašim • OKZ Holding, a. s., Vlašim • manželé Průchovi, Praha • Restaurace Na Mlýkárně, Vlašim • Irena Ždychová, Vlašim

Základní údaje o organizaci

Adresa:
Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim,
Pláteníkova 264, 258 01 Vlašim

Tel./fax: 317 845 169, 317 845 965
E-mail: vlasim@csop.cz
URL: http://www.csopvlasim.cz

Mobil: 777 800 456 (J. Nosek ml.),
777 800 457 (Ing. M. Lempochner),
777 800 458 (Ing. K. Kříž),
777 800 459 (Ing. L. Kaprál),
777 800 460 (L. Šafránková),
777 800 461 (Mgr. K. Červenková)

Další organizační údaje:

ČSOP Vlašim

je základní organizací Českého svazu ochránců přírody, která byla ve Vlašimi založena již 25. září 1990

ČSOP Vlašim

je regionálním centrem ČSOP pro střední Čechy.

ČSOP Vlašim

je krajské středisko environmentálního vzdělávání výchovy a osvěty, jmenované Radou Středočeského kraje.

ČSOP Vlašim

je členem Sítě ekologických poraden ČR (STEP), členem Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina, Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim je akreditovaným ekocentrem ČSOP.

ČSOP Vlašim

zřizuje Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicko, který je Radou Národního pozemkového spolku akreditovaným pozemkovým spolkem.

ČSOP Vlašim

zřizuje Stanici pro handicapované živočichy, která je začleněna do Národní sítě stanic a je Záchraným centrem CITES jmenovaným Ministerstvem životního prostředí

ČSOP Vlašim

je zakládajícím členem o. p. s. Český Merán, zakládajícím členem občanského sdružení Podblanické infocentrum a zakládajícím členem občanského sdružení Greenways Praha–Videň.

Bankovní spojení:

Česká spořitelna a. s., pobočka Vlašim
č. ú.: 322147339/0800
IČO: 185 95 677
DIČ: CZ18595677

Počet řádných členů k 31. 12. 2004: 196

ISBN 80-86327-38-8

Poslání základní organizace Českého svazu ochránců přírody Vlašim

Základním posláním Českého svazu ochránců přírody Vlašim je ochrana přírodního a kulturního dědictví především na Podblanicku a péče o něj. Toho chceme dosáhnout zejména:

1. Informováním a poradenstvím veřejnosti,
2. environmentální výchovou a osvětou dětí, profesních skupin, veřejnosti,
3. mimoškolní celoroční prací s dětmi,
4. zapojováním místních obyvatel do našich aktivit,
5. spoluprací s vlastníky a hospodáři, spoluprací s dalšími institucemi a organizacemi,
6. účastí v procesech posuzování a rozhodování o zásazích v krajině,
7. zajišťováním přímé péče o vybrané lokality a objekty,
8. realizací programů k záchraně vybraných ohrožených druhů organismů a biotopů,
9. péčí o jednotlivá vinou člověka handicapovaná zvířata s cílem jejich návratu do přírody, jelikož každý život má svou cenu.

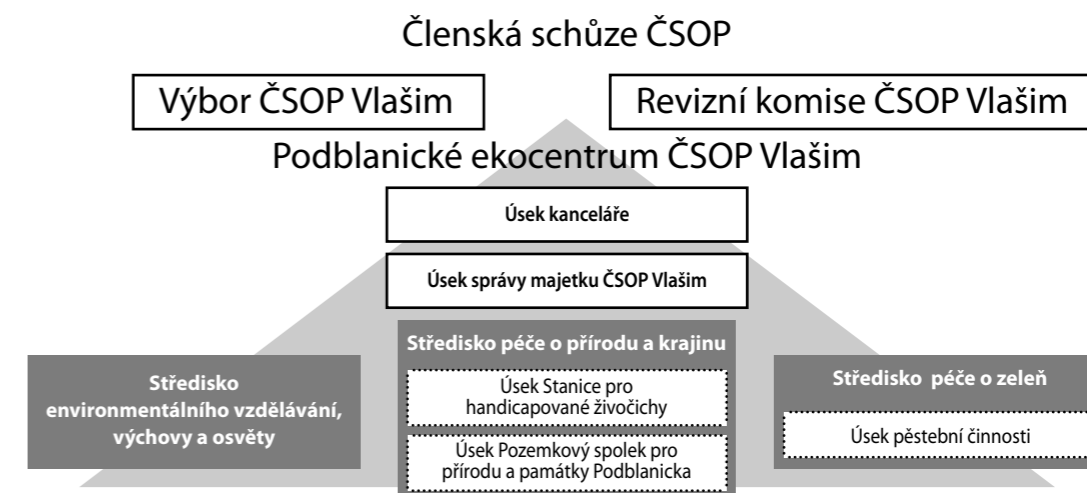
V některých svých aktivitách ČSOP Vlašim působí v širší oblasti než je Podblanicko (viz jednotlivé kapitoly výroční zprávy).

ČSOP Vlašim navazuje na činnost Spolku pro okrašlování a ochranu domoviny, který byl ve Vlašimi ustaven 23. 4. 1899.

Každý rok se do naší Stanice pro handicapované živočichy dostávají opuštěná nebo zraněná mláďata. Naši pracovníci na dlouhé týdny přijmou roli adoptivních rodičů, která obnáší nejdnu probdělou noc a množství hodin pravidelného krmení, masírování bříšek a další péče. Když se záchrana podaří a mláďe může začít samostatný život v přírodě, nezbývá než mu popřát, aby jeho další cesta byla šťastnější než její začátek. Na snímku je mláďe veverka obecné vylázná. Foto: Lenka Šafránková

Organizační struktura Českého svazu ochránců přírody Vlašim

Personální zajištění činnosti Českého svazu ochránců přírody Vlašim

VÝBOR ČSOP VLAŠIM

Ing. Pavel Pešout (předseda)
MVDr. Jiří Hostek (místopředseda)
Ing. Marek Lempochner (hospodář)
Ing. Karel Kříž (jednatel)
Ing. Roman Farion
Mgr. Lenka Daňková
Milan Havel
Ing. Mgr. Martin Kloudys
Ing. Miloš Krejčíř
Jiří Nosek st.
Jiří Nosek ml.

Revizní komise

Ing. Beáta Kremlová (předsedkyně)
Veronika Havlová

Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim

Ing. Pavel Pešout (ředitel)
Ing. Hana Krejčířová (ekonomka)

Úsek kancelář

Dagmar Tlustošová (vedoucí úseku),
Helena Kuželová (administrace publikací),
Věra Hrušková

Úsek správy majetku

Jiří Nosek ml. (vedoucí úseku),
Michal Vrána,
Josef Žížala (údržba zahrady ekocentra)

Členové redakční rady Pod Blanikem

Mgr. Radovan Cáder, Doc. RNDr. Lubomír Hanel, CSc.,
Mgr. Václav Kovařík, Slávka Rýdlová, Jan Svoboda,
Milan Štědrý, PhDr. Libuše Váňová,
PhDr. Ivana Vránová, Ing. Jana Zmeškalová

Středisko environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

Mgr. Kateřina Červenková (vedoucí střediska),
Mgr. Lenka Daňková, Ing. Jana Dufalová, Jan Urban,
Pavel Jakubův, Mgr. Lucie Kastnerová

Rodičovský ekoklub Breberky

Veronika Havlová, Magdaléna Lempochnerová,
Magdaléna Kaprálová

Vedoucí oddílů MOP

Ing. Mgr. Martin Kloudys, Pavel Jakubův, Jindřich Kulíček, Miroslov Brožek, Mgr. Lucie Kastnerová

Středisko péče o přírodu a krajinu

Ing. Karel Kříž (vedoucí střediska)

Úsek Stanice pro handicapované živočichy

Lenka Šafránková (vedoucí úseku),
Mgr. Daniela Mročková, Ing. Zuzana Pokorná,
MVDr. Jiří Hostek (veterinární péče),
Mgr. Pavel Čech (odborný poradce)

Úsek Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka

Ing. Mgr. Martin Kloudys

Vedoucí programů druhové ochrany

Mgr. Pavel Čech, RNDr. Martin Čech,
Doc. RNDr. Lubomír Hanel, CSc.,
Ing. Lukáš Kaprál, Ing. Mgr. Martin Kloudys,
Ing. Karel Kříž, Ing. Marek Lempochner, Ing. Jiří Pokorný
Další spolupracovníci:
Ing. Václav Bažant, Ing. Vladimír Bylinský, Ladislav Haronik,
Ing. Václav Jansa, PharmDr. Jan Křivský, Ing. Stanislav Lusk, CSc.,
Doc. Ing. Ivan Musil, CSc., Ing. Václav Vilimovský,
Doc. RNDr. Václav Zelený, CSc., Josef Žížala a další

Středisko péče o zeleň

Ing. Marek Lempochner (vedoucí střediska),
Jakub Vrhák, Jana Horálková, Ing. Václav Bažant

Úsek pěstební činnosti

Ing. Lukáš Kaprál

Úvod

Vážená čtenářko, vážený čtenáři,

tato výroční zpráva se snaží zachytit práci základní organizace Českého svazu ochránců přírody ve Vlašimi za již čtrnáctý rok její existence - za rok 2004. Je prakticky shodně členěná, jako výroční zprávy předchozí, které nepřetržitě vydáváme již od roku 1996. Z toho je zřejmé dlouhodobé udržení skladby hlavních činností, kterými se naše organizace zabývá.

Rok 2004 věnovala organizace velkou pozornost investicím do základního jmění. Především byla za podpory Středočeského kraje dokončena projektová dokumentace na dostavbu budovy ČSOP - Podblanického ekocentra, jejímž cílem je dobudování dalších prostor pro environmentální výchovu, zázemí pro terénní zaměstnance ČSOP, rekonstrukce objektu dílny, nový přívod pitné vody do objektu, ekologizace vytápění instalací solárních kolektorů a tepelných čerpadel. Stavba byla řádně povolena a podána žádost o podporu od Státního fondu životního prostředí ČR. Na základě rozhodnutí ministra životního prostředí nám byla dotace přidělena a dostavba mohla být v červenci zahájena. Druhá polovina roku 2004 tak byla velmi ovlivněna stavebními pracemi, probíhajícími za neomezeného provozu (kromě náč-ČSOP Vlašim již v roce 1998 zahájila program „Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka“, jehož cílem je získávat věcná práva k pozemkům a stavbám významným z hlediska ochrany přírodního a kulturního dědictví. V průběhu roku 2004 byly opět uskutečněny některé nové akvizice a zároveň byla zabezpečována řádná péče o území získaná v předchozích letech. Nejnáročnější akcí je bezesporu revitalizace úseku Orlického potoka s dvěma rybníky (Jírovce a Kačáku) u Vlašimi tvořícími biocentrum. Byl zpracován projekt a stavba povolena. Na podzim se podařilo zís-

kat podporu na realizaci této akce z Programu revitalizace říčních systémů MŽP a stavba byla v listopadu zahájena.

Investicím do základního jmění bylo také odkoupení spodní části zahrady Podblanického ekocentra ČSOP od Města Vlašim za zvýhodněnou cenu a investice do genofondové plochy ČSOP v Jinošově.

Investovali jsme také do zkvalitnění a posílení vnitřních zdrojů organizace. Řada pracovníků a členů prohlubovala svou kvalifikaci úspěšným absolvováním různých kurzů a školení, jeden pracovník si doplňuje vysokoškolské vzdělání v oboru potřebném pro práci v ČSOP. Získali jsme několik akreditací důležitých pro některé naše činnosti – od certifikátů pro provoz genofondové plochy a školky dřevin až po autorizaci pro provádění hodnocení vlivu na lokality zařazené do soustavy NATURA 2000.

Samozřejmě významné kroky se podařilo uskutečnit i v průběžné činnosti ve všech oblastech činnosti našeho spolku, stručný výčet je uveden v přehledu úspěchů na str. 3 této výroční zprávy. Dále se zkvalitňovala spolupráce s Městem Vlašim a řadou dalších obcí a měst a spolupráce s Krajským úřadem Středočeského kraje, pro který jsme v roce 2004 mj. začali zpracovávat Koncepti ochrany přírody Středočeského kraje.

Rád bych na tomto místě poděkoval všem, kteří se na činnosti Českého svazu ochránců přírody Vlašim v uplynulém roce podíleli a kteří nám pomáhali a všem spolupracujícím jednotlivcům, organizacím a institucím.

Pavel Pešout
leden 2005

Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim. Před 101 lety se ve stejném domě scházel zdejší Spolek pro okrašlování a ochranu domoviny.
Foto: P. Pešout

Obsah výroční zprávy

NEJVĚTŠÍ ÚSPĚCHY V ROCE 2004	3	VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ	33
PŘÍRODNÍ A KULTURNÍ DĚDICTVÍ	4	Vzdělávací akce pro pedagogy	33
STANICE PRO HANDICAPOVANÉ ŽIVOČICHY	4	Ekopedagogický klub	33
Péče o handicapované živočichy	6	IV. pedagogická konference Středočeského kraje	34
Změny v roce 2004	7	„Výchova a vzdělávání pro život“	34
Záchrané transfery	7	Sít' středočeských škol a školských zařízení	34
Výchovná a osvětová činnost v roce 2004	7	se zájmem o ekologickou výchovu	34
Záchrané centrum CITES	8	Sít' středočeských mateřských škol se zájmem	35
		o ekologickou výchovu	35
POZEMKOVÝ SPOLEK PRO PŘÍRODU		VZDĚLÁVÁNÍ DALŠÍ ODBORNÉ VEŘEJNOSTI	35
A PAMÁTKY PODBLANICKA	8	Vzdělávání pracovníků veřejné správy	35
Spolupráce s vlastníky a uživateli pozemků a staveb	8	Vzdělávání podniků	35
Realizace praktických opatření	9	OSVĚTA VEŘEJNOSTI	35
Strážní, informační a osvětová služba	10	Ekovečery	35
PÉČE O NELESNÍ ZELENĚ	11	Výstavy	36
Školka geneticky původního materiálu	11	Přírodovědně-vlastivědné vycházky	36
Údržba a výsadby zeleně ve městech a obcích	11	Anketa Strom roku 2004 ve Vlašimi	37
Péče o významné a památné stromy a zámecké parky	11	Den evropského dědictví	38
Výsadby ve volné krajině	12	Knihovna	38
Projektová činnost, posudky, poradenství,	12	Akce pro rodiče s dětmi	38
školení, semináře	12	Rodičovský ekoklub Breberky	38
SPOLUPRÁCE SE STÁTNÍ SPRÁVOU	13	EKOPORADENSTVÍ	39
DRUHOVÁ OCHRANA	13	PUBLIKAČNÍ ČINNOST	40
Obnova květnatých luk	13	Spolupráce s médii	40
Krajové odrůdy ovocných dřevin	15	Časopis Pod Bláníkem	40
Ohrožené druhy dřevin	15	Samostatné publikace	41
Vážky	17	Propagační materiály	41
Ochrana raků	18	Internetové stránky	42
Ochrana obojživelníků	18	REGIONÁLNÍ ROZVOJ	42
Ohrožené ryby a mihulovci	20	Greenways Praha - Vídeň	42
Alcedo	21	Podblanické infocentrum	42
Ochrana čápů	24	O. p. s. Český Merán	42
Mapování a ochrana hnízdišť výra velkého	24	Posázaví o. p. s.	43
Mapování výskytu rysa ostrovida	25	Výbor programu obnovy venkova	43
ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ,		Pracovní skupina pro rozvoj vlašimského zám. parku	43
VÝCHOVA A OSVĚTA	26	Blanický rytíř	44
EVVO DĚTÍ A MLÁDEŽE	27	HOSPODAŘENÍ V ROCE 2004	45
Ekologické výukové programy pro školy	27	ROZVAHA	46
Indiánská stezka	28	VYJÁDRĚNÍ AUDITORA	47
Ekologická olympiáda	29	STRUKTURA A PERSONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ	48
MIMOŠKOLNÍ VÝCHOVA DĚTÍ A MLÁDEŽE	30		
MOP při Správě CHKO Bláník	30		
MOP Alcedo	30		
MOP Ježci	31		
MOP Lvičata	31		
Letní tábor Mladých ochránců přírody	31		
Letní tábor MOP Lvičata	32		

NEJVĚTŠÍ ÚSPĚCHY V ROCE 2004

- Záchrana 31.527 škeblí říčních z přehradní nádrže Němčice.
- Záchrana 6.815 ks obojživelníků při jarním tahu před koly automobilů.
- Záchrana 700 ks raků říčních z otráveného potoka u Řičan.
- Záchrana mláděte čápa bílého, který byl po ztrátě jednoho z rodičů odchován od tří denního mláděte a na podzim úspěšně odtáhl s ostatními čápi na zimoviště.
- Záchrana 6 mláďat strakapouda velkého z pokáceného stromu, která byla odchována a následně přiložena k adoptivním rodičům do hnízda.
- Záchrana 3 mláďat káně lesní, která vypadla z hnízda při vichřici a byla dosazena zpět do hnízda.
- Záchrana 3 kojenců veverka obecné vypadlých z hnízda, kteří byly odchováni a následně vypuštěni do přírody.
- Údržba 48 ha mokřadních a rašelinných luk.
- Výkup 5,1 ha přírodovědně významných pozemků do vlastnictví ČSOP, u dalších 5,6 ha se nám podařilo získat věcná práva (pronájem, souhlas s obhospodařováním).
- Zpracování projektové dokumentace na II. etapu obnovy přírodních prvků zámeckého parku ve Vlašimi.
- Uspořádání série školení pro Správu a údržbu silnic v oblasti péče o silniční zeleň.
- Výsadba 100 ks ohrožené vrby plazivé na rašelinné louky na Podblanicku.
- Uspořádání 7. odonatologického semináře v Oblastním muzeu v Mostě.
- Zmapování výskytu raků ve 23 potocích na Podblanicku.
- Ověření výskytu obojživelníků na historických lokalitách Podblanicka.
- Zmapování výskytu výra velkého na Podblanicku.
- Zmapování výskytu rýsa ostrovida na Podblanicku a ve středním Posázaví.
- Instalace závlahového systému ve školce geneticky původních a okrasných dřevin ČSOP Vlašim.
- Dokončení I. etapy rekonstrukce Tloskovského parku.
- Výsadba více než 29 km alejí a 1,7 km liniových výsadeb (mezi) ve volné krajině.
- Ošetření 224 významných a památných stromů.
- Částečná rekonstrukce zeleně v Sázavě, Čerčanech, Veliši a Pravoníně.
- Zahájení další etapy rekonstrukce zámeckého parku ve Vrchotových Janovicích.
- Stali jsme se držiteli následujících licencí a registrací: k uvádění reprodukčního materiálu lesních dřevin, určených k obnově lesa a k zalesňování a do oběhu, registrace pro účely rostlinolékařské péče, registrace pro výrobu rozmnožovacího materiálu, odborná způsobilost k odchytu divokých zvířat a zacházení s nimi, odborná způsobilost k posuzování zásahů do lokalit Natura 2000.
- Zahájení rekonstrukce rybníků v Jinošovském údolí.
- Počet výukových programů pro školy vzrostl z 293 v roce 2003 na 412 programů, což je nárůst o 40 %.
- Uspořádání IV. Pedagogické konference Středočeského kraje „Vzdělávání a výchova pro život“, tentokrát dvoudenní, zvlášť pro pedagogy mateřských škol a škol základních a středních, s celkovou účastí 112 lidí z 83 institucí.
- Rozšíření činnosti rodičovského ekoklubu Breberky se rozšířila o dva společné výjezdy.
- Zlepšení komunikace se čtenáři naší knihovny. Byla vyhlášena čtenářská soutěž. Pořízení nových skříní.
- Vznikl nový oddíl Mladých ochránců přírody Ježci.
- Organizace ankety Strom roku 2004 ve Vlašimi. Vítězný strom se umístil i v celostátní anketě.
- Dvoudenní exkurze pro členy Ekopedagogického klubu na Pálavu.
- Dva úspěšné letní tábory uspořádané oddíly MOP.
- Indiánská stezka zaznamenala v roce 2004 rekordní účast – 54 dětí. Program byl obohacen o další indiánské aktivity a rekvizity.
- Rozšíření nabídky výukových programů o 3 nové programy.
- Rekonstrukce webových stránek ČSOP Vlašim.
- Zahájení rekonstrukce budovy Podblanického ekocentra ČSOP (zřízení nové učebny v půdním prostoru, přestavba kancelářského zázemí).

PŘÍRODNÍ A KULTURNÍ DĚDICTVÍ

Stanice pro handicapované živočichy

Kontakt: Lenka Šafránková, Mgr. Daniela Mročková, Ing. Zuzana Pokorná

Stanice pro handicapované živočichy Českého svazu ochránců přírody Vlašim byla za podpory Ministerstva životního prostředí ČR zřízena v roce 1994. Hlavním posláním stanice je záchrana a léčení poraněných volně žijících živočichů a jejich příprava na návrat do přírody, péče o opuštěná mláďata, záchranné přenosy zvířat z míst jejich ohrožení, v zimních měsících péče o hibernanty (především ježky a netopýry), vyprošťování vrubozobých ptáků ze zamrzající vodní plochy, hospitalizace v zimě vyčerpaných živočichů vinou nedostatku přirozené potravy, navrácení kondice a vypouštění, výchovná, vzdělávací a poradenská činnost v oblasti ochrany volně žijících zvířat ap.

Stanice je od svého založení akreditovaným členem Národní sítě stanic, v rámci které garantuje záchranu postižených volně žijících živočichů na území těchto pověřených měst (dle abecedy): Benešov, Čáslav, Humpolec, Kutná Hora, Pacov, Pelhřimov, Říčany a Vlašim.

V letošním roce oslavila Stanice pro handicapované živočichy při ZO ČSOP Vlašim 10 let od svého založení. Celkem za 10 let činnosti Stanice přijala do své péče více než 2.500 živočichů 169 druhů a při transferech zachránila přes 50.000 živočichů, především obojživelníků.

Pro případ nálezu zraněného živočicha nebo jakéhokoli dotazu z této problematiky bylo po celý rok 2004 v provozu 24 hodin denně pohotovostní telefonní číslo 777 800 460.

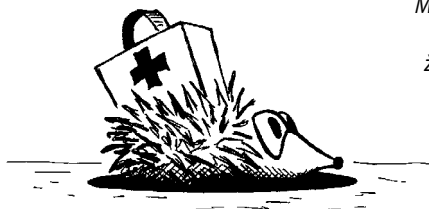
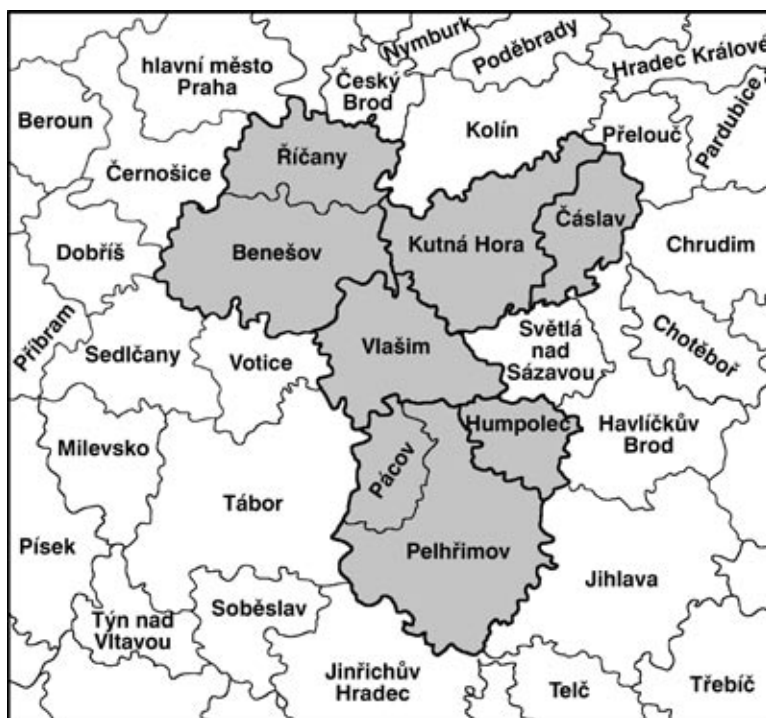
Mapa působnosti Stanice pro handicapované živočichy Vlašim v rámci Národní sítě stanic pro handicapované živočichy.

Stanice má několik odběrných míst, která zabezpečují příjem a okamžité základní ošetření živočichů:

- **Benešov** (přes den) – ZO ČSOP Benešov, tel.: 605 449 489
- **Benešov** (večer) – ZO ČSOP Vlašim, tel.: 777 800 460
- **Kutná Hora** – Liga na ochranu zvířat, tel.: 603 781 568
- **Mokrá Lhota u Bystřice** – ZO ČSOP Vlašim, tel.: 777 987 055
- **Neveklov** – Obec Neveklov, tel.: 604 242 234
- **Ostrov u Vlašimi** – Farma Blaník s. r. o., tel.: 603 208 036
- **Pelhřimov** – SEV Mravenec při ZO ČSOP Pelhřimov, tel.: 565 322 091
- **Říčany** – ZO ČSOP Říčany u Prahy, tel.: 776 641 280
- **Sázava** – ZO ČSOP Sázava, tel.: 602 273 770
- **Týnec nad Sázavou** – ZO ČSOP Benešov, tel.: 604 120158
- **Velké Popovice** – ZO ČSOP Velké Popovice, tel.: 602 183 149

V jednáni je odběrné místo v Kostelci nad Černými lesy, ve Stříbrné Skalici a druhé odběrné místo v Pelhřimově.

Veterinární dohled ve Stanici zajišťuje MVDr. Jiří Hostek, odborné poradenství Mgr. Pavel Čech.

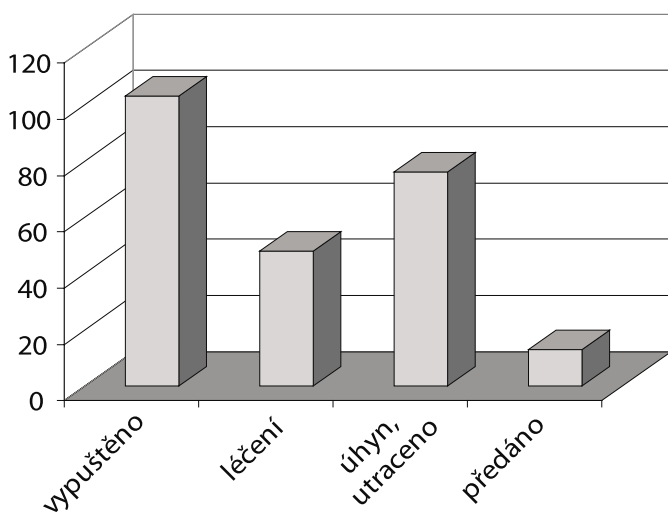
Tabulka č.1: Živočiškové přijatí do Stanice od 1. 1. do 31. 12. 2004.

druh	latinský název	počet přijatých živočichů	z toho vypuštěno do přírody	uhynulo utraceno	dosud v léčení
Káně lesní	<i>Buteo buteo</i>	17	8	9	
Krahujec obecný	<i>Accipiter nisus</i>	2		2	
Poštolka obecná	<i>Falco tinnunculus</i>	16	5	10	1
Kalous ušatý	<i>Asio otus</i>	2	2		
Puštík obecný	<i>Strix aluco</i>	2		2	
Výr velký	<i>Bubo bubo</i>	1		1	
Labuť velká	<i>Cygnus olor</i>	14	9	3	2
Kachna divoká	<i>Anas platyrhynchos</i>	1			1
Čáp bílý	<i>Ciconia ciconia</i>	4		2	2
Volavka popelavá	<i>Ardea cinerea</i>	1		1	
Bažant obecný	<i>Phasianus colchicus</i>	1	1		
Koroptev polní	<i>Perdix perdix</i>	1	1		
Holub domácí	<i>Columba livia f.d.</i>	15	10	3	2
Hrdlička zahradní	<i>Streptopelia decaocto</i>	6	3	2	1
Kavka obecná	<i>Corvus monedula</i>	2	1		1
Sojka obecná	<i>Garrulus glandarius</i>	2	2		
Straka obecná	<i>Pica pica</i>	2		2	
Kos černý	<i>Turdus merula</i>	9	5	4	
Drozd zpěvný	<i>Turdus philomelos</i>	2	1	1	
Špaček obecný	<i>Sturnus vulgaris</i>	1	1		
Dlask tlustozobý	<i>Cooccythraustes cooccythraustes</i>	1	1		
Zvonek zelený	<i>Carduelis chloris</i>	7	1	6	
Sýkora koňadra	<i>Parus major</i>	1		1	
Sýkora úhelníček	<i>Parus ater</i>	1		1	
Pěnkava obecná	<i>Fringilla coelebs</i>	1		1	
Pěnkava jikavec	<i>Fringilla montifringilla</i>	1			1
Bramborníček hnědý	<i>Saxicola rubetra</i>	1		1	
Brhlík lesní	<i>Sitta europaea</i>	2	2		
Čížek lesní	<i>Carduelis spinus</i>	1		1	
Konipas bílý	<i>Motacilla alba</i>	1	1		
Králíček obecný	<i>Regulus regulus</i>	1	1		
Rehek domácí	<i>Phoenicurus ochruros</i>	2	1	1	
Stehlík obecný	<i>Carduelis carduelis</i>	2		2	
Vrabec domácí	<i>Passer domesticus</i>	5	3	2	
Vrabec polní	<i>Passer montanus</i>	2		2	
Zvonohlík zahradní	<i>Serinus serinus</i>	1	1		
Vlaštovka obecná	<i>Hirundo rustica</i>	1		1	
Jiříčka obecná	<i>Delichon urbica</i>	6	5	1	
Ťuhýk obecný	<i>Lanius collurio</i>	1		1	
Lejsek šedý	<i>Muscicata striata</i>	1		1	
Ledňáček říční	<i>Alcedo atthis</i>	1		1	
Rorýs obecný	<i>Apus apus</i>	10	8	2	
Strakapoud velký	<i>Dendrocopos major</i>	6	5	1	
Žluna zelená	<i>Picus viridis</i>	3	1	2	
Ježek západní	<i>Erinaceu europaeus</i>	66	13	8	45
Ježek východní	<i>Erinaceu roumanicus</i>	2		1	1
Netopýr ušatý	<i>Plecotus auritus</i>	1		1	
Netopýr hvízdavý	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	7	5	2	
Netopýr rezavý	<i>Nyctalus noctula</i>	1	1		
Netopýr večerní	<i>Eptesicus serotinus</i>	1		1	
Veverka obecná	<i>Sciurus vulgaris</i>	10	5	2	3
Zajíc polní	<i>Lepus europaeus</i>	2		2	
Užovka hladká	<i>Coronella austriaca</i>	1			
Užovka obojková	<i>Natrix natrix</i>	1			
Ještěrka obecná	<i>Lacerta agilis</i>	6	4	2	
Vydra říční	<i>Lutra lutra</i>	1			1
Kuna skalní	<i>Martes foina</i>	4	1	2	1
Lasice kolčava	<i>Mustela nivalis</i>	1		1	
Jezevec lesní	<i>Meles meles</i>	1		1	
Prase divoké	<i>Sus scrofa</i>	1			1
Srnec obecný	<i>Capreolus capreolus</i>	7	1	5	1
Korela chocholatá	<i>Nymphicus hollandicus</i>	1			1
Papoušek vlnkovaný	<i>Melopsittacus undulatus</i>	1			1
Husa labutí	<i>Anser cygnoides</i>	1			1
Počet přijatých živočichů		276	109	78	67

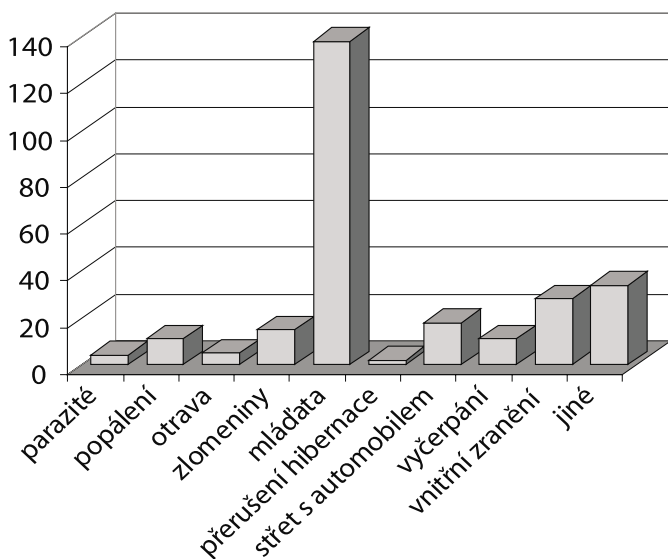
Péče o handicapované živočichy

V průběhu roku 2004 bylo ve Stanici pro handicapované živočichy ZO ČSOP Vlašim přijato, léčeno a odchováváno celkem 276 jedinců. Z toho bylo 103 vypuštěno zpět do přírody. V léčení nadále zůstává 52 jedinců, z toho 46 hibernujících ježků. K vypuštění ježků dojde v jarních měsících roku 2005. Díky nevyčísitelnému poranění páteře dlouhodobě zůstává v péči Stanice veverka obecná. U ostatních jedinců se počítá s vypuštěním po vyléčení a navrácení kondice. Druhové složení přijatých živočichů, jejich počty a další údaje ukazuje tab. č. 1. a graf č. 1. Graf č. 2 znázorňuje důvody hospitalizace přijatých jedinců.

Graf č. 1: Výsledek hospitalizace živočichů k 31. 12. 2004.

Graf č. 2: Důvody hospitalizace.

Pro zajištění úspěšné léčby přijímaných živočichů disponuje Stanice s rozsáhlým materiálním a technickým zázemím, jako např. místnost pro příjem zraněných živočichů, pro ošetření a jednodušší chirurgické zákroky slouží vybavený operační sál, karanténa. Ve venkovním areálu Stanice jsou umístěny léčebné

boxy pro dravce, vodní ptáky, pěvce, malé šelmy a malé divoké kopytníky, rozlétávací voliéra, kde dochází k rekonvalescenci před vypuštěním, odchovna drobných hlodavců, prostory pro hibernanty a v neposlední řadě také expoziční část pro návštěvníky z řad veřejnosti.

Množství a druh krmení při péči o handicapované živočichy za uplynulý rok ukazuje tabulka č. 2. Velkou část z tohoto množství krmiva se daří získávat díky přispění sponzorů a darů občanů.

Tabulka č. 2: Spotřeba krmiva ve Stanici v r. 2004.

Krmivo	Množství	Poznámka
Kuřecí hlavy	3 240 kg	dar Rabbit a. s.
Kuřata	730 kg	dar Rabbit a. s.
Hovězí maso	35 kg	dar jatky Vlama
Morčata a potkani	520 ks	z vlastního chovu
Králíci	23 ks	z vlastního chovu
Holubi	28 ks	z vlastního chovu
Granule	340 kg	
Pečivo (rohlík, chléb, piškoty)	45 kg	dar pekárny Turek a spol., s. r. o.
Ořechy (lískové, vlašské, burské)	10 kg	drobní dárci
Brambory	80 kg	dar AGF s. r. o.
Zelenina, ovoce	450 kg	dar AGF s. r. o.
Obilí	480 kg	dar Agrodružstvo Načeradec
Seno	2,5 náklad. automobilu	z vlastních luk ČSOP
Těstoviny, rýže	25 kg	dar studentů z VOŠ a SZeŠ Benešov
Krmný hmyz (mouční červi, nitěnky, muší larvy ap.)	1/4 kg	z vlastního chovu
Kroužkovci	1/4 kg	z vlastního chovu
Ryby	120 kg	z vlastního chovu

V pobytových prostorách Stanice je umístěno 28 trvale handicapovaných živočichů a většina z nich je umístěna v expoziční části Stanice ve Vlašimi. Jsou využíváni k ekologické výchově a osvětě. V pobočkách naší Stanice je umístěno dalších 10 jedinců, jež nelze navrátit zpět do volné přírody.

Mezi úspěchy Stanice v r. 2004 zcela jistě patří odchov třídeního mláděte čapa bílého až do doby tří týdnů. Poté byl předán do Záchrané stanice ČSOP v Makově, kde se o něj až do doby jeho odletu staral trvale handicapovaný rodičovský pár čápů bílých. Mládě pocházelo z neúplného rodičovského páru, kdy samec nešťastnou náhodou zahynul a samice by nebyla schopna mládě sama vychovat.

Podobně bylo postaráno o další mláďata, například sedm mláďat strakapouda velkého, kteří byli vychováni až do stádia vzletnosti a poté dosazeni do monitorovaných hnízd stejného druhu a stáří mláďat, dosazení tří mláďat káně lesní, jež během vichřice vypadla z rodného hnízda, nebo navrácení mláděte kalouse ušatého k rodičům a další.

Srniec obecný v novém výběhu Stanice.

Foto: Lenka Šafránková

Díky osvětě a poradenské činnosti nebylo do Stanice přijato několik desítek tzv. „opuštěných“ mláďat ptáků, zajíců, srnčat, ježků apod. Tito jedinci zůstali po prověření případů u svých rodičů. Tím byla praktikována jedna z našich zásad – pomáhat postiženým jedincům na základě posouzení jejich problémové situace, ale nezasahovat do přirozených biorytmů živočišných druhů.

Změny v roce 2004

Na konci jara byl vybudován výběh pro hospitalizaci kopytníků (zvláště pro srnce obecného). Výběh má venkovní zatravněnou a vnitřní krytou část a je izolován od návštěvnické části. Provoz Stanice byl vylepšen novou mrazicí a kuchyňskou elektronikou zakoupenou z finančního daru České spořitelny.

Všechna zvířata přijatá od počátku roku 2004 jsou nyní evidována v novém počítačovém programu, který by měly od příštího roku používat pro evidenci přijatých živočichů všechny členské Stanice Národní sítě stanic pro handicapované živočichy. Na počátku března tohoto roku dvě z pracovníků Stanice úspěšně absolvovaly týdenní kurz odchyťových technik a získaly odbornou způsobilost na odchyt divokých zvířat, zacházení s nimi a legislativní zabezpečení této činnosti. Kurz pořádala Veterinární a Farmaceutická univerzita v Brně. Po vstupu do Evropské unie je odborná způsobilost nezbytná pro činnost všech pracovníků v záchranných stanicích. Pro vylepšení komunikace s veřejností a médií jedna z pracovníků Stanice absolvovala školení o způsobech komunikace s různými skupinami občanů včetně řešení krizových situací a možnostech prezentace organizace.

Záchranné transfery

Záchranné přenosy živočichů z míst, kde jim hrozí nebezpečí nebo komplikují soužití s lidmi, jsou nezbytnou součástí práce Stanice. V roce 2004 Stanice zajišťovala:

- Budování zábran na tahových místech obojživelníků přes komunikace, přenos odchyťovaných živočichů do místa rozmnožování. Celkem bylo vybudováno přes 2400 m mobilních zábran a z nich přeneseno 6815 jedinců především ropuch obecných. Vedle nich se v odchyťových nádobách vyskytl skokan hnědý, kuňka žlutobřichá a čolek obecný.

- Odchyt plazů na lokalitách s nežádoucím výskytem a jejich přemístění do biotopu v sousedství. Byli odchyčeni a přemístěni dva plazi - užovka hladká a obojková. V souvislosti s touto problematikou byly dotčeným občanům průběžně podávány informace o životních nárocích, biorytmech a potenciální nebezpečnosti plazů vyskytujících se v jejich okolí.
- Kontroly při výlovech rybníků, sběr a přemísťování měkkýšů a raků. Celkem bylo přemístěno 31.527 ks škeble říční z pře-hradní nádrže Němčice u Keblova a 700 raků říčních z otráveného potoka u Babic u Říčan. Obě záchranné akce byly uveřejněny v hlavním zpravodajství ČT 1 a TV Nova.
- Kontroly vodotečí před razantními stavebními zásahy a případné přemísťování živočichů z ohrožených prostor (např. při likvidaci náhonu z řeky Blanice k místní prádelně z důvodu nevyhovujícího technického stavu – bylo kontrolováno dno náhonu, živočichové odchyčeni a přemístěni do řeky Blanice).

Tabulka č. 3: Záchranné transfery v r. 2004.

druh	latinský název	Počet
Ropucha obecná	<i>Bufo bufo</i>	5814
Kuňka žlutobřichá	<i>Bombina variegata</i>	1
Skokan hnědý	<i>Rana temporaria</i>	990
Čolek obecný	<i>Triturus vulgaris</i>	10
Rak říční	<i>Astacus astacus</i>	700
Škeble říční	<i>Anodonta anatina</i>	31.527
Užovka hladká	<i>Coronella austriaca</i>	1
Užovka obojková	<i>Natrix natrix</i>	1
Srniec obecný	<i>Capreolus capreolus</i>	2
Labuť velká	<i>Cygnus olor</i>	6

Výchovná a osvětová činnost v roce 2004

V expoziční části Stanice a jejich poboček probíhaly pravidelné exkurze pro školy, zájmové organizace a veřejnost. Stanici a její pobočky navštívilo v roce 2004 přes 4500 návštěvníků. Všechny exkurze a programy pro školy proběhly pod vedením pracovníků Stanice nebo pracovníků Střediska environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty. Byly zaměřeny na poznávání základních

Mláďě kuny skalní se do Stanice dostalo jako nalezenec. Vzhledem k silné vazbě na člověka není schopno samo v přírodě přežít a je do konce života odkázáno na život v zajetí.

Foto: Lenka Šafránková

Puštík obecný – trvale handicapovaní živočichové v expoziční části Stanice.

Foto: Lenka Šafránková

druhů živočichů a především problémů, které jsou jim způsobovány ze strany člověka a jejich prevence, a také jak postupovat při nálezu zraněného či jinak postiženého živočicha.

Pravidelně v průběhu roku byla činnost Stanice propagována v celostátních i regionálních periodikách, rozhlasu a v televizi (např. hlavní zpravodajství a regionální TV Nova a ČT 1, Benešovský deník, MF Dnes, Jiskra, Blesk, Rádio Blaník a jiné).

Ve Stanici rovněž realizují své odborné praxe studenti středních i vysokých škol přírodovědného zaměření, chovatelskou praxi zde nabývají i děti základních škol ve Vlašimi.

Stanice byla v červnu 2004 po zahájení rekonstrukce areálu Podblanického ekocentra uzavřena návštěvám z řad veřejnosti, ale vlastní rekonstrukce nijak nenarušila její provoz.

Záchranné centrum CITES

V roce 1999 byla Stanice Ministerstvem životního prostředí ČR jmenována Záchranným centrem CITES, které je specializováno na příjem a ošetřování exotických ptáků, jejichž držitelé nerespektovali ustanovení zákona č. 16/1997 Sb. O podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. V současnosti jednáme s Ministerstvem životního prostředí ČR o rozšíření jmenování o malé plazy a želvy. Současná kapacita Záchranného centra umožňuje chovat po dobu vyřešení právních náležitostí až 350 jedinců zabavených exotů.

Vešle péče o zabavené exempláře poskytuje Záchranné centrum příležitostně také odchytové služby zalétlých jedinců a jejich návrat původním majitelům, předávání chovatelských zkušeností apod.

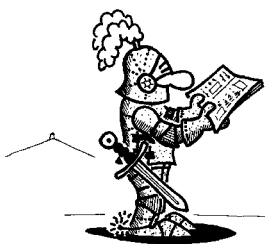

Mláďe kalouse ušatého před navrácením do přírody.

Foto: Lenka Šafránková

Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka

Kontakt: Ing. Mgr. Martin Klaučys

Praktickou péči o přírodní a kulturní památky na Podblanicku vykonává ČSOP Vlašim od svého založení, tedy téměř patnáct let. Za tuto dobu se podařilo dosáhnout řady úspěchů (ochránit více než 400 ha pozemků, 9 historických objektů, 168 památných stromů, zachránit několik desítek lokalit chráněných druhů rostlin a živočichů atd.).

U každého přírodovědně cenného území i historického objektu je pečlivě zvážena vhodná forma ochrany. K těm osvědčeným patří smluvní dohoda s vlastníkem či uživatelem, využíváme také formu dlouhodobého pronájmu a výjimečně i nákup po-

zemku. Pro zastřešení aktivit získávání věcných práv k pozemkům a stavbám byl ČSOP Vlašim v r. 1998 vyhlášen program Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka (PSPPP). 10. 6. 1999 získal PSPPP akreditaci Rady Národního pozemkového spolku.

Spolupráce s vlastníky a uživateli pozemků a staveb

I v roce 2004 jsme rozvíjeli úspěšnou spolupráci s vlastníky pozemků na Podblanicku z minulých let. Uzavřeli jsme dlouhodobé smlouvy s vlastníky, získali jsme souhlasy vlastníků s obhospodařováním a uzavřeli kupní smlouvy na pozemky.

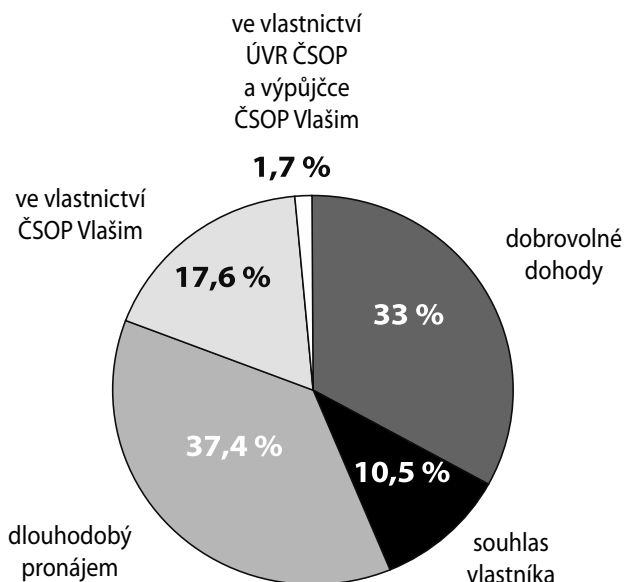

Z úspěchů letošního roku můžeme uvést:

- Zprostředkovali jsme výkup 1,1 ha mokřadní louky v Jinošovském údolí do vlastnictví ÚVR ČSOP. Na nákup louky byly použity prostředky ze sbírky „Místo pro přírodu“. Ještě v roce 2004 byla louka pokosena pro zlepšení stavu lokality. Naším cílem je obnova dobrého stavu všech luk v tomto oblíbeném vycházkovém místě občanů Vlašimi.
- Na dalších cca 2,5 ha mokřadních luk v Jinošovském údolí jsme získali souhlas vlastníků k obhospodařování. Díky vstřícnosti vlastníků jsme tak mohli louky pokosit a ochránit populaci prstnaticů májových a dalších chráněných rostlin.
- Do vlastnictví jsme získali přes 4 ha luk u Býkovic v CHKO Blaník. Louky ležící v centrální části CHKO hodláme obhospodařovat v souladu s plánem péče o CHKO Blaník, obnovit a udržovat na nich prvky místní zeleně.
- U rašeliniště „Na Pramenech“ nedaleko Horní Lhoty u Načeradce se nám podařilo získat souhlas vlastníků k obhospodařování u 2,5 ha rašelinných a mokřadních luk. Na lokalitě se vyskytuje rosnatka okrouhlolistá, řazená mezi silně ohrožené druhy naší květeny. Louky byly ještě v roce 2004 pokoseny pro zlepšení jejich stavu.
- Do nájmu se nám podařilo získat část komplexu mokřadních luk u Palčic – „Smrčiny“. Na lokalitě se vyskytuje ohrožená vachta trojlistá. Také tato louka byla pokosena členy ČSOP Vlašim.

Celkem se podařilo v roce 2004 získat věcná práva k 10,7 ha pozemků. Celková plocha přírodovědně cenných pozemků, jejichž ochrana je zajištěna prostřednictvím věcných práv, vzrostla na 77 ha. Struktura věcných práv k pozemkům k 31. 12. 2004 je uvedena v tabulce č. 4 a grafu č. 3.

Graf č. 3: Struktura věcných práv k pozemkům zařazeným v programu PSPPP ČSOP Vlašim.

Tabulka č. 4: Výměra pozemků zařazených v programu PSPPP ČSOP Vlašim dle věcných práv.

Forma věcného práva	výměra (ha)
dobrovolné dohody	25,5
souhlas vlastníka	8,1
dlouhodobý pronájem	28,8
ve vlastnictví ČSOP Vlašim	13,5
ve vlastnictví ÚVR ČSOP a výpůjčce ČSOP Vlašim	1,2
Celkem	77,0

Realizace praktických opatření

Péči o velkou část nejcennějších lokalit zajišťuje ČSOP Vlašim vlastními silami. Praktická opatření se provádí na chráněných územích okresu Benešov a části okresu Pelhřimov.

Mokřadní, často silně zrašelinělé louky s velkým bohatstvím druhů rostlin vyžadují šetrné sečení s vyloučením těžké mechanizace. Na loukách kosíme ručně vedenou lištovou sekačkou a křovinořezem s ručním hrabáním a odvozem.

Tabulka č. 5: Mokřadní louky v přímé péči ČSOP Vlašim.

Lokalita	Výměra (ha)
PR Údolí potoka u Dolské myslivny	4,4
PP Na Ostrově u Nemíže	4,1
Na Kačíně u Kuňovic	2,2
Biocentrum „Na Hrbě“ u Pravonína	0,5
PP Rybníček u Studeného	1,3
PP V Olších u Miličína	0,3
Řísnické louky	3,3
U Sedmpánského pivovaru	0,6
PR Podlesí u Býkovic pod Blaníkem	2,5
Jinošovské údolí u Vlašimi	6,8
Na Pramenech u Horní Lhoty	2,5
Smrčiny u Palčic	0,2
Žďárská louka u Louňovic pod Blaníkem	1,0
U Žechovského rybníka u Veliše	2,9
Údolí Brodce u Karhule	1,6
Údolí Brodce u Křížova	1,0
Údolí Janovického potoka u Libče	1,4
U Nadějkova	1,2
U Jetřichovic	2,0
Údolí Křešického potoka u Drahňovic	4,4
U Sušetic	2,0
U Blažejovic	2,3
Celkem	48,0

Kosení luk v Jinošovském údolí u Vlašimi.

Foto: Martin Klaudys

Na vybraných lokalitách realizujeme specifický management (v souladu se schválenými plány péče), často navazující na programy druhové ochrany ČSOP Vlašim:

- V PR Podlesí byla v roce 2004 za podpory Správy CHKO Blaník obnovena část systému odvodňovacích stružek důležitých pro existenci kriticky ohroženého rozchodníku huňatého (*Sedum villosum*).
- V PP Na Ostrově u Nemíže byla v roce 2004 provedena likvidace polomů a odstranění dřevní hmoty pro zlepšení podmínek populace jalovce obecného (*Juniperus communis*).
- Na rašeliništi „Na Pramenech“ byla v roce 2004 provedena probírka náletů pro podporu populace rosnatky okrouhlohlísté (*Drosera rotundifolia*) a výsev zde sesbíraných semen rosnatky na pokusných plochách.

Některé z pozemků, o které pečujeme, jsou součástí zvláště chráněných území dle zákona č. 114/ 92 Sb. K péči o chráněná území patří i údržba pásového značení v terénu a informačních tabulí. V roce 2004 bylo obnoveno značení v PP Na Ostrově u Nemíže.

Ve spolupráci s vlastníky pečujeme i o kulturní památky Podblanicka:

- Na bývalém popravišti u Vlašimi „Na Spravedlnosti“ byla v roce 2004 provedena údržba zeleně a úklid lokality.
- Rotunda v Týnci nad Sázavou je významnou kulturní památkou i zimovištěm početné kolonie netopýřů. V roce 2004 byl proveden úklid rotundy a údržba informační tabule.
- Starý hrad v zámeckém parku ve Vlašimi. V roce 2004 byly provedeny stavební práce na rekonstrukci budovy.

Strážní, informační a osvětová služba

Mezi členy ČSOP Vlašim jsou strážci ochrany přírody a krajiny pro území okresu Benešov a CHKO Blaník. Na tomto území provádí během roku strážní službu. Strážci poskytují rovněž informační službu, kterou využívají zejména návštěvníci zvláště chráněných území.

Příprava zkušební plochy pro výsev rosnatky okrouhlohlísté na podmáčené louce Na Pramenech u Horní Lhoty, kde ČSOP Vlašim v rámci programu PSPPP pečuje o poslední bohatou populaci této silně ohrožené rostliny na Podblanicku.

Foto: Lukáš Kaprál

Péče o nelesní zeleň

Kontakt: Ing. Marek Lempochner, Ing. Lukáš Kaprál, Ing. Karel Kříž

Rok 2004 jsme zahájili údržbou břehových porostů podél Blanice u Čechova a podél potoka Brodec u Křížova. V jarním období se naše síly přesunuly směrem k rozsáhlým výsadbám ve volné krajině a v Tloskovském parku. Podzim byl opět věnován především výsadbám ve volné krajině. V průběhu celého roku jsme pokračovali v úpravách školky geneticky původního materiálu.

Školka geneticky původního materiálu

V roce 2004 se nám podařilo realizovat celou řadu prací pro zdokonalení chodu školky. Na základě projektu zpracovaného již v roce 2003 proběhla realizace závlahového systému školky. I přes usilovné jednání se nám nepodařilo zrealizovat vyprojektovanou elektrickou přípojku. Tento neúspěch přinesl celoroční problémy se zajištěním závlahy pěstovaného materiálu. Závlaha tak byla řešena pomocí motorového čerpadla. Nutnou podmínkou fungování školky bylo dokončení a rozšíření stínoviště, které proběhlo na jaře společně s dokončením foliovníku.

Ve spolupráci s LČR, s. p., lesní správou Kácov jsme v jarním období vyzvedli více než 7000 semenáčů buku z vybraných lokalit v CHKO Blaník a zapěstovali je v kontejnerech pro pozdější výsadby zpět na území CHKO Blaník.

Údržba a výsadby zeleně ve městech a obcích

Pokračovali jsme v postupné rekonstrukci zeleně v nemocnici Rudolfa a Stefanie v Benešově výsadbou před nově zrekonstruovaným pavilonem chirurgie. V Ostředku jsme se podíleli výsad-

Výsadby v Praze, v mateřské škole pro sluchově postižené.

Foto: Marek Lempochner

bou zeleně na výstavbě čistírny odpadních vod. Na podzim jsme prováděli rekonstrukci části zeleně na návsi v Pravoníně. Ošetřování stromů stromolezeckou technikou bylo prováděno v řadě obcí na Podblanicku, např. hřbitov v Sázavě, náves v Čerenicích, náves v Mnichovicích, uliční zeleň a náměstí v Čerčanech.

Ošetřování památného jírovce v Růžkových Lhoticích stromolezeckou technikou.

Foto: Marek Lempochner

Péče o významné a památné stromy a zámecké parky

I v tomto roce bylo ošetřeno mnoho významných či památných stromů, a to především v rámci Programu péče o krajinu Ministerstva životního prostředí ČR. Patří sem: jírovec v Trhovém Štěpánově, dub v Nezdicích, lípa v dětském domově v Načeradci, 3 lípy v Ostředku, 4 lípy a dub v Sázavě, 2 lípy v Mnichovicích, lípa v Milovanicích, lípa u Domašínské brány, jírovec v Černicích, 9 lip a jilm u Louňovic pod Blaníkem.

V polovině roku 2004 byla dokončena komplexní rekonstrukce zeleně v zámeckém parku Tloskov. V jarním období to byly především výsadby: celkem 124 alejových stromů a 583 keřů. Od dubna pokračovaly práce na ošetřování stromové zeleně v parku. Bylo ošetřeno celkem 143 vzrostlých stromů, převážně stromolezeckou technikou.

Na podzim roku 2004 se realizovala další část údržbových prací na stromech v zámeckém parku Vrchotovy Janovice. Pře-

Výsadby ve volné krajině. Výsadba meze u biocentra Chocholouš u Vlašimi v délce 1,3 km. Foto: Marek Lempochner

devším to znamenalo pokračovat v postupné redukci korun havarijních stromů, se kterou jsme začali v předešlém roce, a v řešení havárií.

Výsadby ve volné krajině

Jako již tradičně nejvíce času na jaře a především na podzim jsme věnovali výsadbám ve volné krajině, a to především obnově a zakládání remízů, alejí podél cest a ozelenění rybníků. Na těchto výsadbách spolupracujeme nejen s obcemi, ale i se soukromými vlastníky. Místa, kde realizujeme výsadby, jsou pečlivě vybírána ve spolupráci s městy, obcemi, soukromými vlastníky a členy ČSOP. Cílem je rozčlenění obrovských lánů polí remízy či alejami podél cest, což zvyšuje potravní možnosti zvěře, funguje jako protierozní opatření a v neposlední řadě také zpřístupňuje krajinu. V roce 2004 bylo obnoveno celkem cca 29 km alejí a 1,7 km liniových remízů: javorová, lipová a jasanová alej

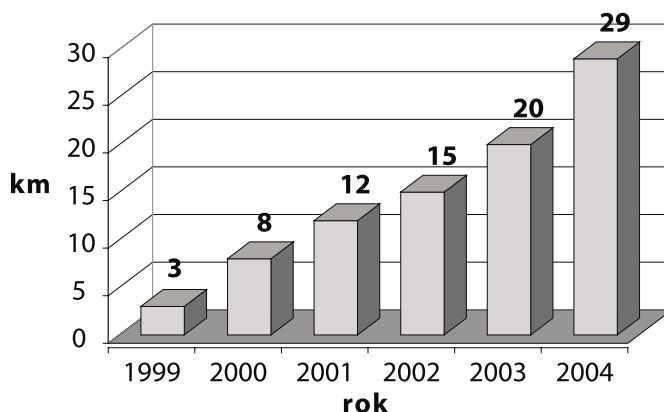

Při revitalizaci rybníka v Neustupově jsme na bezejmenném přítoku založili pokusné přehrážky z přírodních materiálů (vrbové kůly a proutě), které jsou levnější variantou řešení revitalizací zregulovaných toků. Foto: Marek Lempochner

u Bitětic, jabloňová alej, remíz a tůň u Buchova, březová alej u Zhoře, třešňová alej u Trhového Štěpánova, dubová, hrušňová, jabloňová, jeřábová a třešňová alej u Borotína, březová alej u Žibřidovic, jabloňová a švestková alej u Radošovic, jabloňová a dubová alej u Lokte, javorová, dubová, jabloňová a třešňová alej u Kondrace, javorová, jabloňová a jeřábová alej u Vrchtových Janovic, javorová a jeřábová alej u Zdislavic, březová a lipová alej u Bělčic, lipová, javorová a jabloňová alej u Střezimíře, ovocná alej u Chotýšan, ořešáková alej u Drahňovic, lipová a javorová alej u Kladrub, hrušňová, švestková a jabloňová alej u Vlašimi, lipová alej u Domašína, javorová, švestková, ořešáková a třešňová alej u Načeradce, švestková a březová alej u Mezna, třešňová a javorová alej u Blažejovic, dubová alej u Křížova, liniový remíz u biocentra Chocholouš u Vlašimi a liniový remíz u penzionu Petra u Načeradce.

V tomto roce jsme také prováděli výsadby v rámci akcí revitalizačních říčních systémů, a to na jaře v Neustupově, kde bylo vysazeno více než 12.000 stromů a keřů a na podzim v Martinicích u Příbrami, kde bylo vysazeno 15.000 stromů a keřů.

Graf č. 4: Kilometry vysazených alejí v jednotlivých letech.

Projektová činnost, posudky, poradenství, školení, semináře

Rok 2004 byl v oblasti projektů na zeleň ve znamení příprav projektu na II. etapu rekonstrukce přírodních prvků zámeckého parku ve Vlašimi. Pracovní skupina, složená ze zástupců ČSOP Vlašim, Města Vlašim a dalších odborníků, která pro tento účel vznikla, se po celý rok pravidelně scházela a koordinovala jednotlivé kroky vzniku projektu. Z dalších projektů, které byly dokončeny: projekt na obnovu zeleně Husova náměstí a Starého hřbitova ve Vlašimi, obnova zeleně nemocnice ve Vlašimi, obnova zeleně v biocentru v údolí Jinošov, obnova zeleně u rybníka Velký a Malý Mastník a obnova zeleně u penzionu Petra.

Během celého roku byly vypracovávány posudky na zdravotní stav stromů a doporučení jednotlivých zásahů. Rovněž poradenská činnost pro obce i veřejnost byla hojně využívána po celý rok. Na podzim jsme pořádali sérii školení správné péče o silniční zeleň pro Správu a údržbu silnic v Benešově, Pelhřimově a Příbrami.

Spolupráce se státní správou

Kontakt: Ing. Karel Kříž, Ing. Marek Lempochner

V roce 2004

jsme byli účastníky celkem 598 správních řízení

Nejčastěji se správní řízení týkala:

- kácení mimolesní zeleně – 256 řízení
- liniových staveb – 76 řízení
- ostatních staveb – 71 řízení
- zásahů do významných krajinných prvků – 70 řízení
- územních řízení – 125 řízení
- Vypracovali jsme více než 100 odborných vyjádření, především k výstavbě vodních nádrží, umístování liniových staveb a kácení stromů.
- Podali jsme 28 odvolání proti různým rozhodnutím státní správy, 17 z nich bylo shledáno odvolacím orgánem oprávněných.
- Podali jsme 10 vlastních podnětů k zahájení správního řízení.

Stejně jako v předchozích letech spočívala spolupráce se státní správou především v účasti ve správních řízeních (viz rámeček) a vypracovávání odborných posudků. Jako účastníci správních řízení jsme prosazovali zájmy ochrany přírody na území celého Podblanicka. Jak dokládají čísla v rámečku, v 95 % případů jsme došli se správním orgánem ke shodě a ve zbývajících 5 %, kdy

jsme byli nuceni podat proti rozhodnutí odvolání, byla naše úspěšnost 60%.

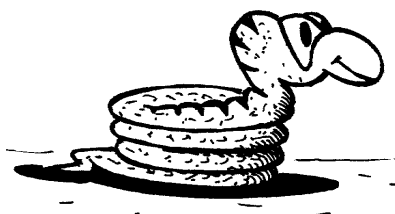
Mezi nejčastější správní řízení se opět zařadilo kácení stromů a keřů rostoucích mimo les. Ve většině případů se jednalo o pokácení stromů s narušenou statikou nebo odumírajících. Bohužel stále se vyskytují případy, kdy majitelé chtějí pokácet mnohdy staleté stromy pouze s odůvodněním, že z nich padá listí. Jako úspěch lze označit vyhlášení 4 nových památných stromů, které na náš návrh vyhlásily Městský úřad ve Vlašimi a Správa CHKO Blaník.

Mezi tzv. velké kauzy, kterých jsme se účastnili, patřilo v letošním roce územní řízení na umístění nové vysokorychlostní vlakové trati Praha - České Budějovice. Připomínkovali jsme zde především umístění jednotlivých úseků trati vzhledem ke krajinnému rázu, zeleni a ochraně cenných lokalit rostlin a živočichů.

Zaznamenali jsme rovněž stále sílící tlak na novou zástavbu na okrajích obcí, ale i ve volné krajině. Jedná se nejen o rodinné domky a komerční zóny, ale opět se objevují snahy o vznik nových chatových osad. Největší kauzou v této oblasti byla výstavba nového kláštera tzv. „na zelené louce“ u Poličan na Neveklovsku. Přes všechny naše snahy se nám bohužel nepodařilo usměrnit jeho vhodnější začlenění do krajiny a kauzu jsme prohráli.

V oblasti vypracovávání posudků a přírodovědných průzkumů jsme se především soustředili na posuzování stromové zeleně a biologické hodnocení lokalit. Výrazným úspěchem bylo pro ČSOP Vlašim získání akreditace pro posuzování lokalit sítě Natura 2000 podle novely zákona 114/1992 Sb., kterou udělilo Ministerstvo životního prostředí našemu členovi a pracovníkovi Ing. Mgr. Martinu Klaudysovi.

Druhová ochrana

Druhová ochrana patřila mezi první činnosti, kterými jsme se v době svého vzniku před 14 lety zabývali, a i nadále patří mezi naše nejdůležitější aktivity. V rámci ní probíhá řada tradičních programů, z nichž u čtyř (Vážky, Alcedo, Ohrožené ryby a kruhoústí a Ohrožené druhy dřevin) koordinujeme jejich činnost v rámci celé republiky. Programy jsou zaměřeny na mapování výskytu jednotlivých druhů, výzkum ekologie druhů, ochranu jejich lokalit a realizaci opatření k jejich záchraně. Nejdůležitější realizované programy v roce 2004 jsou zmíněny na následujících stránkách.

Obnova květnatých luk

Kontakt: Ing. Mgr. Martin Klaudys, Ing. Lukáš Kaprál

Cílem programu Obnova květnatých luk na Podblanicku je uchování druhové a genetické rozmanitosti luk. Na Podblanicku existuje síť zbytků přirozených mokřadních i suchomilných lučních společenstev. Tyto přírodě blízké druhy bohaté květnaté louky jsou v současnosti ohroženy upuštěním od hospodaření nebo zalesňováním. V rámci podpory mimoprodukčních funkcí zemědělství dochází na druhé straně k zalučování bloků orné půdy s použitím komerčních standardizovaných směsí.

V rámci programu probíhá mapování přírodě blízkých druhově bohatých luk na Podblanicku. V průběhu několika let se podařilo podchytit louky v okolí Vlašimi, v CHKO Blaník, na Jankovsku i v okolí Sedlce-Prčice. Vhodné louky jsou využívány pro sběr semen lučních druhů bylin.

V roce 2000 byl sestaven seznam lučních druhů – tzv. regionální směs s cílem sestavit a nabídnout vhodnou alternativu ke komerčně dodávaným osevním směsím. Pro vytvoření směsi daného složení byla v roce 2001 sesbírána semena prvních 9 druhů. V roce 2002 byly na pozemku ČSOP Vlašim založeny matečnicové porosty z vybraných druhů. V roce 2003 byl slibný rozvoj matečnic bohužel omezen velkým letním suchem.

V roce 2004 byl sběr semen rozšířen na další plochy v CHKO Blaník, na Postupicku, v okolí Trhového Štěpánova, vodní nádrže Želivka, v okolí Vlašimi a Sedlce-Prčice. Sběr je prováděn ručně. Množství sebraných semen na lokalitě musí respektovat limity pro obnovení populace druhu na lokalitě. Výsledky sběru jsou uvedeny v tabulce č. 6.

Tabulka č. 6: Množství získaného osiva v roce 2004 (osivo před vyluštěním – luštění semen a příprava k setí je prováděno v zimním období).

Název	Produkce (g)
Kozinec sladkolistý	1378
Bojínek Boehmerův	452 (téměř čistá hmotnost)
Bukvice lékařská	192
Chřpa luční	1098
Krvavec toten	1714 (téměř čistá hmotnost)
Svízel syřišťový	1094 (téměř čistá hmotnost)
Smolnička obecná	258
Štírovník růžkatý	166
Hvozdík kropenatý	18
Úročník bolhoj	20
Prvosenka jarní	8

Matečnicový porost kopretiny bílé a smolničky obecné.

Foto: Martin Klaudys

Získané osivo je používáno k založení a rozšíření matečnicových porostů. Letos byly posíleny matečnice kopretiny bílé a jitrocelu kopinatého, nově byly vysety třezalka tečkovaná, svízel syřišťový, chřpa luční, hvozdík kropenatý, bojínek Boehmerův a kozinec sladkolistý.

Stávající matečnice již poskytují semena, která jsou používána opět k posílení matečnic, v budoucnu ovšem budou tvořit základ regionální travní směsi. Druhy a množství získaného osiva jsou uvedeny v tabulce č. 7.

Tabulka č. 7: Množství získaného osiva z matečnicových porostů v roce 2004.

Název	Produkce (g)
Kopretina bílá	1256
Jitrocel kopinatý	1382
Smolnička obecná	200
Třezalka tečkovaná	542

Ruční mlácení sena ve fóliovníku na genofondové ploše ČSOP Vlašim, ze kterého je získáváno travní osivo.

Foto: Magdaléna Kaprálová

Na Žďárské louce v CHKO Blaník byla část posečené travní hmoty usušena a převezena do foliovníku na pozemku ČSOP Vlašim. Zde bylo seno rozprostřeno na rostech. Po dosušení bylo seno cepy vymláčeno, čímž byla získána přirozená směs o celkové hmotnosti 9358 g. Druhé spektrum v této přirozené luční směsi čítá 27 druhů bylin.

Všechna sesbíraná semena jsou uskladněna v prostorách Podblanického ekocentra ČSOP Vlašim. Semena jsou pravidelně kontrolována, aby se zabránilo jejich znehodnocení. V zimním období se provádí úplné dočištění a příprava pro jarní výsev.

Program Obnovy květnatých luk nezahrnuje jen aktivity spojené se sběrem semen. Ochranu květnatých luk zajišťuje ČSOP Vlašim i účastí ve správních řízeních a aktivní péčí o nejcennější lokality prostřednictvím programu „Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka“.

Krajové odrůdy ovocných dřevin

Kontakt: Ing. Marek Lempochner

V současné době se na okrese Podblanicku nachází mnoho starých neudržovaných alejí ovocných dřevin, zanedbaných sadů u starých zemědělských usedlostí a jednotlivě stojících ovocných stromů. Některé z nich patří mezi takzvané staré odrůdy či dokonce odrůdy krajové. Jelikož se jedná vesměs o pomístní výskyt, není v současné době známo jejich rozšíření v tomto regionu a mnohé odrůdy nejsou určeny. Z důvodu značného stáří stromů, popř. rekonstrukcí některých částí, je nebezpečí, že v určitých případech může při úhynu stromu dojít k nevratnému vymizení některých starých odrůd z našeho okresu, aniž by byly vůbec zaznamenány. To by mohlo znamenat nenahraditelnou ztrátu pro genofond ovocných dřevin.

Cílem projektu je podrobné zmapování krajových a starých odrůd ovocných dřevin na okrese Benešov a podchycení nejvzácnějších odrůd v sadu krajových odrůd ovocných dřevin v Jetřichovicích u Sedlce-Prčice.

Mapování, které proběhlo v roce 2004, spočívalo v návštěvě lokalit, ve kterých by se pravděpodobně mohly krajové odrůdy nacházet. Místa byla vytipována ve spolupráci se členy ČSOP, obecními úřady, Českým svazem zahrádkářů a místními obyvateli. Jednalo se především o aleje podél starých, mnohdy již zaniklých cest, staré ovocné sady i jednotlivé stromy v krajině. Zaměřili jsme se na lokality v okolí Městečka u Benešova, Poříčí nad Sázavou, Benešova, Bystřice, Olbramovic, Vrchatových Janovic, Neustupova, Odlochovic, Malovid, Alberovic a Jetřichovic.

V letošním roce jsme nasbírali 38 vzorků ovoce. Po vyloučení běžných odrůd se nám podařilo určit 10 cenných odrůd. Na určování se podílel především Oldřich Hrubant (člen ČSOP Vlašim a místní pomolog) a Ing. Václav Tetera (ČSOP Bílé Karpaty).

Vytipované odrůdy chceme zachovat v co možná nejširší míře. Za tímto účelem jsme v roce 2000 založili sad krajových odrůd ovocných dřevin. Pro sad se nám podařilo najít vhodnou lokalitu

Místní (krajová) odrůda je taková odrůda ovoce, která vznikla a byla rozšířena jen na velmi omezeném území. Byla dokonale přizpůsobena místním klimatickým podmínkám, nepodléhala tolik chorobám, byla nenáročná na hnojení a jiná péstitelská opatření, byť za cenu drobných vzhledových kazů na plodech.

Foto: Marek Lempochner

na Jetřichovicku (u Sedlce-Prčice). V tomto místě jsou ovocné sady již mnoho desítek let, což prokazuje jistou tradici sadařství, a tím i vhodnost umístění sadu. V následujících letech chystáme rozšíření počtu podnoží a postupné naroubování vzácnějších odrůd. Pomocí našeho sadu se pokusíme o zachování co nejvíce nalezených odrůd a zároveň bude sad sloužit jako zdroj roubov pro výsadby při rekonstrukcích starých ovocných alejí.

Tabulka č. 8: Odrůdy naroubované v sadu krajových odrůd ČSOP Vlašim v Jetřichovicích.

odrůda	počet naroubovaných podnoží
Soudek zimní	5
Hedvábné letní	10
Panenské	5
Baumanova reneta	5
Vágnerovo	1
Boikovo obrovské	3
Kronclenské	3
Signe teliš	3
zatím bližie neurčená stará odrůda 1	5
zatím bližie neurčená stará odrůda 2	5
zatím bližie neurčená stará odrůda 3	5
zatím bližie neurčená stará odrůda 4	5
zatím bližie neurčená stará odrůda 5	5
zatím bližie neurčená stará odrůda 6	5
zatím bližie neurčená stará odrůda 7	5
zatím bližie neurčená stará odrůda 8	5
zatím bližie neurčená stará odrůda 9	3
zatím bližie neurčená stará odrůda 10	3
zatím bližie neurčená stará odrůda 11	3
zatím bližie neurčená stará odrůda 12	3
celkem k 31. 12. 2004 naroubováno (z celkového počtu 260 vysazených podnoží)	87

Ohrožené druhy dřevin

Kontakt: Ing. Karel Kříž, Josef Žižala, Ing. Lukáš Kaprál

Program je zaměřen na záchranu ohrožených druhů dřevin, autochtonních na území ČR. Jedná se o celosvazový program, spočívající v uplatňování aktivní ochrany druhů a jejich lokalit. Koordinátorem programu je ZO ČSOP Vlašim. Většina projektů je víceletých a jejich cílem je záchranu daného druhu na určité lokalitě. Cílem projektu je zachování všech autochtonních druhů

stromů, keřů a polokeřů na území České republiky. V rámci jednotlivých projektů řešených v tomto programu se provádí:

- mapování lokalit výskytu – prvotní předpoklad, při kterém se zjišťuje současný stav populace, její ohrožení a na základě výsledků lze stanovit další postup při záchraně druhu,
- záchranné pěstování – slouží k posílení stávajících populací nebo založení nových. Metody vycházejí především z ověřených postupů a praktických zkušeností jednotlivých realizátorů,
- výsadby – navazují na pěstování, kdy jsou vypěstované sazenice vysazeny na místo určení,
- zakládání semenných sadů a klonových archivů – hlavním smyslem je zachování co největší genetické variability.

Na přípravě a realizaci projektů se podílejí nejen členové ČSOP, ale i pracovníci státní správy ochrany přírody, Lesů České republiky apod.

V letošním roce bylo v rámci programu řešeno celkem 17 dílčích projektů po celém území České republiky: Sagittaria – Podpora ohrožených lesních druhů dřevin na Střední Moravě, RS ČSOP Iris Prostějov – Záchrana vrby plazivé na PR Uhliska u Horního Štěpánova, ZO ČSOP Alter Meles – Záchranné pěstování endemitu jeřábu manětínského, ZO ČSOP Nové Hrady – Záchrana genofondu jilmu drsnolistého na Novohradsku, Společnost přátel přírody – Sběry semen, záchranné přesadby, pěstování a výsadby ohrožených dřevin na Liberecku, RS ČSOP Nový Jičín – Záchrana a reintrodukce původního genofondu tisů červeného v obci Rybí, ZO ČSOP Launesia – Zimostrázek alpský na Džbáně, ZO ČSOP Meles – Záchrana genofondu tisů červeného a jedle bělokoré a jejich návrat do lesních porostů, RS ČSOP Iris Prostějov – Monitoring tisů červeného (*Taxus baccata*) v oblasti Hřebečovského hřbetu v okrese Svitavy a ZO ČSOP Křižánky – Záchrana jedle bělokoré.

ZO ČSOP Vlašim řešilo v rámci programu v letošním roce dva projekty:

Záchrana tisů červeného na Netvořicku

Projekt se zabýval zachováním genofondu tisů červeného (*Taxus baccata*) v okolí Štěchovické přehrady. V roce 1999 zde provedla ČSOP Vlašim ve spolupráci s Lesnickou fakultou ČZU Praha zevrubný průzkum území, na který projekt navázal. Na základě literárních podkladů a místních znalostí byly prověřeny obě známé lokality tisů na Netvořicku a proveden průzkum okolí. Všechna místa výskytu byla zanesena do mapy, stromy spočítány. Tisy byly nalezeny na celkem 13 místech v celkovém počtu 311 ks. U všech skupin byl zjištěn počet kusů a obvod největšího exempláře. Při mapování byl zjištěn pouze výskyt dospělých exemplářů, 3 sazenice a žádný semenáček. V příštích letech proběhne sběr semen, pěstování sazenic a následné výsadby zpět na lokality původu. Rovněž proběhne zaměření jednotlivých stromů pomocí GPS a jejich přesný zákres.

Měření obvodu tisů na lokalitě v blízkosti Nové Rabyně.

Foto: Karel Kříž

Záchrana vrby plazivé a lýkonce jedovatého na Podblanicu

Projekt se zabýval zachováním genofondu vrby plazivé (*Salix repens*) a lýkonce jedovatého (*Daphne mezereum*) na Podblanicu. Na základě literárních podkladů a místních znalostí byly prověřeny známé lokality vrby plazivé na Vlašimsku a blízkém okolí. Výskyt vrby plazivé byl potvrzen pouze z lokality v Jinošovském údolí. Zároveň při průzkumu byly vytipovány lokality, kde je možné druh znovu vysadit. Výsadby schopné obalované sazenice, kterých bylo 100 ks, byly vysazeny na dvě rašelinné louky na Podblanicu (u Horní Lhoty a u Pálčic), které jsou v péči v rámci programu ČSOP Vlašim Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka. Sazenice byly vysazeny po cca 10 ks na pět míst v každé louce. V rámci managementu se bude v následujících letech provádět uvolňování vrbových sazenic, aby nedošlo k jejich odumření konkurenčním tlakem ostatních rostlin. V průběhu roku byly postupně ověřovány lokality předpokládaného výskytu. Vrba plazivá byla nalezena pouze na jediné lokalitě na podmačené louce nad rybníkem v Blažejovicích. Jedná se o jeden keř vysoký cca 1,5 m o průměru 2,5 m. V rámci managementu celé lokality byly v letošním roce získány finanční prostředky z PPK na pokosení celé nivy a odstranění náletů.

Účastníci odonatologického semináře, který ČSOP Vlašim každoročně pořádá, se tentokrát sešli v Krušných horách.

Foto: Lubomír Hanel

U lýkvice jedovatého (*Daphne mezereum*) proběhlo na Dolnokralovicku, Sedlčansku, Čerčansku a v okolí Českého Šternberka a Sázavy ověření evidovaných lokalit a mapování na místech předpokládaného výskytu. Na Šetějovicku byla nalezena jedna z nejbohatších populací lýkvice jedovatého na Podblanicku. Celkový počet keřů není zatím znám, ale odhadem jich zde roste více než 100 ks. Lokalita bude i nadále sledována a v příštím roce zde budou sebrána semena pro napěstování sazenic k posílení místní populace. V PP Na Stříbrné bylo vysazeno celkem 40 ks obalovaných sazenic. Sazenice byly vysazeny do malých oplocenek velikosti několika arů, které zajistí jejich ochranu proti okusu zvěří. Ve třech oplocenkách v PP Na Stříbrné, kde byly lýkvice vysazeny v loňském roce, se v rámci managementu provedlo uvolňování lýkovicových sazenic, aby nedošlo k jejich odumření konkurenčním tlakem ostatních rostlin.

Vážky

Kontakt: Doc. RNDr. Lubomír Hanel, CSc.

Celostátní program ČSOP „Vážky“ je řešen již 11 let. Jeho cílem je komplexní faunistické zpracování výskytu vážek na území České republiky, zpřesnění jejich ekologických nároků, stanovení míry ohrožení jednotlivých druhů a navržení ochrannářského managementu vzácných druhů.

V roce 2004 byly průběžně doplňovány faunistické údaje. Celkem bylo v tomto roce navštíveno na osmdesát mokřadních a vodních lokalit. Všechny tyto údaje jsou průběžně zařazovány do centrální databáze a převáděny do mapové podoby. Celkem je

po revizích zaevidováno kolem 11.000 nálezů, potvrzený výskyt všech druhů je převeden do síťových map. V roce 2005 by síťové mapy měly být dokončeny.

Hlavní událostí bylo uspořádání mezinárodního odonatologického semináře. V pořadí již 7. setkání odonatologů se konalo v Oblastním muzeu v Mostě (přednášky), exkurze pak byly zaměřeny na oblast Krušných hor. Semináře se ve dnech 22. – 25. 7. 2004 zúčastnilo celkem 12 odonatologů (včetně dvou zástupců z Německa). Během semináře byly navštíveny zajímavé mokřady a vodní plochy Krušných hor (Zaječické nádrže, Chomutovské rybníky, Jelení rašeliníště, Klikvové rašeliníště, rašeliníště Čer-

Nově nalezená lokalita vrby plazivé u Blažejovic na Dolnokralovicku.

Foto: Karel Kříž

vený rybník, Polské rašeliniště, rašeliniště Na Loučkách, rašeliniště Na Červeném blátě, Ostrovské rybníky). Vzhledem k tomu, že byla zajištěna výjimka MŽP ČR, uskutečnil se i průzkum dvou národních přírodních rezervací (Novodomské rašeliniště, Božídarské rašeliniště). Kromě exkurzí se účastníci věnovali prezentování zajímavých příspěvků a výměně zkušeností. Přednesené příspěvky (doplněné ještě několika dalšími vyžádanými příspěvky) jsou součástí monotematického sborníku „Vážky 2003 – 2004“.

Účastníci semináře hodnotili setkání velmi pozitivně a projevíli zájem se opět sejít na obdobném semináři v roce 2005 na některém dalším zajímavém místě ČR.

V roce 2004 byly zahájeny přípravy na Obrazovém atlasu vážek České republiky, který bude poprvé u nás vytvořen s využitím perspektivní moderní techniky digitálního zobrazování. Pomocí speciální skenovací techniky a částečně také s využitím digitálního fotoaparátu a stereoskopického mikroskopu bude dokončeno vytvoření souboru dat zahrnující databázi vážek s obrazovým (fotografickým) přehledem vážek České republiky, který umožní spolehlivé určení jednotlivých druhů. Snímky budou v převážné míře získány skenováním, tj. technikou uplatňovanou k tomuto účelu v současnosti zejména v USA a Japonsku. Poprvé bude tento atlas obsahovat kompletní fotodokumentaci všech druhů vážek ČR (vždy barevné foto samce, samice a nymfy, resp. exuvie nebo její části významné pro správnou determinaci).

Součástí projektu byla koordinace a posuzování projektů základních organizací ČSOP. Hlavní pozornost byla věnována ekozologickým průzkumům vážek ve Slezsku, pokračování faunistických průzkumů na Českolipsku, Vsetínsku a Valašsku.

Ochrana raků

Kontakt: Mgr. Pavel Čech

Díky prováděným revitalizacím malých vodotečí, spuštěním nových čističek a jinému způsobu hospodaření zemědělců v krajině, se vylepšila kvalita vody na středních a velkých tocích. Díky těmto pozitivním jevům jsou vytvořeny předpoklady k postupnému šíření raků, přežívajících doposud jen ve vyhovujících refugích. Negativně však dále ovlivňuje jejich výskyt odvodnění mokřadů, zregulování břehů a koryt toků, intenzivní obhospodařování rybníků. Z těchto důvodů je mapování kvalitativního a kvantitativního výskytu raků na našich vodách žádoucí. V roce 2004 bylo k mapování na území Podblanicka navrženo Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR 53 transektů na 23 potocích, které se vlévají do středního toku vlašimské Blanice – mezi Mladou Vožicí a Vlašimí.

Průzkumem vybraných vodotečí byl potvrzen výskyt raka říčního (*Astacus astacus*) na 4 transektech tří potoků (Orlinský, Holčovický a Zvěstovský potok). Mezi pozorovanými raky byli zastoupeni jedinci různého stáří, obojího pohlaví a v dobré kondici. V době mapování se navrženou metodikou nepodařilo potvrdit výskyt raků říčních ve vodách 5 potoků, kde byli pozorováni v minulých letech. Během prováděného průzkumu nebyl zaznamenán žádný z introdukovaných druhů raků. Vedle

Rak říční – jediný zástupce našich raků zjištěný ve vodách malých přítoků střední části vlašimské Blanice.

Foto: Pavel Čech

mapování výskytu raků byly zaznamenávány hydrobiologické charakteristiky sledovaných toků. Tímto šetřením byly ověřeny předpoklady místní krajiny pro případnou reintrodukcii raků. Zároveň byly zjištěny důvody, proč je v malých tocích sledovaného území těchto našich největších členovců tak málo. Mezi příčiny nízkého výskytu raků patří především provedené odvodnění polností a luk na celém sledovaném území, napřímení a zregulování toků v jejich horních partiích. Raci zde ztrácí pobytové zázemí, při dlouhodobých nízkých srážkách horní toky vyschnou. Nízké průtoky vody spolu s organickým odpadem z intenzivně obhospodařovaných rybníků, divokých skládek a místy z domácností jsou příčinou vymírání raků na následek udušení. V místech s dlouhodobým nízkým sloupcem vody jsou raci snadnou kořistí přirozených predátorů.

Ochrana obojživelníků

Kontakt: Mgr. Pavel Čech, RNDr. Martin Čech, Mgr. Daniela Mročková, Jiří Nosek jun.

Ochrana obojživelníků při tahu přes komunikace

Stejně jako v minulých letech i v roce 2004 proběhlo sledování tahu obojživelníků přes významné komunikace v regionu Vlašimska a na šesti vybraných kritických lokalitách byly v době jejich tahu postaveny přes tyto silnice mobilní síťové zábrany. Zábrany slouží k usměrnění postupu obojživelníků a vylučují na podstatné části šířky jejich tahové cesty vstup na frekventovanou silnici. Staví se v místech, kde dochází k masovému usmrcování obojživelníků pod koly automobilů (většinou je v blízkosti vodní nádrží kde se obojživelníci pravidelně rozmnožují).

Materiálem zábran byla stavební síťová perlinka upevněná bodci zapíchnutými v zemi se spodním okrajem zasypaným zeminou, aby nebylo možné zábranu podlézt. Na obou koncích zábran a pak ve 20 m intervalech byly do země zapuštěny plastové sběrné nádoby se dnem propustným pro vodu a hladkými

stěnami, po nichž obojživelníci nedokážou vyšplhat zpět. Nádoby byly vybírány pravidelně minimálně jedenkrát za den.

Délka zábran na jednotlivých lokalitách v roce 2004 a konkrétní osoby či instituce, které prováděly vlastní transfer jedinců, je shrnut v tabulce č. 9.

Tabulka č. 9: Délky zábranové textilie a spolupracující organizace a osoby.

LOKALITA	DÉLKA ZÁBRAN (m)	OBČAN/ORGANIZACE
Trhový Štěpánov	500	ČSOP Vlašim
Sluštice u Říččan	200	p. Frank
Tehovec u Říččan	200	Myslivecké sdružení Světice
Horka n. Sázavou	800	Starosta obce Horka – p. Bohuněk
Šternov	300	ČSOP Vlašim
Nové Dvory u K. H.	400	Liga na ochranu zvířat Kutná Hora
CELKEM (m)	2400	

Výstavba zábran byla zahájena na počátku března 2004, tj. v době prvních známek tahu. Vlastní tah nastal okolo 20. 3. 2004 (rozmezí je způsobeno rozdílnou nadmořskou výškou a expozicí lokalit). Tah neměl „klasický“ průběh jako v jiných letech, tj. pozvolný nárůst migrujících jedinců, gradace v několika dnech a rychlejší pokles, nýbrž průběh tahu značně kolísal – obojživelníci táhli v několika vlnách. Tento postup byl zapříčiněn značnými teplotními výkyvy počasí v období tahu. Tah obojživelníků v roce 2004 probíhal na všech sledovaných lokalitách v různém rozmezí do konce dubna (Trhový Štěpánov např. do 21. 4. 2004). Celkem bylo odchyceno a přemístěno 6 815 jedinců. Hlavní táhnoucí druh byla ropucha obecná (*Bufo bufo*), které bylo z odchytových nádob přemístěno celkem 5 814 jedinců. V počtu několika jedinců se vyskytl čolek (*Triturus sp.* – blíže neurčeno), skokan hnědý (*Rana temporaria*) a jeden jedinec kuňky žlutobřiché (*Bombina variegata*). Výsledné druhy a počty transferovaných jedinců na lokalitách uvádí tabulka č. 10.

Úklid potoka s výskytem mloka skvrnitého.

Foto: Pavel Čech

Tabulka č. 10: Migranti ze sledovaných lokalit.

LOKALITA	POČTY MIGRANTŮ				
	celkem/lokalita	ropucha obecná	kuňka	skokan hnědý	Čolek
Trhový Štěpánov	1502 ks	1502 ks	-	-	-
Sluštice u Říččan	45 ks	36 ks	-	9 ks	-
Tehovec u Říččan	393 ks	393 ks	-	-	-
Horka n. Sázavou	1021 ks	45 ks	-	969 ks	7ks
Šternov	1456 ks	1453 ks	-	-	3 ks
Nové Dvory u K. H.	2398 ks	2385 ks	1 ks	12 ks	-
CELKEM	6815 ks	5814 ks	1 ks	990 ks	10 ks

Tabulka č. 11: Srovnání intenzity tahu u ropuchy obecné s minulými roky.

LOKALITA	POČTY ODCHYCENÝCH ROPUCH (ks)				
	2004	2003	2002	2001	2000
Trhový Štěpánov	1502	2503	4380	1793	2885
Sluštice u Říččan	36	nesled.	nesled.	nesled.	nesled.
Tehovec u Říččan	393	414	286	385	235
Horka n. Sázavou	45	894	1975	2830	800
Šternov	1453	2730	1825	320	nesled.
Nové Dvory u K. H.	2385	4246	4190	2725	2325
CELKEM	5814	10 787	12 656	8053	6245

Mapování lokalit výskytu obojživelníků

Při terénním průzkumu v letech 1974 – 78 potvrdil J. Moravec v okolí Vlašimi přítomnost 12 druhů obojživelníků. S odstupem 30 let byl zahájen podobný průzkum, který si stanovil tyto cíle:

- 1) Opětovné potvrzení výskytu obojživelníků zařazených do Přílohy IV. Legislativy evropských společenství v oblasti územní a druhové ochrany přírody, tj. na druhy v zájmu společenství, které vyžadují přísnou ochranu – čolek velký (*Triturus cristatus*), kuňka obecná (*Bombina bombina*), kuňka žlutobřichá (*Bombina variegata*), skokan rašelinný (*Rana arvalis*), skokan krátkonohý (*Rana lessonae*), rosnička zelená (*Hyla arborea*).
- 2) Nalezení lokalit s přítomností, v letech 1974 – 78 nepotvrzeného, mloka skvrnitého – (*Salamandra salamandra*), který podle vyhlášky č. 395/92 Sb. zákona č. 114/92 Sb. patří mezi silně ohrožené živočichy.
- 3) Ochrana lokalit s výskytem ohrožených populací výše uvedených druhů.

Během roku byl prověřen výskyt obojživelníků na 46 lokalitách. Některé z nich byly sledovány pravidelně každý týden nebo byly navštíveny minimálně dvakrát. Mapování, které navazovalo na výsledky práce prezentované J. Moravcem před třiceti lety, potvrdilo výskyt dříve pozorovaných druhů na většině původních lokalit. Celkem byl v zájmové oblasti prokázán výskyt 13 druhů obojživelníků: mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*) - 1 lokalita, čolek velký (*Triturus cristatus*) - 1 lokalita, čolek obecný

Vybírání obojživelníků z odchytných nádob mobilních zábran u Trhového Štěpánova.

Foto: Karel Kříž

(*Triturus vulgaris*) – 10 lokalit, čolek horský (*Triturus alpestris*) – 6 lokalit, skokan zelený (*Rana esculenta*) – 18 lokalit, skokan krátkonohý (*Rana lessonae*) – 14 lokalit, skokan skřehotavý (*Rana ridibunda*) 6 lokalit, skokan rašelinný (*Rana arvalis*) – 12 lokalit, skokan hnědý (*Rana temporaria*) – běžný po celém území, rosnička zelená (*Hyla arborea*) – 12 lokalit, kuňka obecná (*Bombina bombina*) – 8 lokalit, ropucha obecná (*Bufo bufo*) – běžná na celém území, blatnice skvrnitá (*Pelobates fuscus*) – 2 lokality.

Nově objeveným druhem obojživelníka v jihovýchodní části Podblanicka je blatnice skvrnitá (*Pelobates fuscus*). Prozatím byl tento druh na okrese Benešov pozorován pouze na 13 místech (Moravec J. 1994). V roce 2004 při mapování výskytu obojživelníků na Podblanicku byla nalezena blatnice skvrnitá na dvou dalších lokalitách – v okolí Pravonína a Načeradce. Od nejbližší dosud známé lokality jsou tato místa vzdálená vzdušnou čarou přes 20 km, od sebe 9 km.

Mapování výskytu obojživelníků na Podblanicku provedené v roce 2004 potvrdilo vzestup početnosti rosničky zelené (*Hyla arborea*) a skokana krátkonohého (*Rana lessonae*). Proti mapování prováděnému J. Moravcem v letech 1974 – 78 je zjevný ústup kuňky obecné (*Bombina bombina*), který ji charakterizuje jako běžný druh.

Problematické lokality s výskytem kriticky a silně ohrožených druhů obojživelníků byly oznámeny Odboru životního prostředí MěÚ Vlašim, MěÚ Benešov a AOPK ČR.

Publikace: Čech P. 2004: Nový nález blatnice skvrnité, Pod Blaníkem, 8, 4 : 2–4.

Ohrožené ryby a mihulovci

Kontakt: Doc. RNDr. Lubomír Hanel, CSc.

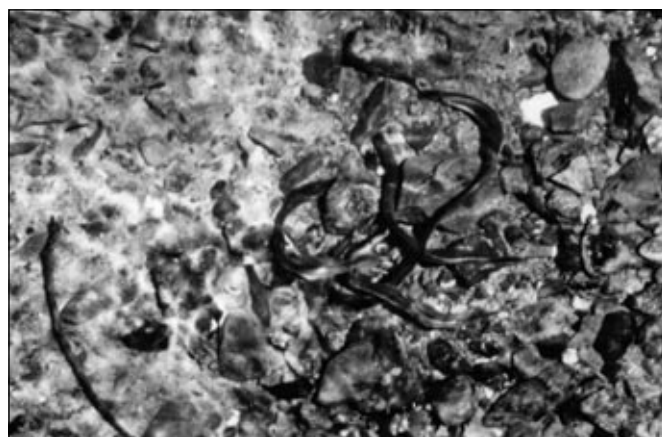
Program „Ohrožené ryby a mihulovci“ je realizován od roku 1992. K hlavním cílům patří faunistické zpracování výskytu jednotlivých druhů, sledování populací ohrožených druhů, výběr a navrzení managementu „naturových“ lokalit a průběžná aktualizace Červeného seznamu ryb a mihulí ČR. V současné době žije na území ČR 48 původních druhů a 11 introdukovaných druhů, v akvakulturách se objevuje dalších 12 druhů.

V uplynulém roce pokračovaly faunistické průzkumy se zaměřením na oblast soutoku Moravy a Dyje na jižní Moravě, jižních Čech a Slezska. Byla publikována souhrnná studie o ekologických nárocích obou našich mihulí a zpracovány a vyhodnoceny dosavadní poznatky o populaci mihule ukrajinské na jediné lokalitě v ČR (viz soupis vybraných publikací). V databázi faunistických nálezů v rámci území České republiky je nyní zpracováno na 15.000 faunistických nálezů, přičemž u každého nálezu je uvedeno až 22 zpřesňujících parametrů (např. použitá metoda zjištění, datum nálezu, nadmořská výška, říční kilometr, číslo mapovacího kvadrátu, název a číslo rybářského revíru, povodí, početnost sledovaného druhu /absolutní i relativní/, biomasa /absolutní a relativní/, celkový počet druhů ve sledované lokalitě atd.). V této databázi je v současné době zachyceno kolem 180.000 dat. Vzniká tak zcela ojedinělá ichtyologická databáze, která nemá u nás, ale ani v zahraničí obdoby.

V roce 2004 byl připravován text a přílohy pro druhé vydání publikace Ochrana ryb a mihulí, které bude oproti vydání prvnímu výrazně rozšířeno především o aktuální problematiku ochrany genofondu ichtyofauny a ochranu biotopů. Publikace bude odevzdána do tisku v roce 2005.

Pro Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR byl připraven aktualizovaný Červený seznam ichtyofauny České republiky, který bude součástí souhrnné publikace věnované červeným seznamům všech našich tříd obratlovců.

V rámci přípravy Atlasu rozšíření ryb a mihulí ČR byly nakresleny nově všechny naše ryby a mihule malířkou Lenkou Vybíralovou a dále byla rozpracována textová část. Atlas vyjde

Tření mihulí potočních.

Foto: Lubomír Hanel

Hlava mihule potoční.

Foto: Lubomír Hanel

v roce 2005 a bude prvním konkrétním vyhodnocením výskytu jednotlivých druhů ryb a mihulí na našem území. Součástí řešení programu v roce 2004 byla i koordinace a posuzování projektů základních organizací ČSOP, z nichž nejcennější ichtyologické údaje byly získány pozorováním přítoků řeky Úslavy a v povodí Sázavy, kde prováděla sledování ČSOP Vlašim. Hlavními úkoly projektu bylo zmapovat výskyt ohrožených druhů ryb a mihulí v současných podmínkách, vytipovat ohrožující faktory a navrhnout ochranu biotopů s výskytem ohrožených ryb a mihulí. Pro faunistické údaje byla zvolena metoda determinace osteologických fragmentů v trusu některých druhů ptáků a savců s různou mírou ichtyofagie. Tento způsob byl doplněn ještě průzkumy pomocí elektrického agregátu.

Publikace: Lusk S., Hanel L. 2004: Stav populace mihule ukrajinské (*Eudontomyzon mariae*) v Račím potoce v roce 2003. Biodiverzita ichtyofauny ČR, 5. Hanel L. 2004: Ekologické nároky mihule potoční (*Lampetra planeri*) a mihule ukrajinské (*Eudontomyzon mariae*, Cephalaspidomorphi, Petromyzontiformes) na území České republiky. Biodiverzita ichtyofauny ČR, 5.

Alcedo

Kontakt: Mgr. Pavel Čech, RNDr. Martin Čech,
Ing. Jiří Pokorný

Priority programu stanovené pro rok 2004:

1. Ochrana stálých hnízdišť ledňáčka říčního a skorce vodního.
2. Zmapování stavu biotopových podmínek ledňáčka říčního a skorce vodního po zimním období a v nových oblastech šetření.
3. Mapování aktuálního hnízdního výskytu ledňáčka říčního a skorce vodního na sledovaném území.
4. Sledování vývoje populací obou druhů pomocí kroužkování a kontrolních odchytů.
5. Ochranařská činnost.
6. Výchovná a osvětová činnost.

Řešitelé projektů, kteří prováděli monitoring výskytu ledňáčka říčního a skorce vodního minimálně druhou hnízdní sezónou, provedli kontrolu stavu známých hnízdišť. Během hnízdní sezóny byla tato hnízdiště šetrným způsobem průběžně kontrolována a operativně se řešily případy jejich poškozování nebo rušení hnízdicích ptáků.

Pravidelnou praxí prováděnou účastníky programu Alcedo byly kontroly stavu hnízdišť před hnízdní sezónou. Pokud byla zaznamenána jejich degradace, došlo k přiměřenému obnovení původního stavu. Při monitorování v nových oblastech byl prošetřen současný stav biotopových podmínek obou druhů, místa s prokázaným nebo možným hnízdním byla zanesena do mapových podkladů a oznámena regionálním orgánům ochrany přírody, Správám CHKO, AOPK ČR nebo správčům Povodí.

V případě zjištění negativních zásahů do hnízdních podmínek ledňáčků aktivitami člověka byl tento stav řešen s odpovědnými orgány ochrany přírody a správci toků.

Tabulka č. 12: Příčiny ohrožení výskytu ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*) v roce 2004.

Organizace	Oblast	Příčiny ohrožení výskytu ledňáčka říčního
ČSOP Vlašim	Slapy, Orlík	Vyhrabávání nor norkem americkým
ČSOP Vlašim	Posázaví	Poškození hnízda lidmi
ČSOP Javorníček	Vsetínsko	Regulace toků, eroze nátrží, těžba štěrkopísku
ČSOP Rožnov pod Radhoštěm	Vsacko, Rožnovsko	Regulace toků, znečištění vody, černé skládky
ČSOP Aron	Českolipsko	Protipovodňové úpravy toků
ČSOP Makov	Kaplicko	Predátor – norek, liška, popovodňové úpravy toků, rušení lidmi
ČSOP Makov	Písecko	Popovodňové úpravy břehů – zasypávání stržených břehů
ČSOP Ropáci Jaroměř	Jaroměřicko	Sesouvání stěn, zaplavení stěn zvýšenou vodou v náhonu elektrárny
o. s. A. ROCHA	Rychnovsko	Predátor, regulace břehů
ČSOP Písek II.	Veselí n.L.-	Sesouvání a zárůst stěn, vysoká voda, predace – liška, lasicovitá šelma
o.s. N.O.S.	Plzeňsko	Predátor – norek, degradace stěn, úpravy toků
ČSOP Ciconia	Polabí, Poohří	Rušení lidmi, částečné regulace, povodně
ČSOP Olza	Karvinsko	Rušení lidmi, regulace, těžba štěrkopísku, kácení pobřežní vegetace, predátor
ČSOP Rokycany	Rokycansko	Ohrožení norkem americkým
o. s. YMCA	Netolicko	Rušení lidmi, změna biotopových podmínek - vyschnutí potoka
ČSOP Devítka	Berounsko	Regulace břehů
Dopisovatelé	14 lokalit	Rušení lidmi, regulace toků

Ledňáček říční na oblíbeném posedu.

Foto: Pavel Čech

V roce 2004 řešilo úkoly programu 22 projektů a jednotlivci z řad čtenářů časopisu ČSOP Krása našeho domova. Celkem bylo zmapováno 1537 km vodních toků a přilehlých mokřadů. Na sledovaném území bylo zaznamenáno 170 hnízdících párů ledňáčků říčních a 88 párů skorců vodních. Na dlouhodobě sledovaných vodách došlo proti roku 2003 k vzestupu hustoty regionálních populací ledňáčka říčního a poklesu počtu hnízdících párů skorce vodního – viz tabulka č. 13 a graf č. 5. Za účelem jejich dalšího sledování bylo kroužky označeno 145 ledňáčků a 40 skorců. Pomocí dotazníků byly získány důležité informace o jejich hnízdní biologii, migraci, hustotě, výběru biotopu a potřebě případné ochrany.

 Tab. č. 13: Počty hnízdících párů ledňáčků říčních (*Alcedo atthis*) zaznamenaných na stejném území v rozmezí r. 2000–2004.

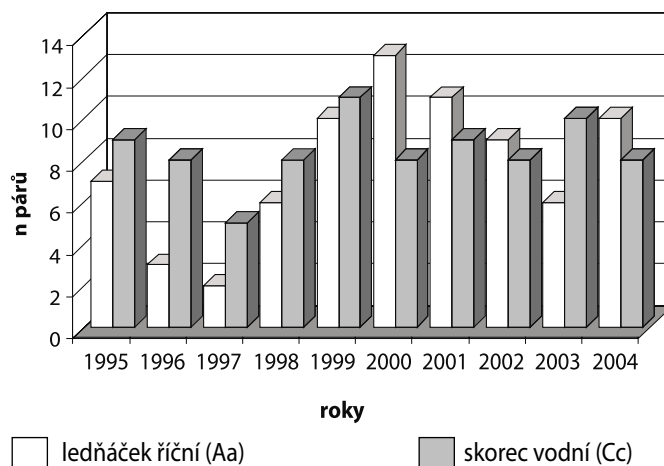
Rok / ZO ČSOP	Vlašim	Makov (Kaplice)	Aron	Ciconia	Ropáci Jaroměř	Orchidea Valašsko	Javorníček	Makov (Písecko)	Celkem
2000	13	-	3	8	7	5	14	-	50
2001	11	-	4	8	8	4	17	-	52
2002	9	3	6	8	9	1	7	3	46
2003	6	5	3	6	6	1	11	3	41
2004	10	4	4	8	8	nemap.	12	4	50

Řešitelé několika projektů připravili na vybraných lokalitách pro ledňáčky a skorce umělé hnízdní možnosti. Jejich instalace byla předem projednána se správcí pozemků nebo toků. V roce 2004 šlo o úpravy břehů, předvrtávání nor, umělé nory (budky), umělé stěny. Několik párů ledňáčků v upravených stěnách a předvrtaných norách vyhnízdišlo. Šest projektů se zabývalo také

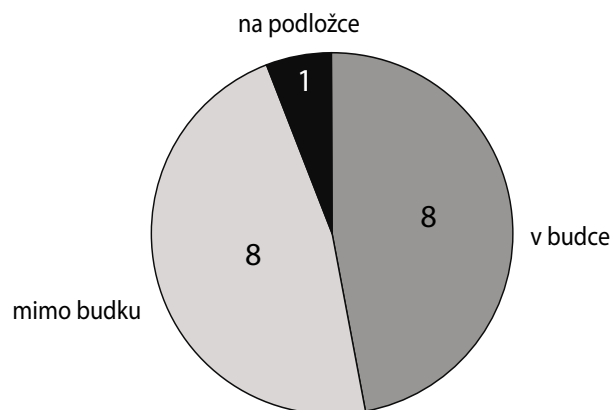
rozšiřováním hnízdních příležitostí skorců pomocí polobudek a hnízdních podložek.

V rámci programu bylo v roce 2004 uspořádáno 65 přednášek a 12 exkurzí s problematikou ochrany a poznávání ptactva, spojenou s propagačním programem Alcedo. Široká veřejnost byla

Graf č. 5: Vývoj hustoty populací ledňáčka říčního (Aa) a skorce vodního (Cc) na dlouhodobě sledovaných vodách Podblanicka v letech 1995–2004.

Graf č. 6: Umístění hnízd skorce vodního na sledovaných vodách v roce 1999.

Mladí skorce v hnízdní budce.

Foto: Pavel Čech

s programem seznámena prostřednictvím 7 expozic a propagačních tabulí v regionálních muzeích, ekologických a informačních centrech a ve Stanicích pro handicapované živočichy. Byly odvysílány 3 reportáže v televizi a 2 v rozhlasu. Výsledky práce v oblasti ochrany a výzkumu zájmových druhů, spolu s využitím programu Alcedo při ekologické výchově, byly předneseny na celostátní konferenci ČSOP „Dobrovolná ochrana přírody v České republice“.

V rámci programu se podařilo navázat kontakty s pracovníky chráněné krajinné oblasti Tucholski Park Krajobrazowy, kde je ledňáček říční hlavním sledovaným druhem. Při jednáních v České republice a v Polsku byly domluveny rámcové oblasti spolupráce při výzkumu biologie tohoto druhu na mezinárodní úrovni. Předběžně byla potvrzena i spolupráce slovenských ornitologů.

Publikace: „Regulace toků vyhání ledňáčky“ – Echo Valašska, „Řešení jsou umělé nory“, „Příroda spí, ale skromný život můžeme pozorovat i v tomto mrazivém počasí“, – Českolipský deník, „10 let programu Alcedo“ – Krása našeho domova, „Znáte program Alcedo?“ – Ptáčí svět, „Znáte opravdu ledňáčka říčního?“ – Rybářství, „Vliv povodní na ichtyofaunu Štěpánovského potoka na základě rozboru potravy ledňáčka říčního“ – Sborník příspěvků VII. České ichtyologické konference, Výzkumný ústav rybářský a hydrobiologický ve Vodňanech, „Výtvarná výchova a ochrana ptáků“ – Zpravodaj Města Vlašimi, „Ochránci přírody a Povodí Labe“ – Roudnické noviny, „Ledňáčkům je třeba pomoci“ – Deník Litoměřicka, „Ochránci přírody a Povodí Labe pomáhají ledňáčkům“ – Deník Mělnicka, „Mapují rozšíření vážek a ledňáčeků“ – Spektrum Rožnovska“.

Tabulka č. 14 : Lokality hnízdění, umístění hnízda a počty vyvedených mláďat čápa bílého na Podblanicku a v jeho okolí v roce 2000, 2001, 2002, 2003 a 2004.

Lokalita - obec	Umístění hnízda	Poč. mláďat r. 2000	Poč. mláďat r. 2001	Poč. mláďat r. 2002	Poč. mláďat r. 2003	Poč. mláďat r. 2004
Vlašim	Betonový sloup, umělá hnízdní podložka	4	4	3	4	4
Loket	Sloup el. vedení, umělá hnízdní podložka	5	0	4	4	0
Chotýšany	Komín bývalého lihovaru	1	0	3	2	2
Třeběšice	Komín bývalého lihovaru	4	0	0	0	0
Jankov	Komín školní budovy	4	1	0	0	0
Tomice d. Semtín	Komín bývalého lihovaru	0	4	4	4	4
Nesvačily	Hydroglobus zeměd. objektu	0	0	3	0	3
Neveklov	Komín rozest. obchodního centra	4	3	2	2	2
Netvořice, Vojtěchov	Komín kanceláři zemědělského objektu	2	3	0	4	4
Hodětice	Komín bývalého lihovaru	3	3	3	3	2
Netluky	Komín bývalého lihovaru	4	3	0	3	3
Miličín	Komín zemědělského objektu	2	4	3	2	3
Sedlec-Prčice	Komín dílny	3	4	1	4	3
Košetice	Komín bývalého lihovaru	4	2	0	0-	0-
Oldřichov	Komín bývalého lihovaru	2	3	0	3	3
Nemyšl	Komín bývalého lihovaru	3	2	2	4	2
Nesměň	Komín bývalého lihovaru	0	0	0	0	0
Pacov	Komín bývalého lihovaru	?	?	0	0-	0-
Uhlířské Janovice	Komín bývalé cihelny	?	?	2	3	3
Červené Janovice	Komín dílny, umělá hnízdní podložka	?	?	0+	0+	0+
Lhotice	Komín bývalého lihovaru	?	?	3	2	4
Věž - Skála	Komín bývalého lihovaru	?	?	?	0+	1
Celkem		45	36	33	44	43

+ = na hnízdě se zdržoval pár, ale nehnízdil

- = hnízdění znemožněno krytem vrcholu komína

Bílí čápi na hnízdě ve Vlašimi.

Foto: Pavel Čech

Ochrana čápů

Kontakt: Mgr. Pavel Čech

Na Podblanicu a v jeho okolí bylo v roce 2004 kontrolováno 22 stálých hnízdišť bílých čápů. Další kontroly proběhly na 7 hnízdech, která byla instalována v minulých letech na komínech, betonových sloupech nebo na střeše stodoly. Zde dosud čápi nehnízдили, ale pokoušeli se stavět hnízdo nebo se opakovaně zastavovali za tahu. Šestnáct hnízd bylo obsazeno celým párem, z tohoto počtu 1 pár nehnízдили. Na 5 dříve obsazovaných hnízd čápi nepřiletli (Nesměň, Třemošnice, Košetice, Pacov, Jankov). Hnízdění na preferovaných starých hnízdech bylo čápiům znemožněno v Košetících a Pacově – na vrcholy komínů byly umístěny zábrany ve formě jehlancových krytů, náhradní hnízdní podložky čápi nepřijali. Dva páry vyhnízдили v hnízdech na umělých podložkách umístěných na sloupech. Na hnízdišti v Lokti uhynul během hnízdění pár samec. Samice vyseděla sama vajíčka až do líhnutí mláďat. Vzhledem k tomu, že je nekrmila, byla mláďata přemístěna do Stanice pro handicapované živočichy ve Vlašimi. Jeden z chovanců byl přemístěn k adoptivním rodičům v Záchrané stanici ČSOP Makov, odkud v polovině srpna odtáhl do zimoviště. Celkem bylo na Podblanicu a jeho okolí v roce 2004 vyvedeno 43 mláďat bílých čápů. Dílčí

Opuštěná snůška výra velkého na Koberkách.

Foto: Pavel Čech

charakteristika hnízdišť bílých čápů s počty vyvedených mláďat je uvedena v tabulce č.14.

Hnízdění čápů černých bylo pozorováno v lesním komplexu u Krčem, Načeradce, Makolusk a Hradiště. Na třech hnízdech čápi úspěšně vyvedli mladá. Na dvou hnízdech byli mladí čápi označeni vedle klasických hliníkových kroužků plastovými snadno odečitatelnými kroužky.

Ochrana hnízdišť výra velkého

Kontakt: Mgr. Pavel Čech, Ing. Václav Vilimovský

Mezi sovy hnízdící na území Podblanicka a v jeho blízkém okolí patří výr velký (*Bubo bubo*). Mapování jeho hnízdního výskytu si vyžaduje pozornost vzhledem k tomu, že patří mezi zvláště chráněné živočichy, jehož hnízdění navzdory legislativní ochraně je každoročně na sledovaném území problematické. Na přístupných hnízdech dochází k rušení ptáků sedících na vejcích, jsou odebírána nasezená vejce nebo mláďata v různém věkovém období. Místní populace výrů velkých stárne. V průběhu hnízdní sezóny výrů v zájmové oblasti proběhla kontrola 22 míst, kde bylo v minulých letech zaznamenáno jejich hnízdění. Výsledky šetření uvádí tabulka č. 15.

Kontrola hnízdní kotlinky výra velkého u Habrovic.

Foto: Martin Čech

Tabulka č.15: Hnízdění výra velkého na Podblanicu v roce 2004.

Typ hnízdiště	Oblast	Počet hnízdišť	Počet hníz. párů	Vyvedená mláďata
Skalní stěna	Posázaví	5	3	0
Skalní stěna	Želivka	5	0	0
Skalní stěna	Blanice	3	0	0
Skalní stěna	Chotýšanka	1	0	0
Skalní výchoz	Želivka	1	1	0
Skalní výchoz	Chotýšanka	1	0	0
Kamenolom	X	6	2	1x – 2 mláďata
Celkem		22	6	2

X – Bílkovice, Mladovice, Křížov, Mrač, Stříbrná Skalice, Teletín

Průzkum stop velké šelmy.

Foto: Martin Čech

Pozitivní přístup k výrům byl u většiny provozovatelů kamenolomů. Při jednání s lidmi, v jejichž zázemí se výři vyskytují, byl viděn zájem o poznání jejich života a uhájení jejich existence. Vztah členů ČMMJ k výrům byl rozporuplný. Je pravděpodobné, že jsou mladí výři vybírání z některých hnízd ke komerčním účelům. Neutěšený stav vývoje výří populace v regionu Podblanicka je nutné řešit v dalších letech vedle ochrany hnízdišť, především různorodou osvětovou a výchovnou činností mezi mládeží a dospělou veřejností. Na vybraných místech uvažujeme při ochraně hnízda výrů s využitím videodokumentace s dálkovým ovládáním.

Publikace: Čech P./2004/: Výr velký problematická sova Podblanicka, Zpravodaj Města Vlašim, Čech P./2004/: Kamenolomy mohou být domovem ohrožených živočichů, Minerální suroviny, Těžební unie, 6, 3 : 33

Mapování výskytu rysa ostrovida

Kontakt: Mgr. Pavel Čech

Na přelomu tohoto tisíciletí byl na několika lokalitách středního Posázaví a Podblanicka pozorován rys ostrovid (*Lynx lynx*). Získané informace se mohly týkat migrujících jedinců z míst, kde byl trvalejší výskyt rysa ostrovida potvrzen a která na zájmovou oblast navazují – Žďárské a Jihlavské vrchy, Křemešnická vrchovina. Mohlo jít také o mladá zvířata, která se dostávají do vnitrozemí ČR z pohraničních oblastí, kde si svá teritoria hájí dospělí jedinci. Je pravděpodobné, že byl také opakovaně pozorován rys, kterého jeho chovatel vypustil do přírody v obavě před následky nelegálního držení.

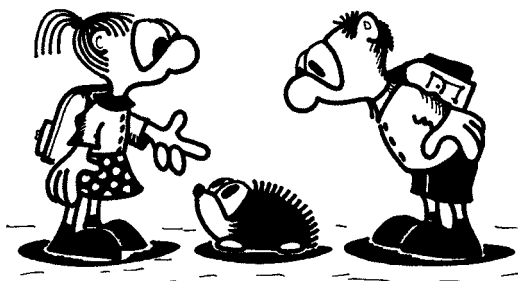
Projekt realizovaný v roce 2004 si kladl za cíl ověřit aktuální situaci pobytu rysa ostrovida na vytipovaném území. K vyhodnocení problematiky byly využity poznatky z terénních průzkumů a informace získané od zaměstnanců Lesů ČR s. p. a členů ČMMJ.

Začátkem roku 2004 (leden – únor) se podle zbytků stržené zvěře zdržoval rys v okolí Světlé nad Sázavou. V dubnu a květnu byly pozorovány stopy a nalezena stržená zvěř u Syrova a Děkančic na Humpolecku. Na Vlašimsku byla přítomnost rysa ostrovida doložena pozorováním v průběhu března až července – stopy v půdě a sněhu, lov kořisti, stržená zvěř. Podle doby a míst, kdy byla pozorování pobytu rysa zaznamenána, můžeme usuzovat, že se v kontrolované oblasti středního Posázaví a Podblanicka zdržovali na začátku roku 2004 pravděpodobně 2 rysové. Na sledovaném území bylo nalezeno malé množství rysem stržené kořisti. Tyto údaje svědčí o tom, že se po sledované oblasti zřejmě pohybují nedospělí jedinci, hledající si své stálé pobytové zázemí. Předpokládáme, že středním Posázavím a Podblanickem pouze procházejí a své útočiště najdou ve více zalesněné krajině Českomoravské vysočiny, Třeboňské pánve nebo Brdské vrchoviny. Oblast středního Posázaví a Podblanicka se prozatím jeví vzhledem k charakteru pobytovému zázemí a potravní nabídce vhodnou pouze pro krátkodobý výskyt rysů. Jestli se tato krajina stane stálým domovem rysa ostrovida, naší největší kočkovitě šelmy, potvrdí šetření provedená v dalších letech.

Stopa rysa ostrovida na lesní cestě.

Foto: Pavel Čech

ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVA A OSVĚTA

Rok 2004 byl pro středisko environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (dále jen EVVO) plný změn. Rekonstrukce Podblanického ekocentra ČSOP na několik měsíců omezila naše možnosti, ale díky ní jsme na sklonku roku získali nové prostory, které nám pomůžou v dalším rozšiřování činnosti. Středisko se muselo vyrovnávat také s personálními změnami spojenými s odchodem dvou zaměstnanců a náročným hledáním nových.

Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim se od konce roku 2003 stalo jedním ze třech krajských středisek EVVO. V roce 2004 jsme tedy začali plnit povinnosti, které pro nás z tohoto postavení vyplývají. Mezi povinnosti krajského střediska EVVO patří např. metodická pomoc začínajícím střediskům ekologické výchovy a školám, environmentální vzdělávání pracovníků státní správy, samosprávy a podniků, šíření informací o životním prostředí, ochraně přírody a krajiny a udržitelném rozvoji, ekologické výukové programy pro školy, osvěta veřejnosti aj.

Naší působností, coby krajského střediska EVVO, je správním územím těchto obcí s rozšířenou působností: Říčany, Příbram, Benešov, Sedlčany, Votice, Čáslav, Kutná Hora, Vlašim a Dobříš.

Středisko EVVO oslavilo v roce 2004 pět let od svého založení. Na zahradní oslavě se sešli všichni jeho bývalí i současní pracovníci a spolupracovníci. Na snímku je vidět složení střediska z roku 2004, zleva: Jan Urban, Mgr. Kateřina Červenková, Mgr. Lenka Daňková, Ing. Jana Dufalová, Pavel Jakubův, Mgr. Lucie Kastnerová.

Foto: Pavel Pešout

Pracovníci střediska EVVO na svém plánovacím výjezdu hodnotí silné a slabé stránky týmu a promýšlejí plány do budoucna. Tento plánovací výjezd tradičně uzavřel školní rok 2003/2004.

Foto: Jan Urban

EVVO dětí a mládeže

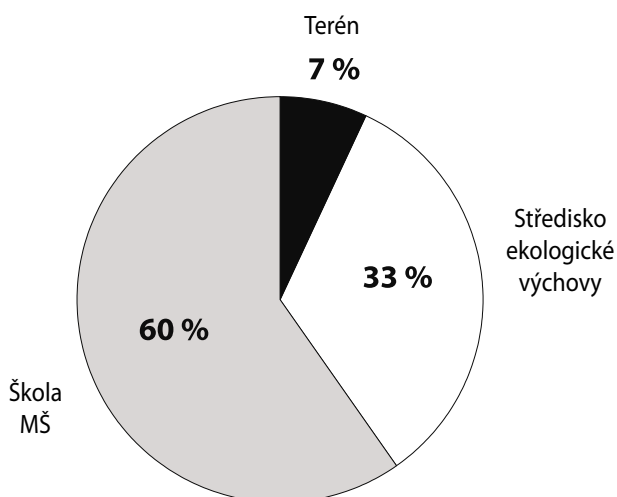
Ekologické výukové programy pro školy

Kontakt: Mgr. Kateřina Červenková

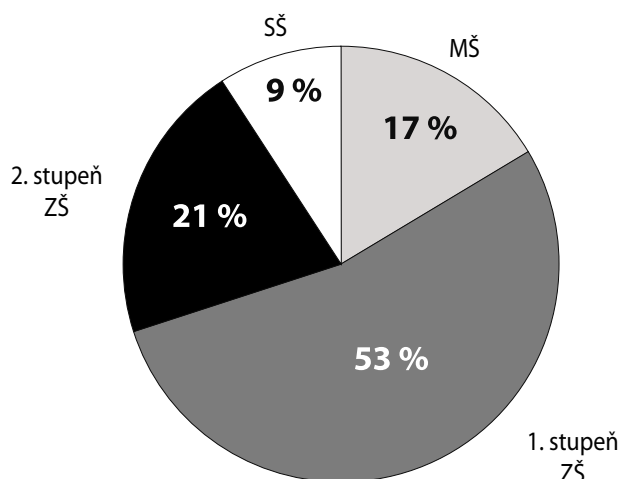
Cílem ekologických výukových programů je přivést děti prostřednictvím vlastních prožitků, zkušeností a nových informací, podaných přijatelnou formou, k zodpovědnému jednání ve vztahu k přírodě, k životnímu prostředí a životu vůbec.

Programy probíhaly v budově ekocentra, ve Stanici pro handicapované živočichy ČSOP Vlašim, ve školách, ve Vlašimském zámeckém parku, v PR Velký Blaník i jinde v terénu. Největší zájem byl o výukové programy přímo ve školách (60%), nejmenší o terénní programy (7%). S výukovými programy jsme vyjžděli nejčastěji do Benešova (35 programů), do Sázavy a Zruče nad Sázavou (po 12 programech).

Graf č. 7: Prostředí, ve kterém probíhaly výukové programy.

Graf č. 8: Zastoupení jednotlivých stupňů škol na výukových programech.

Školám jsme v tomto roce nabízeli celkem 35 různých programů, z toho 8 pro mateřské školy, 10 pro 1. stupeň základních škol, 12 pro 2. stupeň základních škol a 7 pro střední školy. Novinkami se v tomto roce staly programy Zachraňme Zemi (2. stupeň ZŠ), Energie (2. stupeň ZŠ) a BEO (střední školy). Nejoblíbenější programy byly v roce 2004 Vánoce v ekocentru (31 programů), Putování se svižníkem (26 programů) a Ekohrátky v parku (24 programů).

Tab. č. 16: Kde v roce 2004 probíhaly výukové programy.

Kde v roce 2004 probíhaly výukové programy	počet VP
Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim	238
Ekocentrum ČSOP Votice	4
Velký Blaník	14
Vlašimský zámecký park	23
Vlašim	13
škola, MŠ	432
celkem	724

Tab. č. 17: Výukové programy v roce 2003.

Mateřské školy	
Počet programů	68
Počet účastníků	1246
Počet hodin výuky	94,5
Účastníkohodiny	1998
1. stupeň základních a zvláštních škol	
Počet programů	220
Počet účastníků	4682
Počet hodin výuky	360,5
Účastníkohodiny	7666
2. stupeň základních a zvláštních škol	
Počet programů	86
Počet účastníků	1843
Počet hodin výuky	182,5
Účastníkohodiny	3994,5
Střední školy	
Počet programů	38
Počet účastníků	839
Počet hodin výuky	73
Účastníkohodiny	1606,5
CELKEM	
Počet programů	412
Počet účastníků	8610
Počet hodin výuky	710,5
Účastníkohodiny	15265

Celkem jsme v roce 2004 zrealizovali 412 programů pro 8610 dětí. To je oproti minulému roku nárůst o 40 %.

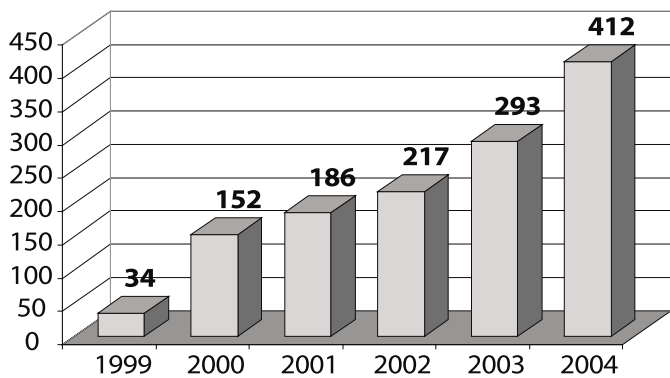
Výukové programy podpořily Středočeský kraj, MŽP v rámci projektu Národní síť středisek EVVO, Lesy ČR, s. p. a Česká spořitelna, a. s. v projektu Tradice a životní prostředí.

Na vánočním programu si děti vyzkoušely, jaké je to hrát divadlo. Za pomoci maňásků – zvířátek tu vznikaly nejrůznější vánoční příběhy.

foto: Lucie Kastnerová

Graf č. 8: Počty zrealizovaných výukových programů za posledních šest let

Žáci druhého stupně základních škol a středoškoláci poznávají na programu Vlašim známá neznámá přírodu, historii i skrytá zákoutí Vlašimi.

Foto: Jan Urban

Program Co se skrývá na dně je oblíbený zvláště v letních měsících. Žáci druhého stupně základních škol i středoškoláci zde zažívají dobrodružství při objevování živočichů na dně Blanice a dalších toků ve vlašimském zámeckém parku.

Foto: Jan Urban

Indiánská stezka

Kontakt: Pavel Jakubův

10. ročník Soutěže Indiánská stezka pro žáky základních škol proběhl ve Vlašimi 3. 6. 2004. Soutěž je zaměřena na znalosti z oblasti přírodovědy, ochrany přírody a zeměpisu a prověřuje účastníky z táborských a turistických dovedností. Účastnit se mohou dvoučlenné hlídky ve věku od 7 do 19 let. Soutěžilo 27

Střelba z luku je klasikou „indiánskou disciplínou“ soutěže. Mnohem náročnější jsou ovšem otázky z poznávání přírody a její ochrany nebo turistických dovedností. Vyhledávání spojů ve vlakovém jízdním řádu se pro mnohé stalo kamenem úrazu.

Foto: Pavel Jakubův

dvoučlenných hlídek (tj. 54 dětí), což je zatím rekordní účast. Soutěž byla doplněna doprovodným programem – malování na obličej, výroba indiánských totemů, malování kamenů. Zúčastnily se školy a dětské kolektivy z Benešova, Vlašimi, Kostelce u Křížků, Olbramovic, Petroupimi, Divišova, Lešan, Velkých Popovic, Netvořic a Týnce nad Sázavou.

Jako každoročně nám během soutěže ochotně vypomáhali studenti vlašimského Gymnázia a dobrovolníci z řad členů ČSOP.

Ekologická olympiáda

Kontakt: Mgr. Kateřina Červenková

Ve dnech 24. – 25. 9. probíhalo ve Vlašimi středočeské regionální kolo Ekologické olympiády pro studenty středních škol. Soutěž každoročně organizujeme ve spolupráci se Správou CHKO Blaník a Městem Vlašimí.

Do Vlašimi se sjelo celkem 10 tříčlenných družstev ze středních škol z Čáslavi, Nymburka, Kladna, Mělníka, Říčany, Slaného a Benešova. Za ústřední téma soutěže byl zvolen evropský systém chráněných území NATURA 2000. Soutěžící prokazovali teoretické i praktické znalosti především z biologie, ekologie a ochrany přírody v testu i poznávačce, která obsahovala sto ukázek našich rostlin, živočichů a nerostů. Praktická část soutěže byla zaměřena

V rámci praktické části ekologické olympiády vysadili studenti 90 javorů a lip do nové aleje u Domašína.

Foto: Pavel Jakubův

První praktická část soutěže byla velmi dobrodružná. Někteří soutěžící se při hydrobiologickém průzkumu neváhali vrhnout přímo do studených vod řeky Blanice.

Foto: Pavel Jakubův

na na zjišťování čistoty vody v řece Blanici, Mlýnském náhoně a Domašinském potoce ve Vlašimském zámečném parku pomocí zjištěných vodních živočichů.

V sobotu vysadili studenti v rámci soutěžního úkolu 90 javorů a lip do nové aleje u Domašína. Prakticky tak pomohli podblanické krajině v souladu s mottem Natury 2000 „Lidé přírodě, příroda lidem“.

Také učitelé, kteří studenty doprovázeli, získali nové nápady a inspiraci pro svou práci na terénní exkurzi v přírodní rezervaci Malý Blaník, kde navštívili bučiny, smíšené suťové lesy a zříceninu barokní kaple, a v přírodní rezervaci Podlesí, která je navrhovanou evropsky významnou lokalitou soustavy NATURA 2000.

Vítězi středočeského kola se staly studentky z Gymnázia Říčany (Ivana Petrová, Jana Roubalová, Kamila Vasická), druhé místo patří Gymnáziu Slaný (Filip Husník, Iveta Schagererová, Pavel Rubík), jako třetí se umístilo družstvo Gymnázia Kladno (Lenka Horáková, Kristýna Minářová, Roman Hájek). Soutěžící, kteří se umístili na prvních třech místech, si kromě pestrých zážitků a radosti z úspěchu odnesli také hodnotnou přírodovědnou literaturu. Vítězné družstvo postoupilo do národního kola.

Letošní ročník olympiády podpořily Středočeský kraj, Lesy České republiky, s. p., Město Vlašim a Správa ochrany přírody Praha.

Výtvarná a literární soutěž ke Dni Země

Kontakt: Ing. Mgr. Martin Klaučys

V roce 2004 se uskutečnil již 14. ročník výtvarné soutěže a 11. ročník literární soutěže pro základní a střední školy okresu Benešov pořádané ke Dni Země. Soutěžní práce měly téma „Voda – zdroj života“. Soutěž již tradičně uspořádala Správa Chráněné krajinné oblasti Blaník ve spolupráci s Podblanickým ekocentrem ČSOP Vlašim. Obou soutěžích se zúčastnilo 9 škol s téměř dvěma sty pracemi. Na soutěž navázala výstava vítězných prací v Benešově a ve Vlašimi.

Tato soutěžní práce k tématu „Voda – zdroj života“ nese název Akvárium. Její autorkou je Ivana Červenková, 9. třída, ZŠ Dolní Kralovice.

Mimoškolní výchova dětí a mládeže

MOP při Správě CHKO Blaník

Kontakt: Ing. Mgr. Martin Klaučys

Oddíl MOP při Správě CHKO Blaník navštěvovalo v roce 2004 6 členů. Činnost oddílu se soustředila do okolí Louňovic pod Blaníkem. Na odpoledních a víkendových vycházkách se členové oddílu zabývali poznáváním živé i neživé přírody – rampouchů, mechů, květin, hub, brouků i stromů. Z praktických činností např. odlévali stopy zvěře nebo stavěli chýši z větví.

Mladí ochránci přírody z Louňovic pod Blaníkem se cvičili v odlévání stop, v tomto případě jde o stopu psi.

Foto: Martin Klaučys

MOP Alcedo

Kontakt: Pavel Jakubův, Jindřich Kulíček

V Podblanickém ekocentru se pravidelně, každou středu od 15 hodin schází 10 členů oddílu ALCEDO ve věku od 7 do 15 let. Oddíl působí od roku 2000. V roce 2004 se uskutečnilo 39

Oddíl Alcedo na jarní výpravě do PP Na Ostrově u Nemíže.

Foto: Pavel Jakubův

schůzek, kde děti nasbíraly přírodovědné znalosti a dovednosti potřebné pro pobyt v přírodě. Ty poté mohly uplatnit nejen ve hrách, ale také na jednodenních výletech do okolí Vlašimi. Výletů se v roce 2004 uskutečnilo celkem pět, například v březnu jsme se vypravili do přírodní památky Na Ostrově nedaleko obce Nemíž. Účastníci výletu měli cestou za úkol uvařit si na ohništi oběd, což se jim také povedlo a všichni si pochutnali. Těž se uskutečnila jedna víkendová výprava do Vraného nad Vltavou, kde jsme spolu s oddílem Ježků nocovali v místním ekocentru.

Dva členové oddílu si mohli porovnat své znalosti v přírodovědné soutěži Indiánská stezka, kde ve své kategorii obsadili druhé místo. Tradicí se již stala podzimní drakiáda, na kterou si děti vyráběly vlastní draky.

Na společné víkendovce Ježků a Alceda se všechny děti i vedoucí proměnili na záhadné mimozemšťany. Občas neškodí podívat se na problémy naší planety očima cizince.

Foto: Pavel Jakubův

MOP Ježci

Kontakt: Mgr. Lucie Kastnerová

Oddíl mladých ochránců přírody zahájil svou činnost v druhé polovině září. Pravidelné schůzky jsou v úterý od 15.00 do 16.30 hodin, za pěkného počasí v zámeckém parku, jinak v klubovně Podblanického ekocentra. V oddílu je 26 především mladších chlapců a děvčat. Děti byly za členy oddílu slavnostně přijaty při ohni za zvuku bubnů. Za tři měsíce činnosti mají Ježci mnoho společných zážitků, jejich celoročním úkolem je vyřešit záhadu bájného národa Entů – stromů s lidskou podobou. V září se 16 dětí vypravilo k navrženému stromu roku 2004 – ke Skalkovskému dubu. V listopadu strávily společně s oddílem Alcedo víkend ve Vraném nad Vltavou. 16 Ježků a dětí z Alceda bylo ubytováno v přátelském prostředí ekocentra ČSOP Zvoneček. Děti se tváří v tvář setkaly s mimozemskou civilizací a v přestávkách mezi hrami obdivovaly terária v ekocentru. Děti i vedoucí se vrátili domů příjemně unaveni.

Pro rodiče Ježci uspořádali v adventní době vánoční besídku. Kromě vánočních písní a recitace si děti s rodiči zahráli společnou hru a vyrobili svíčku ze včelího vosku. Na besídce se sešlo 70 dětí, rodičů a přátel.

Ježci při společné hře s rodiči na vánoční besídce, prosinec 2004.

Foto: Miloš Krejčíř

MOP Lvičata

Kontakt: Miroslav Brožek

V oddíle Lvičata se scházelo 18 dětí ve věku 4 – 14 let každý pátek (do června) a každé pondělí (od září) od 15 do 16:30 h. Činnost oddílu je zaměřena na poznávání přírody a získávání tábornických dovedností. K tomu patří také zpívání a vaření. Schůzky se za pěkného počasí uskutečňovaly v blízkém parku, který nabízí bezpočet příležitostí pro nejrůznější aktivity. Za nepříznivého počasí se oddíl scházel v klubovně Podblanického ekocentra ČSOP. V roce 2004 proběhlo 31 pravidelných schůzek, na které chodilo průměrně 15 dětí.

Vedoucí pro děti uspořádali také několik naučných programů, kde se děti mohly seznámit se zajímavými osobnostmi z okolí (entomologem, zlatokopem), a něco zajímavého se od nich naučit, třeba vyrábět loutky nebo zajezdit si na koni. Lvičata se také přihlásila do turistické hry Družina knížete Václava a na svých výpravách navštívila 7 historických památek na Podblanicku. V říjnu 2004 oddíl podnikl víkendovku v Železné na Berounsku. O prázdninách si Lvičata uspořádala vlastní letní tábor.

Oddíl se také nenechal zahanbit v praktické pomoci přírodě. Uskutečnil sběr odpadků ve Vlašimském zámeckém parku a převzal péči o lesní studánku v Remízu, kde proběhly dvě brigády. Děti z oddílu také potěšily obyvatele domova důchodců veličnočním programem a své rodiče vánočním vystoupením.

Na podzim 2004 se Lvičata vypravila na víkendovku do Železné na Berounsku.

Foto: Miroslav Brožek

Letní tábor Mladých ochránců přírody

Kontakt: Pavel Jakubův

Od 24. 7. do 7. 8. 2004 se v přírodní rezervaci Na ostrově u obce Nemíž uskutečnil již v pořadí 12. tábor mladých ochránců přírody. Tradičně se táborníci zúčastnili celotáborové hry, jejímž tématem se letos stali hledači diamantů.

První polovinu tábora šlo převážně o bezpečný průjezd neznámým územím k novým nalezištím a o snahu získat co nejvíce

Jízda na koni byla pro děti příjemným zpestřením programu.

Foto: Pavel Jakubův

diamantů. K nečekanému zvratu došlo po nález části deníku statečného dobrodruha, který zasvětil svůj život hledání největšího diamantu světa. Poté, co se táborníci rozhodli vydat po jeho stopách, čekalo na ně několik obtížných překážek. Všechny překážky se táborníkům povedlo překonat, a tak těsně před koncem tábora dorazili k dlouho očekávanému cíli.

Na táboře jsme také vyzkoušeli v loňském roce zakoupený stan, který nám posloužil jako jídelna a útočiště po dobu několika deštivých dnů.

Tábora se zúčastnilo 27 dětí, pečovalo o ně 10 dospělých.

Táborníci při pečení vzácných moučných hadů nad táborovým ohništěm.

Foto: Pavel Jakubův

Letní tábor MOP Lvičata

Kontakt: Miroslav Brožek

Členové oddílu Lvičata a jejich vedoucí vystřídali na tábořišti Na Ostrově u Nemíže předchozí táborníky. 23 dětí zde strávilo krásných 9 dní. Celotáborová hra se nesla v duchu dávných Keltů. Tři rody Kotini, Bójové a Helvéti usilovali během her a soutěží získat co nejvíce částí mapy, která je nakonec dovedla k ukrytým částem „Mozaiky jednoty“. Po jejím složení vznikl obraz znázorňující krásu celku a zároveň jedinečnost každého z nás. Při škole lesní moudrosti se děti učily savovat trička, plést náramky přátelství, pracovat s busolou a další užitečné věci.

Letní tábor se stal zdařilým vyvrcholením celoroční činnosti oddílu.

Na letním táboře u Nemíže se Lvičata proměnila v Keltů. Oddíl tu společně strávil nezapomenutelných 9 dní.

Foto: Miroslav Brožek

Vzdělávání pedagogů

Vzdělávací akce pro pedagogy

Kontakt: Mgr. Lenka Daňková

V roce 2004 jsme uskutečnili celkem 8 seminářů pro učitele mateřských, základních i středních škol. Seminářů se zúčastnilo celkem 134 pedagogů z celého Středočeského kraje. Všechny semináře byly akreditovány MŠMT. Akce probíhaly nejen v Podblanickém ekocentru ČSOP, ale pro zájem učitelek MŠ na Nymbursku také v prostorách Služby školy Nymburk. Některé semináře jsme z důvodu lepší dostupnosti přesunuli do Prahy do prostor SSEV Pavučina.

Mgr. František Kynčl provedl účastníky exkurze po školní zahradě 4. ZŠ v Jičíně. Prohlídka zahrady s množstvím odpočinkových i výukových prvků byla pro pedagogy velmi inspirativní.

Foto: Jan Urban

Tabulka č. 18: Přehled seminářů pro pedagogy.

datum	název	lektori	Místo konání	Počet účastníků
3. 3. 2004	Velikonoce v mateřské škole	Ing. Jana Dufalová, Václav Broukal, Mgr. Lenka Daňková	Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim	14
4. 3. 2004	Velikonoce v mateřské škole	Ing. Jana Dufalová, Václav Broukal, Mgr. Lenka Daňková	Služba školy, Nymburk	21
9. 3. 2004	Školní ekologické projekty a další formy výuky integrující EVVO	Mgr. Jiří Hruška, zástupci Sdružení pro ekologickou výchovu Tereza, pedagogové z praxe	Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim	7
30. 4. 2004	Tradiční rukodělná výroba v mateřské škole	Mgr. Iva Felgrová, Ing. Jana Dufalová, Mgr. Lenka Daňková	Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim	22
28. 5. 2004	Tradiční rukodělná výroba v mateřské škole	Mgr. Iva Felgrová, Ing. Jana Dufalová, Mgr. Lenka Daňková	Služba školy, Nymburk	12
20. 5. 2004	Za zkušeností do praxe aneb Někde už to funguje	Mgr. František Kynčl	4. základní škola Jičín	13
22. 9. 2004	Ekologická výchova ve vyučovacích předmětech aneb Jak sestavit environmentálně laděnou hodinu zajímavou pro žáky	Mgr. Lenka Toušková, Mgr. Lenka Daňková, Jan Urban.	Sdružení SEV Pavučina, Praha	22
10. 11. 2004	Školní ekologické projekty a další formy výuky integrující EVVO	Mgr. Jiří Hruška, Ing. Dana Votápková a pedagogové z praxe.	Sdružení SEV Pavučina, Praha	23
	Celkem			134

Pracovnice SEV Pálava seznamuje účastníky exkurze Ekopedagogického klubu s květenou Pálavských vrchů.

Foto: Kateřina Červenková

Ekopedagogický klub

Kontakt: Mgr. Lenka Daňková

Ekopedagogický klub je neformálním sdružením pedagogů mateřských, základních a středních škol a dalších pedagogických pracovníků se zájmem o ekologickou výchovu, v kterém bylo ke konci roku 2004 přihlášeno na 60 osob. Členům klubu jsme pravidelně zasílali informace o dění v ekologické výchově v našem kraji.

Koncem školního roku (18. – 19. 6. 2004) jsme pro členy zorganizovali odbornou exkurzi do CHKO Pálava. Pracovníci SEV Pálava provedli účastníky po chráněných územích CHKO Pálava. Exkurze byly zaměřeny zejména na botaniku, ornitologii (ukázka kroužkování ptáků) a mokřady. Akce se zúčastnilo 14 pedagogů.

Konference začínala společným zahájením, kde účastníci vyslechli přednášky hostů a sledovali prezentace některých škol.

Foto: Pavel Jakubův

IV. pedagogická konference Středočeského kraje „Výchova a vzdělávání pro život“

Kontakt: Mgr. Lenka Daňková

Ve dnech 19. – 20.11. 2004 proběhla již IV. pedagogická konference Středočeského kraje Výchova a vzdělávání pro život. Záštitu nad konferencí převzal již tradičně hejtmán Středočeského kraje, pan Ing. Petr Bendl.

Hlavním tématem konference bylo stejně jako v minulých letech environmentální vzdělávání, výchova a osvěta v mateřských školách (1. den) a na základních a středních školách (2. den). Zařadili jsme ale i témata obecná, přesahující problematiku EVVO. Program konference byl rozdělen do dvou částí, první přednáškové, společné pro všechny účastníky, a druhé, probíhající formou pracovních dílen.

První den konference mohli pedagogové z mateřských škol vybírat z těchto pracovních dílen: Ing. Jana Dufalová (Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim): Burza nápadů, Petra Razáková, Helena Jirásková (Středisko ekologické výchovy Javory Černuc): Ptačí zima, Jana Boumová (MŠ Sokoleč): Pajduláci, strašidláci a figurky z přírody, Bc. Lenka Hronešová (Středisko ekologické

Jana Boumová z MŠ Sokoleč vedla pracovní dílnu Pajduláci, strašidláci a figurky z přírody. Účastníci pod jejím vedením vyráběli postavičky z přírodního, odpadového a dalšího lehce dostupného materiálu.

Foto: Pavel Jakubův

výchovy a etiky Rýchory, pracoviště Hradec Králové): Jak věci vznikají a zanikají.

Druhý den byly pro pedagogy ze základních a středních škol připraveny tyto pracovní dílny: RNDr. Dáša Zouharová (ZŠ Podomí): EVVO v ZŠ prof. Ervína Černého – Křetínského v Podomí, ověřené metody a formy práce, Mgr. Jana Feřteková (ZŠ Jankov): Čtením a psaním ke kritickému myšlení, Mgr. Blanka Toušková (Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina): Učíme jinak, Mgr. Veronika Svobodová (Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory, pracoviště Litoměřice): Je jen jedna Země, Bc. Karel Straka (Ekocentrum Podhoubí, Praha): Neklamou mě reklamou.

Prvního dne konference se zúčastnilo 70 pedagogů z celkem 42 institucí, druhého dne 42 účastníků z 41 institucí.

Konference byla součástí celostátního projektu M.R.K.E.V. (Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy) podpořeného MŠMT. Akci dále podpořil Středočeský kraj a MŽP ČR.

Mgr. Blanka Toušková ze SSEV Pavučina ve své pracovní dílně Učíme jinak přinesla praktické ukázky aktivit, metod a forem práce v některých vyučovacích předmětech na prvním stupni ZŠ.

Foto: Pavel Jakubův

Sít středočeských škol a školských zařízení se zájmem o ekologickou výchovu

Kontakt: Mgr. Lenka Daňková

Sít škol a školských zařízení se zájmem o ekologickou výchovu je součástí celostátního projektu „M.R.K.E.V. (Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy) v regionech“. Cílem projektu je poskytovat uvedeným institucím metodickou pomoc v EVVO především formou rozesílek metodických materiálů, informací o aktuálním dění v ekologické výchově a časopisu pro ekologickou výchovu Bedrník.

V roce 2004 se ve Středočeském kraji uskutečnilo celkem šest rozesílek, v rámci kterých byla školám poskytnuta metodická pomoc v hodnotě převyšující 38.000,- Kč.

Ve středočeské Síti M.R.K.E.V., kterou spravujeme, proběhla v roce 2004 aktualizace členů sítě. Díky tomu se upřesnil počet skutečně aktivních škol na 80 (z původních 114).

Sít středočeských mateřských škol se zájmem o ekologickou výchovu

Kontakt: Mgr. Lenka Daňková

Cílem projektu je obdobně jako u předchozí sítě, metodická pomoc, tentokrát mateřským školám, které věnují pozornost environmentální výchově a vzdělávání. Ke konci roku 2004 bylo v Síti zapojeno 127 mateřských škol z celého Středočeského kraje.

Metodická pomoc je zajišťována zejména prostřednictvím pravidelných rozesílek. V průběhu roku 2004 odešly na mateřské školy dvě s řadou aktuálních informací, nabídkami vzděl. akcí pro pedagogické pracovníky a dalšími materiály (Pracovní listy Rok v přírodě, Pracovní list Dvoreček) v celk. hodnotě cca 5000 Kč.

V roce 2004 bychom rádi věnovali pedagogům mateřských škol větší pozornost, pokusíme se zapojit do Sítě další MŠ a rozšířit metodickou pomoc.

Vzdělávání další odborné veřejnosti

Vzdělávání pracovníků veřejné správy

Kontakt: Mgr. Kateřina Červenková

10. 6. 2004 proběhl v Podblanickém ekocentru ČSOP seminář na téma „Změny v ochraně přírody po vstupu do EU“ (novela zákona 114/1992 Sb.) Řečníky byli Ing. Pavel Pešout, SOP: Změny v zákoně 114/1992, Mgr. Petr Karlík, AOPK Střední Čechy: Natura 2000 ve Středočeském kraji, Ing. Karel Kříž, ČSOP Vlašim: Informace o vznikající koncepci ochrany přírody, údržbě CHÚ v kraji a ochraně přírody z pozice kraje.

Seminář trval 4 hodiny a zúčastnilo se ho 21 pracovníků veřejné správy. Účast na semináři byla zdarma.

2. 10. 2004 jsme se podíleli na školení zpravodajů st. památkové péče. Pracovník ekocentra ČSOP Ing. Karel Kříž přednášel na téma Zeleň u drobných sakrálních staveb. Školení se zúčastnilo 40 lidí.

Vzdělávání pracovníků podniků

Kontakt: Mgr. Kateřina Červenková

Ve dnech 3., 4. 8. a 4. 11. 2004 proběhly tři semináře pro pracovníky Správy a údržby silnic v Benešově, Příbrami a Pelhřimově. Ing. Karel Kříž přednášel o správném řezu stromů kolem silnic a předvedl také praktické ukázky ořezu. Seminářů se zúčastnilo celkem 68 pracovníků.

Na semináři pro veřejnou správu se účastníci dozvěděli důležité informace o změnách v zákoně o ochraně přírody a krajiny i o Nature 2000 ve Středočeském kraji.

Foto: Kateřina Červenková

Osvěta veřejnosti

Ekovečery

Kontakt: Jan Urban

V době brzkého stmívání a nevlídného počasí (od října do března) nabízíme vlašimské veřejnosti cestopisné přednášky, které je prostřednictvím poutavého vyprávění doplněného obrazovým materiálem přenášejí do krajin vzdálených až exotických. Imaginární cestování zahájil 2. 2. 2004 cestovatel a absolvent oboru čínská filologie na FF UP Olomouc Jan Pospíšil. V přednášce „Tibet – tajemnou zemí na střeše světa“ nám představil krásnou a drsnou přírodu, nedozírné pláně, ale i nejvyšší hory Země, obrovská slaná jezera i světové veletoky, neopakovatelnou atmosféru lamaistických klášterů, zástupy tibetských poutníků i stáda pasoucích se jaků. Do Austrálie nás 8. 3. 2004 zavedl cestovatel a neúnavný propagátor globální výchovy Jiří Hruška a promítl nám bezpočet obrázků z cestování po pouštích a pustinách tzv.

Spolumajitel cestovní kanceláře Adventura Tomáš Hyka nahlédl do života dvou odlišných indiánských komunit a na ekovečer „Putování karibsko-pacifickou šíjí“ přivezl i některé suvenýry z daleké oblasti.

Foto: Jan Urban

„outbacku“. Na „Putování karibsko-pacifickou šíjí“ nás 5. 4. 2004 pozval Tomáš Hyka – společně jsme procestovali Kostariku a Panamu, poznali krajiny bohaté na tropickou přírodu, hory, řeky a pobřeží obou oceánů a navštívili unikátní dopravní stavbu, Panamský průplav.

Přednášky probíhaly v přednáškovém sále v přízemí Podblanického ekocentra ČSOP Vlašim, vždy od 18 h., vstupné bylo dobrovolné. Díky erudici autorů, bohaté fotodokumentaci z cest a účinné medializaci ekovečerů měly přednášky velký ohlas mezi účastníky, kterých jen na tyto tři dvouhodinové akce přišlo 160. K takové účasti velmi přispěly články zejména ve Zpravodaji Města Vlašimi, Benešovském deníku a ve středočeské příloze MF Dnes.

Výstavy

Kontakt: Jan Urban

Přednáškový sál v přízemí Podblanického ekocentra ČSOP Vlašim je kromě přednášek vhodný také pro výstavy – v roce 2004 jsme nainstalovali celkem tři. Na období od 2. 2. do 19. 3. 2004 se nám podařilo zajistit výstavu „Pohledy do přírody“, která představila vítězné práce z 11. ročníku společné Fotosoutěže Lesů ČR, s. p., Českého svazu ochránců přírody a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Vystavené fotografie, které zhlédlo kolem dvou set návštěvníků, zapůjčil pořadatel soutěže Sdružení mladých ochránců přírody ČSOP Praha. Po celý duben 2004 jsme vystavovali fotografie míst a lidí málo fotografovaných ve Vlašimi a italským městech Altamura a Matera. Hlavní myšlenku autorek výstavy La Strada, kterými byly Kateřina Bártová z Vlašimi a Kristýna Žáčková a Dita Bartoňová (obě z Prahy) je vyjádřena slovy: „*étováním, tancováním, divadlem či hrou navrátíme místům, která se dříve hemžila lidmi, jejich původní život.*“ Souběžná výstava dalších fotografií tohoto projektu probíhala ve vlašimské čajovně Medina. Jen v Podblanickém ekocentru ČSOP Vlašim výstavu vidělo přes 200 zájemců. Poslední výstavní akci před zahájením rekonstrukčních prací v ekocentru byla v termínu 17. 5. – 18. 6. 2004 výstava prací z výtvarné a literární soutěže dětí podblanických škol ke Dni Země 2004 pod názvem „Voda – zdroj života“. Výstavu navštívilo kolem dvěstěpadesáti návštěvníků, především z řad žáků podblanických škol.

Výstavu „Pohledy do přírody“ mohli zhlédnout kromě jednotlivých návštěvníků i účastníci oblíbených ekovečerů. Foto: Jan Urban

Výstava „Voda – zdroj života“ v roce 2004 zahrnovala nečekaně mnoho třírozměrných exponátů. Foto: Jan Urban

Přírodovědně-vlastivědné vycházky

Kontakt: Jan Urban

Období od dubna do září využíváme vhodného počasí k vlastivědným a přírodovědným vycházkám do okolí Vlašimi, které jsou určeny široké veřejnosti a jež jsou doprovázeny odborným výkladem. Začali jsme 3. 5. 2004 botanickou vycházkou s názvem „Přehlížené květiny vlašimského zámeckého parku“. V neděli 30. 5. 2004 jsme se vydali „Údolím Blanice z Louňovic do Vlašimi“. Exkurzi jsme zahájili promítáním diapozitivů z podblanické

Botanicky zaměřené vycházky již tradičně vede Ing. Mgr. Martin Kloudys, odborný pracovník Správy CHKO Blaník a člen ČSOP Vlašim. Foto: Jan Urban

přírody a krajiny v sídle Správy CHKO Blaník v Louňovicích, která vycházku v rámci „Evropského dne parků“ spoluorganizovala. „Krásy za humny“ jsme poznávali 7. 6. 2004 při botanické vycházce Vorlinským kaňonem jihozápadně od Vlašimi. Dne 6. 9. 2004 proběhla poslední letní přírodovědně-vlastivědná akce – „Vycházka Jinošovským údolím“ – která vedla navrhovaným chráněným územím jižně od Vlašimi. V rámci akce „Den pro

NATURU 2000“, kterou jsme opět spoluorganizovali se Správou CHKO Blaník, měli dne 18. 9. 2004 milovníci přírody, turisté i všichni ostatní zájemci možnost seznámit se prostřednictvím fotografií a videoprojekce s navrhovanými lokalitami soustavy chráněných území NATURA 2000 na Podblanicku a osobně navštívit dvě významné lokality – v přírodní rezervaci Malý Blaník mohli obdivovat bučiny, smíšené sutové lesy a zříceninu barokní kaple, přírodní rezervace Podlesí je zase navrhovanou evropsky významnou lokalitou soustavy NATURA 2000. Právě na příkladu této lokality se návštěvníci seznámili s vymezením a budoucím hospodařením v území soustavy NATURA 2000. Všechny uvedené vycházky profesionálně doprovázel mluveným slovem i ukázkami rostlin Ing. Mgr. Martin Klauz, odborný pracovník Správy CHKO Blaník a člen ČSOP Vlašim. Dne 21. 10. 2004 proběhla ještě „Vycházka za stromy roku 2004 ve Vlašimi“, která tentokrát pod vedením Ing. Václava Zemka, pracovníka referátu životního prostředí Městského úřadu Vlašim a člen ČSOP Vlašim, Jan Urbana z Podblanického ekocentra ČSOP Vlašim zaměřila ke stromům, jež byly navrženy do ankety „Strom roku 2004“ – o té se dočtete dále v této výroční zprávě.

Přírodovědně-vlastivědných vycházek se v roce 2004 celkem zúčastnilo 234 občanů.

Počasí nám přálo i při nedělní celodenní vycházce údolím Blanice. Na snímku účastníci hledají další cestu z Ostrova pod Blaníkem u informačního panelu CHKO Blaník.

Foto: Jan Urban

Anketa Strom roku 2004 ve Vlašimi

Kontakt: Jan Urban

V dubnu 2004 u příležitosti Dne Země vyhlásilo Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim ve spolupráci s Městem Vlašimi anketu, která měla vybrat Strom roku 2004 ve Vlašimi. Do poloviny června 2004 se sešlo celkem 7 návrhů na 6 jednotlivých a jednu skupinu stromů, jeden strom byl nominován nezávisle dvěma navrhovateli (jednalo o dub letní u dvora Skalkov, vrbu bílou na zahradě u obytného domu čp. 865 v ulici Lumíra Březovského ve Vlašimi, jírovec maďal v Nádražní ulici ve Vlašimi, douglas-

Dub letní u dvora Skalkov obdržel v anketě nejvíce hlasů, a získal tak titul „Strom roku 2004 ve Vlašimi“

Foto: Jan Urban

ku tisolistou v Sukově ulici ve Vlašimi, lípy srdčité a trnovník akát na bývalém hřbitově za vlašimskou průmyslovkou a lípu srdčitou na pozemku domu č. p. 11 v Bolině), z toho na titul „Strom hrdina“ byly navrženy tři exempláře. Návrhy došlé do 10. 6. 2004 byly také předány do celostátní ankety, kterou pořádala Nadace Partnerství – v té dub letní u Skalkova postoupil mezi 12 finalistů). O vítězství rozhodovali občané zasláním běžné SMS zprávy, dopisem, pohlednicí nebo korespondenčním lístkem a také e-mailem. Uzávěrka hlasování byla 30. 9. 2004.

Nejvíce hlasů pro titul „Strom roku 2004 ve Vlašimi“ obdržel dub letní u dvora Skalkov, který stojí v údolí 2 km jihovýchodně od Vlašimi. Tento strom nominoval Michal Setnička z Vlašimi. Stromem hrdinou účastníci ankety zvolili jírovec maďal v Nádražní ulici ve Vlašimi. Ten byl nominován nezávisle na sobě oddílem Mladých ochránců přírody Alcedo při Českém svazu ochránců přírody Vlašim a paní Dagmar Tlustošovou z Vlašimi. Vítězné stromy budou v roce 2005 odborně ošetřeny Českým svazem ochránců přírody Vlašim. Zasláním svého hlasu byli účastníci zařazeni do losování o knihy v hodnotě 4000 Kč, které věnoval pan Antonín Podzimek ze Sedlce-Prčice. Slavnostní vyhlášení ankety proběhlo ve čtvrtek 21. 10. 2004 při exkurzi po některých nominovaných stromech ve, ceny pro hlasující si odnesli: M. Bendová, J. Filipová, J. Hromas, M. Petrová a J. Plesavská.

Den evropského dědictví

Kontakt: Kateřina Červenková

Dne 11. 9. 2004 jsme se společně s několika dalšími partnery podíleli na rozsáhlé kulturní akci ve vlašimském zámeckém parku, při které byly zpřístupněny všechny jeho památky. Naše organizace představila veřejnosti historickou stavbu „Starý hrad“, kterou máme v pronájmu a kde po dokončení rekonstrukce vznikne expozice věnovaná přírodě a historii Vlašimského zámeckého parku. U Starého hradu probíhal také prodej námi vydané regionální a přírodovědné literatury. Samotný objekt hradu navštívilo asi 500 lidí.

Letošním národním tématem Dne evropského dědictví bylo heslo „Hudba probouzí památky“, a proto před hradem hrála dobová muzika.

Foto: Kateřina Červenková

Knihovna

Kontakt: Ing. Jana Dufalová

Knihovna Podblanického ekocentra se zaměřuje na přírodovědnou, ekopedagogickou a regionální literaturu. K 31. 12. 2004 obsahovala 3091 knižních titulů a 154 videokazet. Do knihovny je přihlášeno celkem 84 řádných čtenářů, kteří si zapůjčili 144 titulů. Kromě toho byly zapůjčeny desítky knih prezenčně. Pro získání či doplnění nových informací využívají návštěvníci i časopisy s nejrůznější tematikou a regionální periodika.

Z důvodu rekonstrukce budovy ekocentra ČSOP byla knihovna pět měsíců (červen – říjen) pro veřejnost nepřístupná. Od listopadu byla opět otevřena pro veřejnost každou středu od 13 do 18 hodin, v jinou dobu po předchozí domluvě.

Seznam nabízených titulů byl koncem roku zveřejněn na internetu. Čtenář má možnost si sám vyhledat, zda se požadovaná publikace v naší knihovně nachází. Pro lepší propagaci knihovny jsme nechali vytisknout záložky do knih s kontaktem a otevřací dobou. V prosinci byly vyhlášeny výsledky celoroční čtenářské soutěže. Čtenářka roku 2004 získala knižní odměnu.

Pohádkové představení ke Dni Země připravily členky Sokola a Junáka pod vedením paní Jarmily Zábranské.

Foto: Jan Urban

Akce pro rodiče s dětmi

Kontakt: Ing. Jana Dufalová

U příležitosti Dne Země členky Sokola a Junáka pod vedením paní Jarmily Zábranské nacvičily a dne 19. 4. 2004 zahrály pohádkové loutkové představení pro nejmenší děti. V sále Podblanického centra ČSOP Vlašim tuto pohádku shlédlo 65 návštěvníků. Vstupné bylo dobrovolné.

Rodičovský ekoklub Breberky

Kontakt: Veronika Havlová

Rodičovský ekoklub Breberky je klub rodičů s dětmi od 0 do 4 let s ekologickou výchovou. Cílem ekoklubu je vytvářet u dětí správné návyky ve vztahu k životnímu prostředí, probudit citový vztah k přírodě, k výtvarům lidské práce i lidem samotným. Schůzky klubu probíhaly každé pondělí ve školním roce, do června postupně ve dvou věkových skupinách a od září zase všichni společně. Každé pondělí se scházelo kolem 20 dětí v doprovodu svých rodičů.

Breberky chodí rády ven. Tam nejlépe získají klidný vztah k přírodě a také ji mohou samy objevovat. Tento snímek zachycuje část programu k uvítání jara.

Foto: Veronika Havlová

Děti se na schůzkách formou hry seznamovaly s okolním životem. Zároveň se od útlého věku setkávají v kolektivu se svými vrstevníky. Toto setkávání jistě podporuje i vývoj dítěte a napomáhá mu tak v adaptaci do cizího prostředí. Děti mají také k dispozici hračky, takže část setkání je ponechána jejich fantazii. Díky příspěví Ministerstva životního prostředí ČR, Města Vlašimi a Lesů ČR, s. p. se nám podařilo nakoupit větší množství dřevěných hraček a dalších pomůcek. Na činnost Breberek byl věnován také výtěžek z Podblanického plesu, který pořádal ČSOP Vlašim.

V roce 2004 Breberky podnikly výlet na Ekofarmu Toulcův dvůr a také strávily několik letních dní ve středisku ekologické výchovy na Chaloupkách. Obě tyto akce vzbudily u rodičů velký ohlas, a proto se je budeme snažit opakovat i v příštích letech. Na Den Země maminky z ekoklubu uspořádaly zábavné dopoledne ve Vlašimském zámeckém parku pro místní děti a jejich rodiče.

Třídění odpadu je pro Breberky hra a zábava a zároveň získávání návyku, který by měl být pro každou domácnost samozřejmostí. Foto: Veronika Havlová

Ekoporadenství

Kontakt: Mgr. Lucie Kastnerová

Ekologická poradna zájemcům poskytuje bezplatnou radu a pomoc v otázkách týkajících se životního prostředí. Poradna se specializuje především na otázky péče o dřeviny a druhové ochrany rostlin a živočichů. V roce 2004 bylo zodpovězeno bezmála 400 dotazů.

Jak se dělá permakulturní zahrada? To byli zjistit Jan Urban a Mgr. Kateřina Červenková v SEV Rozmarýnek v Brně. Inspirace se bude hodit pro plánované úpravy zahrady Podblanického ekocentra. Na snímku K. Červenková s pracovníkem CEV Rozmarýnek.

Foto: Jan Urban

Nejširší veřejnost – studenti, občané i veřejná správa se na ekoporadce obraceli osobně, telefonicky, prostřednictvím e-mailu nebo webových stránek. Dotazy byly zodpovídány pracovníky ekocentra, případně byly konzultovány s jinými ekoporadnami nebo odborníky.

Ekoporadna na podzim 2004 také navázala spolupráci se 13 místními periodiky na Podblanicku, která přislíbila otiskování článků týkajících se ekoporadenských témat. Zaslala jim tři tiskové zprávy týkající se služeb ekoporadny, pálení odpadů v domácnosti a biopotravin.

V rámci dalšího vzdělávání se zúčastnila pracovnice ekocentra seminářů STEP zaměřených na ekologizaci provozu a šetrné nakupování. Začátkem října dvě pracovnice ekocentra načerpaly mnoho inspirace a zkušeností při týdenní exkurzi po ekoporadnách v Dolním Rakousku. V září jsme se byli také poučit ve SEV Rozmarýnek v Brně, jak se dělá permakulturní zahrada.

Mgr. Lucie Kastnerová (za skleněným stolem) a Lenka Šafránková čerpají inspiraci na týdenní exkurzi po ekoporadnách Dolního Rakouska.

Foto: Lenka Šafránková

Spolupráce s médii

Kontakt: Jan Urban

Ani v roce 2004 jsme nevynechali spolupráci se sdělovacími prostředky. Tiskové zprávy (bylo jich celkem 21) jsme poskytovali České tiskové kanceláři, celostátním deníkům i regionálnímu tisku, mnohdy se naše příspěvky či rozhovory s některým z pracovníků ekocentra objevily v rozhlasu či televizi.

Dobře spolupracujeme s redakcí Zpravodaje Města Vlašimi, Benešovského deníku, středočeské přílohy MF Dnes, Zpravodaje Štěpánovska, Našeho domova, Benešovského kalendáře a dalších periodik. Navázali jsme užší spolupráci s dalšími místními periodiky, které vydávají obce Čechtice, Čerčany, Chocerady, Chotýšany, Maršovice, Olbramovice, Říčany, Týnec nad Sázavou, Votice a Vrchotovy Janovice. Příspěvky se objevují i na Rádiu Blaník, na kabelové televizi i v dalších netištěných médiích.

Tradičně měla největší ohlas práce Stanice pro handicapované živočichy, aktivity pro veřejnost, anketa „Strom roku 2004 ve Vlašimi“ a vyhlášení ocenění Blanický rytíř. Článků, rozhovorů či zmínek o naší činnosti bylo publikováno na stovky.

V roce 2004 se zvýšila početnost informací zveřejňovaných i na kabelové televizi, která je šířena ve Vlašimi a v několika dalších obcích Podblanicka.

Foto: Lucie Kastnerová

Časopis Pod Blaníkem

Kontakt: Ing. Pavel Pešout, Jan Urban

Již do 9. ročníku obnoveného vydávání vstoupil Časopis Pod Blaníkem, vlastivědný čtvrtletník Benešovska, Vlašimska, Voticka, Českého Meránu a Dolního Posázaví, který vydáváme spolu s Muzeem Podblanicka a ve spolupráci se Správou Chráněné krajinné oblasti Blaník. Administraci časopisu zajišťují Dagmar

PUBLIKAČNÍ ČINNOST

Tlustošová a Helena Kuželová, redakční rada pracuje ve složení (abecedně): Mgr. Radovan Cáder, Doc. RNDr. Lubomír Hanel, CSc., Mgr. Václav Kovařík, Ing. Pavel Pešout (šéfredaktor), PhDr. Ivana Preislerová, Slávka Rýdlová, Jan Svoboda, Milan Štědra, PhDr. Libuše Váňová a Ing. Jana Zmeškalová. Redakční a grafické práce zajišťuje Jan Urban. Cena časopisu v roce 2004 byla 12 Kč. Časopis lze zakoupit na celkem devatenácti prodejních místech v Benešově, Jankově, Jílovém u Prahy, Kamberku, Kondraci, Křížově, Louňovicích pod Blaníkem, Načeradci, Praze, Pravoníně, Ratměřicích, Veliši, Vlašimi, Voticích a Zvěstově, členové Českého svazu ochránců přírody Vlašim jej dostávají zdarma jako členskou výhodu. Také v roce 2004 vyšla čtyři čísla, která přinesla kratší i delší příspěvky o přírodě, krajině, životním prostředí, historii, kultuře i současném dění na Podblanicku, vše bohatě doplněno fotografiemi a ilustracemi. Vydávání v roce 2004 podpořil Krajský úřad Středočeského kraje.

Formát B5, černobílá obálka, rozsah 20 řádných stran a 8 stran přílohy, náklad 1200 ks, ISSN 1213-1040.

Samostatné publikace

Kontakt: Jan Urban, Ing. Pavel Pešout,
Mgr. Kateřina Červenková

Radko Bílek:
*O Blaník a jeho rytířích
v beletrii (Blaník v umění II.)*

Druhý díl Blaník v umění, který vychází jako 9. samostatná příloha časopisu Pod Blaníkem, zahrnuje nejen beletrii (zde je beletrie chápána v původním nezúženém významu, vztahuje se na veškerou literární uměleckou tvorbu, a tak zahrnuje i básnictví), ale také publicistiku, historická pojednání i další útvary, což se mnohdy vzájemně

prolíná. Lze se domnívat, že se tak lépe podařilo přiblížit bájný Blaník. Publikace obsahuje následující kapitoly: Poklad je počátkem blanické pověsti; Sibyla se slepým mládencem; Blaničtí rytíři vyjíždějí; Do začátku I. světové války; Cesta ke svobodě; Republika se svým patronem; Černá a rudá doba; Vidět svět očima dětí; Výběrový slovníček osob a Jmenný rejstřík.

Formát B5, plnobarevná obálka, brožovaná vazba, 145 stran, 12 perokreseb, 9 reprodukcí, náklad 1000 ks, cena 78 Kč. ISBN: 80-86327-33-7.

Kolektiv autorů:

Výchova a vzdělávání pro život
*Sborník příspěvků
z III. pedagogické konference*

Sborník připomíná a osvětluje nejen zajímavé nápady a náměty, které slyšeli účastníci stejnojmenné konference v Benešově ve dnech 5. – 6. listopadu 2003, ale přináší i nové, které zapadly v množství informací.

Formát A5, zelenobílá obálka, šitá vazba, 47 stran, náklad 200 ks, zdarma. ISBN: 80-86327-39-6.

Doc. RNDr. Lubomír Hanel, CSc. a kolektiv:
**Ekologická olympiáda
žáků středních škol
České republiky
– středočeské kolo,
19. – 20. 9. 2003**

Sborník o průběhu středočeského kola Ekologické olympiády v roce 2004, které se již podeváté konalo ve Vlašimi.

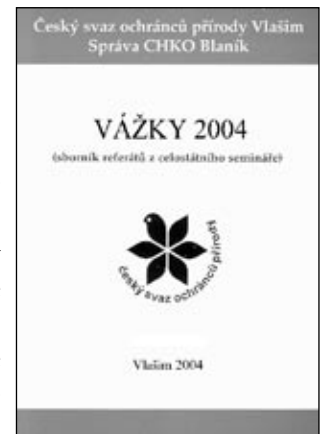
soutěže.

Formát A5, dvoubarevná obálka, 41 stran, náklad 50 ks, ISBN 80-86327-40-X.

Doc. RNDr.
Lubomír Hanel, CSc.
Vážky 2004

Sborník referátů VII. celostátního semináře odonatologů v Krušných horách. Po roční odmlce dostávají entomologové a zájemci o vážky další monografický sborník věnovaný této zajímavé skupině hmyzu. Sborník je tentokrát jakýmsi dvojčíslem, protože zahrnuje příspěvky připravené pro VI. celostátní setkání odonatologů na jižní Moravě v roce 2003 a VII. celostátní setkání odonatologů v Krušných horách. Čtenáři zde najdou 16 příspěvků věnovaných faunistickým průzkumům a ekologii vážek. Za zmínku stojí i rozsáhlá zevrubná ekologická analýza dílčích výsledků získaných z mapovacích listů v rámci celostátního projektu ČSOP „Vážky“. Tento monografický sborník je již pátý v řadě a zájemci v této sérii celkem naleznou přes 80 originálních článků věnovaných vážkám.

Formát A5, dvoubarevná obálka, náklad 400 ks, ISBN

Propagační materiály

Propagační desky ČSOP Vlašim

Desky jsou určeny pro vkládání propagačních materiálů naší organizace, vnitřní strana je opatřena seznamem aktivit, kterými se ČSOP Vlašim zabývá, a výčtem dalších atributů organizace (akreditace, členství v sítích apod.), zadní strana uvádí všechny důležité kontakty. Desky jsou opatřeny chlopněmi a výsekem pro vizitku.

Formát A4, plnobarevná, náklad 2500 ks.

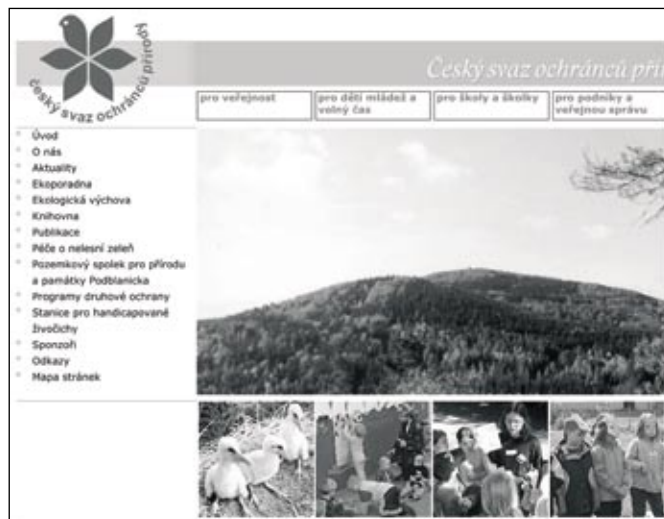

Internetové stránky

Kontakt: Mgr. Kateřina Červenková, Ing. Marek Lempochner

Internet se stává důležitým zdrojem informací pro stále více lidí. Proto jsme v roce 2004 věnovali mnoho úsilí na vytvoření nové podoby našich webových stránek. Na stránkách najdou zajímavé informace děti, učitelé, veřejnost, starostové i podnikatelé, zájemci se zde mohou dozvědět vše o činnosti ČSOP Vlašim. Čtenáři mají možnost vyhledávat v databázi Knihovny Podblanického ekocentra ČSOP Vlašim nebo vybírat z aktuální nabídky publikací. Přímo na stránkách mohou návštěvníci psát své dotazy do naší ekoporadny. Učitelé mohou vybírat z přehledné nabídky pro ně určených služeb.

Na přelomu roku byly naše webové stránky přestěhovány na novou adresu www.csopvlasim.cz

REGIONÁLNÍ ROZVOJ

GREENWAYS

PRAHA - WIEN

Greenways Praha – Vídeň

Kontakt: Jan Urban

ČSOP Vlašim je ustavujícím členem občanského sdružení Greenways Praha – Vídeň, jehož aktivity jsou zaměřeny na rozvoj cestovního ruchu a komunitní spolupráci na trase mezi Prahou a Vídní. Jako zástupce ČSOP ve výboru občanského sdružení byl zvolen Jaroslav Krejčí.

ČSOP Vlašim zde prosazuje komunitní přístup při spolupráci s ostatními subjekty sdružení i mimo ně a napomáhá regionálnímu rozvoji Podblanicka (např. vedení cykloturistického koridoru Praha – Vídeň Posázavím a Podblanickem). Rok 2004 byl ve znamení příprav projektu na celkové označení cyklotrasy Praha – Vídeň v rámci grantového systému Evropské unie.

Podblanické infocentrum

Kontakt: Lenka Röschelová

Rok 2004 byl pro Podblanické infocentrum, jehož je ČSOP Vlašim spoluzakladatelem, rokem výrazného rozvoje.

Díky oboustranně dobré spolupráci s Městem Vlašim se podařilo stabilizovat podmínky pro práci infocentra. Navíc se díky vzájemné spolupráci na přípravě a realizaci projektu Rekonstrukce kulturní památky – Vlašimský zámecký park (1. fáze) podařilo získat finanční prostředky na rekonstrukci části Vlašimského zámku zvanou Nebesářovy domky. Tato část bude díky podepsání partnerské smlouvy mezi Městem Vlašim a Podblanickým infocentrem již v následující turistické sezóně využita jako nové infocentrum. V projektu, který byl finančně podpořen ze Strukturál-

ních fondů EU, je dále počítáno s rekonstrukcí a zpřístupněním Vlašimské brány (malířský ateliér, výstava obrazů z Podblanicka), s rekonstrukcí schodiště a zpřístupněním zámecké věže (vyhlídka na zámecký park a staré město) a s realizací dalších aktivit, které by měly výrazně oživit zájem o region Podblanicka. Významnou část těchto aktivit budou zajišťovat pracovníci infocentra. V části infocentra bude možnost veřejného přístupu na internet.

Jako v minulých letech pracovníci infocentra reprezentovali město Vlašim na veletrzích cestovního ruchu v Brně (Region-tour) a Praze (HolidayWorld), kde úspěšně čelili velkému zájmu potenciálních návštěvníků Podblanicka. Velký zájem byl zejména o cyklotrasy a chystané kulturní akce na Podblanicku.

Vzhledem k tenčícím se zásobám propagačních materiálů prezentujících město s důrazem na zámek, Vlašimský zámecký park a mikroregion, vznikl požadavek na výrobu nových materiálů, vhodně prezentujících Vlašim, Zámek, zámecký park a mikroregion Podblanicko tak, aby tyto materiály vyhověly různým způsobům propagačního využití. Město Vlašim ve spolupráci s infocentrem zahájilo přípravu projektu, který by měl být na jaře 2005 předložen se žádostí o jeho finanční podporu na Krajský úřad Středočeského kraje.

V roce 2004 služeb Podblanického infocentra využilo 1494 návštěvníků, z toho 64 ze zahraničí, což znamená opět nárůst oproti roku 2003 (1152). Vzhledem k realizaci výše zmíněného projektu, z něho vyplývajících kulturních aktivit a jejich medializace, lze předpokládat, že pro nárůst návštěvnosti v roce 2005 a pro zvýšení zájmu o Vlašim a Podblanicko, udělali pracovníci infocentra v roce 2004 hodně dobré práce.

O. p. s. Český Merán

Kontakt: Jaroslav Krejčí

Český Merán je již tradičně oblastí Podblanicka, které se ČSOP Vlašim věnuje velmi intenzivně. Hlavním cílem obecně prospěšné společnosti Český Merán, jejímž je ČSOP Vlašim spoluzakládajícím členem, je rozvoj šetrného turistického ruchu při zachování a rozvoji bohatého přírodního a kulturního dědictví.

V oblasti turistického ruchu proběhlo v roce 2004 vyznačení zimních běžeckých tras a cyklotras. V rámci oslav Dne Země byla uspořádána cyklistická vyjížďka po českém Meránu. I nadále probíhala spolupráce s občanským sdružením Greenways Praha – Vídeň na umístění jednotlivých cyklotras. V oblasti ochrany přírody pokračovalo úsilí o obnovu přírodních prvků a péče o přírodovědně cenné lokality, jako např. kosení vstavačové louky u Sušetic. Rovněž pokračoval projekt záchranného sadu krajo- vých odrůd ovocných dřevin ČSOP Vlašim u Jetřichovic.

Posázaví o. p. s.

Kontakt: Ing. Karel Kříž

Posázaví o. p. s., jejímž je ČSOP Vlašim členem, vznikla v roce 2003 za účelem rozvoje regionu Posázaví. Je zaměřena na rozvoj podnikání, multifunkčního zemědělství, turistického ruchu, občanské společnosti a rovněž ochranu přírodního a kulturního dědictví.

Rok 2004 byl především ve znamení dvou programů Evropské unie – Leader a Leader+. Po celý rok probíhala pravidelná jednání a diskuse k oběma programům. V červnu proběhlo výběrové řízení na jednotlivé granty z Programu Leader, jehož jsme se zúčastnili jako členové hodnotící komise. Z prostředků programu se podařilo např. opravit starou kotelnu v areálu Stanice pro handicapované živočichy ve Voticích, která byla přebudována na kulturní centrum, odbahnit a uvést do přírodě bližšího stavu požární nádrž v Chotýšanech nebo vybudovat informační centrum v Louňovicích pod Blánkem.

Výbor Programu obnovy venkova

Kontakt: Jan Urban

V roce 2004 zastupoval Jan Urban naši organizaci při jednáních Krajského výběrového výboru Programu obnovy venkova Středočeského kraje. Práce výboru spočívala, jak už jeho název napovídá, ve výběru projektů obcí a mikroregionů ve venkovských oblastech kraje pro přidělování dotací z Programu obnovy venkova. Výbor dále diskutoval kritéria pro podávání žádostí o dotace z Programu obnovy venkova na další období. V roce 2004 jsme se zúčastnili celkem šesti jednání na Krajském úřadu Středočeského kraje.

Pracovní skupina pro rozvoj Vlašimského zámeckého parku

Kontakt: Petr Zapletal

Pracovní skupina pro rozvoj vlašimského zámeckého parku, složená ze zástupců ČSOP Vlašim, Města Vlašim, Podblanického infocentra, Správy zámeckého parku a občanského sdružení Podblanickem, ukončila již druhý rok činnosti.

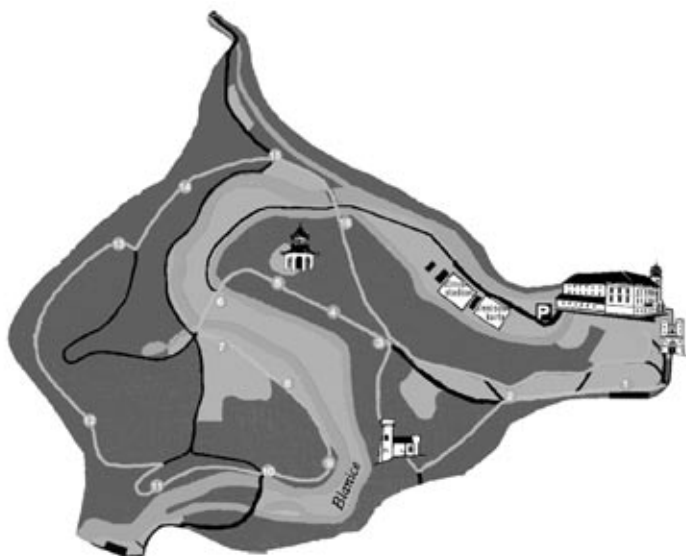
Rok 2004 byl charakteristický především v přípravách zásadních projektů rozvoje parku. Prvním byl projekt rekonstrukce přírodních prvků, kterého se ujalo ČSOP Vlašim a jehož první fáze realizace proběhne v roce 2005. Druhým projektem byla stavební obnova některých, veřejností nevyužívaných, staveb. Projekt byl zpracován a podán v rámci žádosti do Společného regionálního operačního programu, jehož prostřednictvím lze získat prostředky Evropské unie do regionů. Tento projekt se stal nejúspěšnějším v rámci opatření pro cestovní ruch ve Středočeském kraji a s podporou Evropské unie se jeho investiční část uskuteční v průběhu roku 2005.

Na jaře 2005 také vejde v účinnost nový Návštěvní řád, definující pravidla pro využívání parku. Rok 2005 tedy bude z pohledu účastníků pracovní skupiny zaměřen především na úspěšnou realizaci uvedených projektů, které by v souvislosti s propagací parku nejširší veřejnosti měly přinést kvalitnější služby a před-

Pracovní skupina pro rozvoj Vlašimského zámeckého parku v roce 2004 sestavila projekt na stavební obnovu některých, veřejností nevyužívaných staveb. Jednou z nich je Starý hrad, který má ČSOP Vlašim v nájmu. Do budoucna v něm vznikne expozice o historii a přírodě parku.

Foto: Václav Broukal

Pracovní skupina pro rozvoj Vlašimského zámeckého parku naplánovala v rámci jednoho z projektů prodloužení naučné stezky, která parkem vede. Na novou část stezky se mohou návštěvníci těšit v roce 2005.

stavit krásné prostředí parku v novějším kabátě. Také se zaměříme na přípravu druhé fáze obou projektů, které by bylo možné realizovat v následujících dvou letech a také získání prostředků na Čínský pavilon, jehož rekonstrukce se z finančních důvodů zatím neuskuteční.

Důležitá je také skutečnost, že v rámci pracovního týmu vzniklo přirozené a udržitelné partnerství, jehož výsledky začínají mít pro rozvoj Vlašimského zámeckého parku zásadní význam.

Blanický rytíř

Kontakt: Ing. Pavel Pešout

V roce 2004 bylo již pošesté udělováno ocenění Blanický rytíř fyzické osobě, která se významně zasloužila o ochranu a rozvoj přírodního a kulturního dědictví Podblanicka. Ocenění udělovaly třem navrženým kandidátům neziskové organizace Podblanicka, konkrétně Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim (administrátor ceny), občanské sdružení Chlum Čerčany, Vlastivědný klub P.A.N. Vlasáka Vlašim, Vlastivědný klub Votice, Vlastivědný klub

Držitelé ocenění Blanický rytíř v roce 2004.

Foto: Kateřina Červenková

Český Merán, o. p. s. Český Merán, Klub mladých Sedlec-Prčice, Sdružení Přátel Chotýšan, Český svaz ochránců přírody Benešov, Český svaz ochránců přírody Kladruby, Český svaz ochránců přírody Sázava, Český svaz ochránců přírody Stránský, Český svaz ochránců přírody Votice, Vlastivědný klub Šternberk, Vlastivědný klub Týnec nad Sázavou a okolí, Podblanický vědeckotechnický klub železniční, Podblanické infocentrum, Vlašimské hudební mládež a Vlašimská astronomická společnost.

Celkem bylo podáno dvacet písemných návrhů. O ocenění rozhodla porota složená ze zástupců jednotlivých nevládních organizací. Její práce byla velmi obtížná. Čestnou cenu Blanický rytíř za celoživotní dílo obdrželi pan František Svatoň z Čestína, pan Antonín Toula z Krivsoudova a pan Rudolf Vaňkát z Vlašimi, in memoriam.

Slavnostního udělování, které proběhlo v obřadní síni vlašimského zámku, se účastnilo na padesát hostů kulturního, společného i politického života regionu.

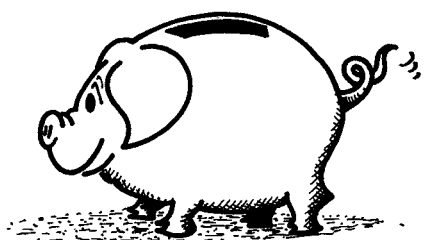
Každý z držitelů ocenění Blanický rytíř obdržel pískovcovou sochu od akademického sochaře Daniela Talavery.

Foto: Kateřina Červenková

českého i politického života regionu. Na půdě města přítomně přivítal starosta Vlašimi Mgr. Luděk Jeništa. Pozvání přijala senátorka Parlamentu České republiky Ing. Helena Rögnerová, zástupce hejtmána Středočeského kraje Antonín Podzimek, řada starostů měst a obcí Podblanicka (jejich jménem promluvil starosta Neveklova pan Karel Šebek), ředitelé škol z Podblanicka a mnoho dalších hostů.

Blaníční rytíři obdrželi již tradičně kromě pěkného diplomu každý svou originální velmi hodnotnou pískovcovou sochu Blanického rytíře od akademického sochaře Daniela Talavery. Pořízení těchto soch sponzorovala firma Rabbit a. s. Trhový Štěpánov.

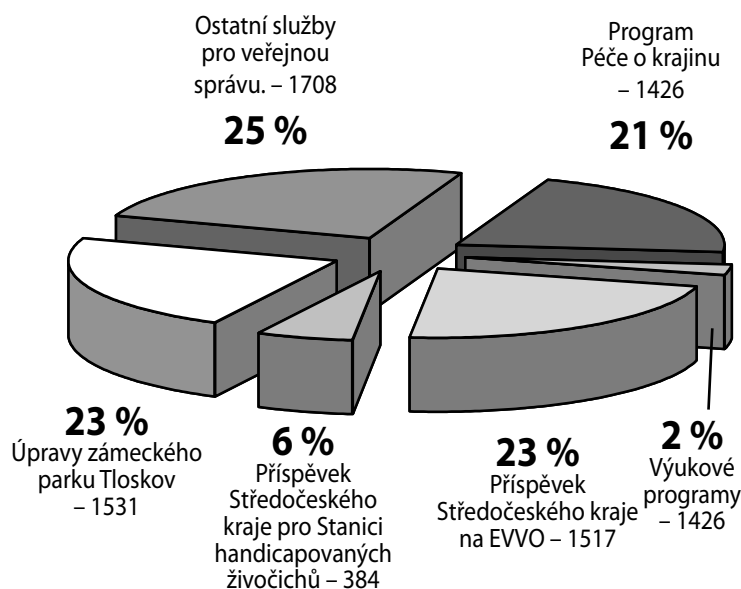
Na závěr slavnostního aktu byla zveřejněna výzva k nominování na Blanický rytíře za rok 2004, kteří budou udělení v příštím roce.

HOSPODAŘENÍ V ROCE 2004

Organizace vytvořila v roce 2004 zisk ve výši 178 741 Kč. Na jeho vznik se velkou vahou podílely v celkové částce 6 273 165 Kč služby pro veřejnou správu v členění, jak ukazuje graf

**Graf č. 9: SLUŽBY PRO VEŘEJNOU SPRÁVU
(v celých tisících Kč)**

č. 9. Nemalou částku ve výši 2 326 617 Kč představují i služby pro podnikatelské subjekty.

Sponzorské dary se v letošním roce podílely na celkovém objemu výnosů 3,75 %. Dotace a granty nadací a neziskových organizací dosáhly 13,57 % z celkové výše výnosů.

Nový zákon o dani z přidané hodnoty, který vešel v platnost při vstupu naší republiky do Evropské unie, nám přinesl nečekanou povinnost zaregistrovat se k 1. říjnu 2004 jako plátcí DPH. Tím jsme mimo jiné byli nuceni neplánovaně odvést státu zpět 19 % z příspěvku Středočeského kraje na Koncepti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty ve Středočeském kraji a na činnost Stanice pro handicapované živočichy za poslední čtvrtletí roku 2004 v celkové výši 79 052 Kč. Registrace k DPH představuje pro organizaci i nárůst administrativy.

Jak již bylo zmiňováno a mnozí návštěvníci jistě postřehli, v červenci 2004 započala rekonstrukce budovy Podblanického ekocentra ČSOP. Celá akce je dotována z prostředků Státního fondu životního prostředí České republiky. Ke konci roku 2004 bylo z této dotace čerpáno celkem 4 648 734,- Kč. Aby byla infor-

mace přesná, je třeba zdůraznit, že tato částka představuje pouze 90 % dosud vynaložených nákladů, protože s dodavatelskou firmou Pazdera s. r. o. je smluvně domluveno, že zbylých deset procent bude uhrazeno až po kolaudaci a po odstranění případných vad a nedodělků ve smyslu smlouvy. Celkový rozpočet na rekonstrukci představuje 13 062 982 Kč (bez DPH).

V loňském roce jsme od Města Vlašim zakoupili spodní část zahrady včetně poškozeného plotu v celkové hodnotě 200 000 Kč. V budoucnu počítáme s opravou opěrné zdi zahrady, a proto jsme začali tvořit rezervu na tuto akci ve výši 390 000 Kč.

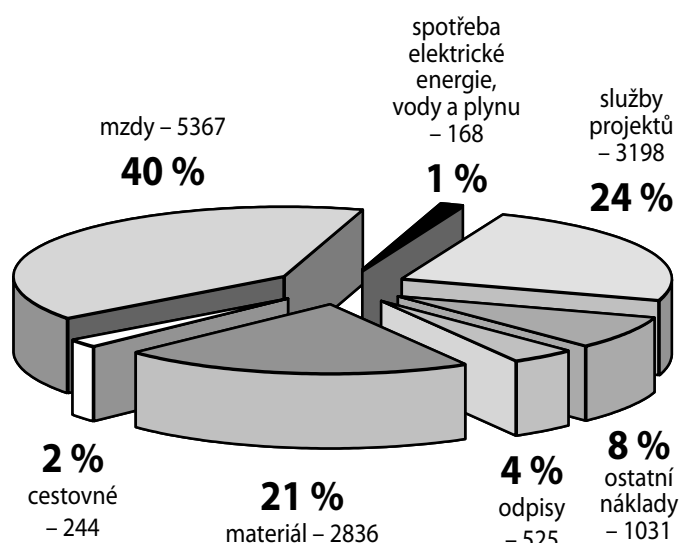
Odbahnění rybníků Kačák a Jírovec v Jinošovském údolí bylo oproti původním předpokladům zahájeno již v roce 2004. Celkové náklady na odbahnění dosud dosáhly hodnoty 979 000 Kč. Odbahnění je financováno v rámci Programu revitalizace říčních systémů Ministerstva životního prostředí. Koncem roku jsme od firmy Líšno s. r. o. Benešov zakoupili rybník Utopenec v celkové částce 132 980 Kč (rybník v hodnotě 122 101 Kč, související pozemky za 10879 Kč). Také rybník Utopenec čeká v budoucnosti odbahnění, a proto jsme v roce 2004 vytvořili rezervu na tuto opravu ve výši 330 000 Kč. V rámci našeho programu Pozemkový spolek pro ochranu přírody a památek Podblanicka organizace zakoupila v Býkovicích pod Blanicem další pozemky v celkové hodnotě 91 000 korun. Z toho částku 41 000 Kč jsme uhradili v únoru 2005.

Pro zamýšlené rozšíření činnosti školky geneticky původního materiálu bylo v loňském roce investováno 170 492 Kč do závlahového zařízení. Na skladě školky byl k 31. 12. 2004 sa-

Žádná z činností ČSOP Vlašim, která je popsána v této výroční zprávě by se neuskutečnila bez pečlivé práce naší účetní Ing. Hany Krejčířové.

Foto: Pavel Jakubův

**Graf č. 10: STRUKTURA NÁKLADŮ
(v celých tisících Kč)**

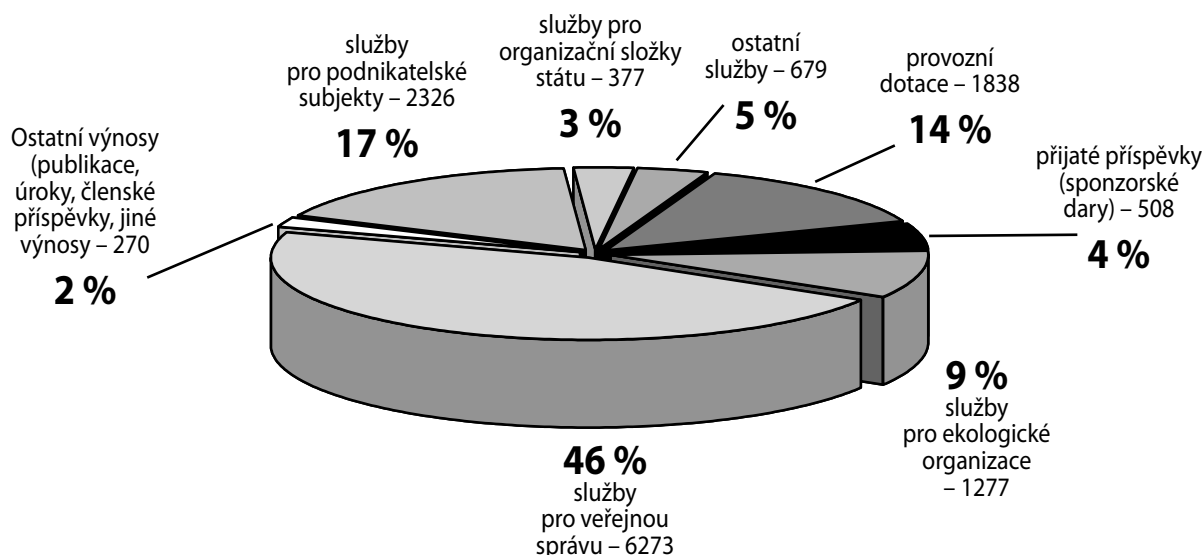
dební materiál, pletivo a pomocný materiál v celkové hodnotě 340 007 Kč.

Z dotace Sdružení Mladých ochránců přírody ČSOP byl v loňském roce zakoupen stan týpí pro potřeby letního dětského tábora. Z našich zdrojů jsme pro středisko Péče o nelesní zeleň v roce 2004 zakoupili starší dodávkový vůz Mercedes Benz 308,

Škoda 120 L, motorovou pilu a kosu. Ke konci roku se pro potřebu organizace dokoupily čtyři počítače PC Intel Celeron.

Veškeré práce a služby jsou v organizaci zajišťovány patnácti kmenovými zaměstnanci, z nichž tři pracovali na částečný úvazek (77, 40, respektive 45 %). Současně se do činnosti zapojuje i více dobrovolníků. Sezónní práce jsou zabezpečovány zaměstnanci na dobu určitou. Často jde o uchazeče o zaměstnání registrované na Úřadu práce. V tomto případě získává organizace dotaci na část mzdových nákladů, u hůře umístitelných zaměstnanců je dotace stoprocentní. V naší organizaci byli v roce 2004 zaměstnáni čtyři hůře umístitelní uchazeči o práci. Na sezónních pracích se také podílelo celkem 68 brigádníků, zejména v období letních prázdnin, ale i o víkendech. Do konce prosince vykonávali pomocné práce tři zaměstnanci v rámci civilní služby. Odměna jednoho pracovníka civilní služby byla přibližně 4 217 Kč měsíčně. Průměrná hrubá mzda kmenových zaměstnanců představovala v loňském roce 14 661 Kč, průměrná mzda sezónních pracovníků bez brigádníků činila 7 514 Kč. Veškeré mzdové náklady (včetně brigádníků) po odpočtu dotace Úřadu práce činily 37,4 % všech nákladů organizace.

Ve dnech 6. až 11. března 2005 provedl Ing. Josef Buček, auditor, audit účetnictví organizace za rok 2004 a konstatoval, že účetní závěrka je v souladu s příslušnými předpisy České republiky. Zpráva auditora je příložená.

**Graf č. 11: STRUKTURA VÝNOSŮ
(v celých tisících Kč)**

PŘEPOČTENÝ POČET KMENOVÝCH ZAMĚSTNANCŮ K 31. 12. 2004

středisko	název střediska	počet zaměstnanců
1	Ochrana přírodního a kulturního dědictví	3,22
3	Environmentální vzdělání, výchova a osvěta	3,73
4	Péče o přírodu a krajinu	3
5	Péče o nelesní zeleň	3

ROZVAHA (v celých tisících Kč)

AKTIVA

	1. 1. 2004	31. 12. 2004
Stavby	465	656
Dlouhodobý hmotný majetek	2 764	2 671
Drobný dlouhodobý hmotný majetek	1 424	1 617
Pozemky	214	447
Pořízení dlouhodobého hmotného majetku	631	11 345
Materiál na skladě	-	340
Pokladna	146	74
Ceniny – stravenky	29	49
Bankovní účty	3 643	3 805
Peníze na cestě	97	208
Odběratelé	640	466
Poskytnuté provozní zálohy	176	128
Pohledávky za zaměstnanci	3	1
Daň z příjmů	4	4
Daň z přidané hodnoty	-	1 547
Náklady příštích období	20	93
Dohadné účty aktivní	-	27
AKTIVA CELKEM	10 256	23 478

PASIVA

Oprávký ke stavbám	272	280
Oprávký k dlouhodobému hmotnému majetku	1 788	2 203
Oprávký k drobnému dlouhod. hmot. majetku	1 207	1 493
Dodavatelé	1 475	7 289
Přijaté zálohy	203	446
Krátkodobé závazky – civilní služba	12	9
- zaměstnanci	205	258
- instituce soc. zabezpečení a zdr. pojišťovny	99	119
- ostatní přímé daně	17	35
- ostatní daně a poplatky	21	27
Dotace ze státního rozpočtu	1	1
Jiné závazky	2	-
Výdaje příštích období	6	6
Výnosy příštích období	1 200	1 488
Dohadné účty pasivní	299	341
Opravná položka k pohledávkám	78	64
Vlastní jmění	2 937	8 520
Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení	-36	179
Zákonné rezervy	470	720
PASIVA CELKEM	10 256	23 478

VÝKAZ ZISKŮ A ZTRÁT (v celých tisících Kč)

NÁKLADY – účtová třída 5

Spotřeba materiálu	2 836
Spotřeba elektrické energie	89
Spotřeba vody a plynu	79
Opravy a udržování	375
Cestovné	244
Ostatní služby projektů	3 198
Mzdové náklady	4 142
Zákonné pojištění	1 225
Ochranné pomůcky, bezpečnost práce	110
Ošatné, stravné – civilní služba	122
Silniční daň	25
Jiné ostatní náklady (pojištění, bankovní poplatky)	118
Odpisy dlouhodobého majetku	525
Tvorba zákonných rezerv	250
Tvorba zákonných opravných položek	-14
Příspěvky mezi organizačními složkami	42
Poskytnuté příspěvky	3
NÁKLADY CELKEM	13 369

VÝNOSY – účtová třída 6

Tržby za vlastní výrobky (publikace apod.)	157
Tržby z prodeje služeb	10 932
z toho služby: nezařazené (tábor, cestovné - programy)	323
pro ekologické organizace	1 277
pro veřejnou správu	6 273
pro rozpočtové a příspěvkové organizace	241
pro podnikatelské subjekty	2 326
pro organizační složky státu	377
účastnické poplatky za semináře	58
nájemné	27
reklama	30
Tržby za zboží	-
Úroky	32
Jiné provozní výnosy	47
Přijaté příspěvky (sponzorské dary)	508
Přijaté členské příspěvky	34
Provozní dotace	1 838
VÝNOSY CELKEM	13 548

Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení

179

ZPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA

ověření roční účetní závěrky k 31. 12. 2004 občanského sdružení

Český svaz ochránců přírody
základní organizace 02/09 Vlašim
258 01 Vlašim, Pláteníkova 264
IČO 18595677

Zpráva je určena výboru základní organizace 02/09 ČSOP Vlašim.

Provedl jsem audit přiložené účetní závěrky občanského sdružení Český svaz ochránců přírody k 31. 12. 2004 za období od 1. 1. 2004 do 31. 12. 2004.

Za sestavení účetní závěrky, vedení účetnictví, za jeho úplnost, průkaznost a správnost je odpovědný statutární orgán ZO 02/09 ČSOP Vlašim.

Mojí úlohou je vyjádřit na základě auditu výrok o této účetní závěrce.

Audit jsem provedl v souladu se zákonem č. 254/2000 Sb., o auditorech a Komoře auditorů České republiky a auditorskými směrnicemi Komory auditorů ČR. Tyto směrnice požadují, aby byl audit naplánován a proveden tak, aby auditor získal přiměřenou jistotu, že účetní závěrka neobsahuje významné nesprávnosti.

Audit zahrnuje výběrovým způsobem provedené ověření úplnosti a průkaznosti částek a informací uvedených v účetní závěrce. Audit rovněž zahrnuje posouzení správnosti a vhodnosti použitých účetních zásad a zhodnocení celkové prezentace účetní závěrky. Jsem přesvědčen, že podle mého názoru účetní závěrka podává ve všech významných ohledech věrný a poctivý obraz aktiv, závazků, vlastního jmění, finanční situace a zdroje krytí stálých a oběžných aktiv

občanského sdružení Český svaz ochránců přírody k 31. 12. 2004 a výsledek hospodaření za období od 1. 1. 2004 do 31. 12. 2004 v souladu se zákonem o účetnictví a příslušnými předpisy České republiky.

Zdůraznění skutečnosti:

Dle stanov Českého svazu ochránců přírody registrovanými Ministerstvem vnitra České republiky dne 15. 6. 2000 § 3 je hlavní činností vyplývající z jejího poslání ve smyslu zákona č. 586/1992 Sb. § 18 odstavce 3 a 4a jediná činnost charakterizující souhrnně ochranu a obnovu přírody, krajiny a životního prostředí, ekologická výchova a podpora trvale udržitelného života. Tuto jedinou a hlavní činnost naplňuje Svaz a jeho základní organizace různými aktivitami uvedenými v tomto § 3 Stanov pod písmeny a až m. ZO 02/09 ČSOP Vlašim tuto hlavní činnost interně sleduje v rámci čtyř nákladových středisek dle interních směrnic.

Mimo to provádí ZO ČSOP Vlašim hospodářskou činnost samostatně sledující:

- pronájem nemovitostí
- reklamní činnost
- pořádání kulturních akcí

Ing. Josef Buček
číslo osvědčení KAČR 1378
602 00 Brno, Nerudova 14

Vlašim 11. 3. 2005